ВІСТІ
КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2001

ВІСТІ КОМБАТАНТА

Рік 2001 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 4 (229)

ЗМІСТ

4

2001

ВІСТІ КОМБАТАНТА

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕҐІЯ: Роман Колісник, д-р Василь Верига, Володимир Молодецький
АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERANS' NEWS, bimonthly, published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody-Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

VETERANS' NEWS
P.O. Box 279, Stn. "D", Toronto, ON
Canada M6P 3J9

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

Англія:

AUFC — H.Q.
49 Linden Gardens
Notting Hill Gate
London, W2 4HG
ENGLAND

Mr. S. Wasylko
4 The Hollows
Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND

Австралія

Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch
COMMUNICATIONS

Printed by

TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
Toronto • St. Catharines • Buffalo
1-800-216-9136

КОМУНІКАТ

У вересні 2001 року відбувся 13-ий головний делеґатський з'їзд Братства кол. вояків 1-ої УД УНА. (Див. ст. 98). Повідомляємо про зміни, які заіснували.

Довголітній голова Головної Управи д-р Мирослав Малецький, на власне бажання, відійшов на заслужену «емеритуру» з постів голови й редактора *Вістей комбатанта.* Рівночасно відійшов довголітній адміністратор журналу й видавничий референт Богдан Бігус, як теж довголітній секретар і касир Степан Климців.

В імені всього Братства складаємо їм щиру подяку за їхню віддану працю.

Головну управу очолив Андрій Коморовський, а на адміністратора журналу обрано Іларія Кушніренка. Обрано редакційну колеґію журналу в складі: Роман Колісник, д-р Василь Верига, Володимир Молодецький.

На загальне бажання усіх станиць Братства й читачів, головно в Україні, рішено надальше видавати журнал як квартальник, яким він був у перших роках своєї появи від 1962 року. Крім цього, журнал здобув високу оцінку, як «найкраший журнал такого роду», як у діяспорі, так і в Україні. В Україні його вживають як історичний матеріял у школах, наукових дослідах і військових ліцеях. Журнал теж став форумом для відкинення неоправданих наклепів на Дивізію, які далі появляються як на Заході, так і в Україні.

Очевидно, журнал потребує підтримки як матеріялами (дописи про діяльність Братства), так і фінансової (плачення своєчасно передплат, пожертви чи збірки на пресфонд, оголошення), поширення кола читачів, і в цьому напрямку станиці й крайові управи повинні повести відповідні акції.

Сподіваємося, що наше членство й читачі підтримають наші заходи.

ГОЛОВНА УПРАВА
БРАТСТВА кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Коментар

Богдан СТАСІВ
Тернопіль

ДЕСЯТЬ РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Нашій державі виповнилось 10 років і по всій країні відбулися святкування цього ювілею. Багато всяких думок висловлюють з цієї нагоди на зібраннях, по телебаченню, радіо та в пресі.

Ми, перед усім, повинні підкреслити, що це річниця великого успіху українського народу, саме народу, а не тих осіб, що дірвались до влади сьогодні. Не було їх у лавах борців за волю українського народу, за незалежність України. Це свято всенародне!

Зрозуміло, що з проголошенням незалежної української держави не могли вирішитись відразу всі проблеми. Творення держави почалось з Акту проголошення Незалежної України, але це довгий і трудомісткий процес, що вимагає і посвяти, і відповідних знань, і праці, праці, праці. Це величезна і складна будова всього народу, який століттями був під чужим пануванням, і тому не має власного державотворчого досвіду та потрібних кваліфікованих кадрів.

Зрозуміло, що не було б багатолітньої жертовної боротьби українського народу, його патріотів за свою свободу, за державність, не було б і того Акту 24 серпня 1991 року. Зупинимось, отже, хоч загально на тому, чого ми досягнули і чого не вдалось добитись.

Найважливішим є це, що маємо державу, яку визнали всі країни світу, наші посольства є в багатьох країнах світу. Україна стала не тільки повноцінним членом ООН, але і багатьох інших міжнародних інституцій і організацій. Не виправдались „пророцтва" наших ворогів, що це мовляв держава тимчасова. Ми вижили, хоч із великими труднощами, і переконали світ, що українська держава відродилась навічно. Нині ми суверенний член серед держав світу.

Незвичайно цінним нашим здобутком є Конституція України. Це юридичний фундамент, основний закон держави. Наша Конституція є одною з краших у світі, хоч може і потребує деяких незначних поправок. Важливим є те, що ці поправки чи зміни може вносити тільки вибрана народом Верховна Рада більшістю 2/3 голосів її складу і більш ніхто. Вже була спроба заатакувати її, зробити з неї такий ляльковий документ, який міг би змінювати під свої потреби президент через нібито всенародний референдум.Зрозуміли громадяни України той підкоп під фундамент нашої держави і

пункт той не був включений у текст референдуму, а деякі проголосовані підступні пункти не вдається здійснити, бо вони суперечать Конституції. Зміна Конституції–це прерогатива Верховної Ради.

Ще один позитивний результат Акту про незалежність це те, що маємо деяку свободу. Хоч вона, на жаль, на практиці дещо обмежена, але таки багато елементів її діють. Можемо тепер подорожувати до будь-якої країни чи то родини, чи як туристи, на роботу тимчасово, або і на постійне проживання у якійсь державі. До нас їдуть свобідно родичі з-за кордону, делеґації українські і неукраїнські. Маємо цілий ряд політичних партій, які діють, беруть участь у виборах до законодавчих органів України. Вправді, ми не завжди задоволені працею, приміром, Верховної Ради. На це складається кілька причин, та в основному це наша вина, вина самих громадян: що вибрали, те маємо. Утворено цілий ряд громадських організацій і товариств, як Просвіта, Пласт, Братство кол. вояків УПА, Всеукраїнське об'єднання ветеранів, Галицьке братство кол. вояків дивізії „Галичина" 1-ої УД УНА та багато інших. Маємо українську валюту–гривню. Нема вже масових арештів за те лише, що ти український патріот, не вивозять цілими родинами у Сибір, не посилають наших дітей і внуків завойовувати для російської імперії Афганістан, не привозять їх звідтам у цинкових трунах. Чорним спомином залишились колишні голодомори 1933-го і 1947-го років, тюрми московські, ляґри Воркути і Колими.

Коли мова про недостатки, то їх немало, але тут ми повинні добре подумати, зрозуміти чому вони є, чия вина? Вороги нам підшіптують, що у всьому винна Незалежність. Не є причиною бід незалежність нашої держави. Подивімося, як скоро стають на ноги, після отримання незалежности, Естонія, Латвія, Литва. Швидко зростає добробут тих народів, які ще недавно мали нібито свої держави, але були дуже залежні від Москви. Нині наші люди їздять на заробітки до Польщі, Чехії та інших країн, що недавно ще були підкорені комуні, але стали незалежними. Незалежними є всі багаті країни світу і вони доказують, що там є добро, де є свобода, своя держава, своя влада.

Тут ми підійшли до того питання: хто ж таки винен, чому у нас на такій багатій землі нема розцвіту господарського і культурного життя? Держава наша–бо чия ж?–але владні структури чиї, які? При владі у більшості люди, що вийшли з радянської комуністичної номенклятури. Вони виховані у московсько-радянській системі, займали різні відповідальні пости, на які призначала їх компартія. Чи змінились їхні душі, спосіб поступовання, думання? На жаль,

багато з них тільки зверху перефарбувались на синьо-жовто, а за пазухою ховають свої старі партбілети.

Нинішня владна еліта відірвалась від народу, дбає тільки про свої інтереси, живе своїм життям, а народ живе своїм життям. Яке воно, добре відомо. Про народ згадують тільки перед виборами. Сім урядів України очолювали такі знані колишні комуністичні керівники, як Масол, Фокін, Кучма, Марчук, Звягільський, Лазаренко, Пустовойтенко, а народу ставало щораз гірше і гірше. Підупала, руйнувалась не тільки економіка, але і освіта, медицина, культура, витіснялась українська мова.

Нарешті уряд очолив Віктор Ющенко, якому не байдужа доля українського народу. За один рік цей уряд зробив більше для людей, для держави, чим усі попередні разом взяті. Відродилась надія на краще завтра. Одначе той уряд завалили. Хто і чому? При мовчазній згоді Л. Кучми зробили це ті, яким він заважав наживатись за рахунок держави. Як не дивно, але олігархи, клани, що нажили мільйони, купили комуністів у Верховній Раді, тих, що називають себе оборонцями народу, і разом повалили цей властиво перший український уряд.

Висновок з тих подій ясний: тоді буде в нас краще життя, коли будемо мати уряд і владу на місцях таку, що подбає за український народ, за всіх громадян держави, а не тільки за свої власні інтереси, за кланові інтереси.

Найважливіші завдання, які дотепер не виконані:

1. Припинити зубожіння народних мас. Вести дійсну боротьбу з корупцією.
2. Добитися повсякденного дотримання властьімущими Конституції і законів України.
3. Зупинити русифікацію, що стала ще більшою, чим за радянської

влади. Дотримуватись у Веховній Раді і всіх державних установах 10-ої статті Конституції України про державну мову.

4. Встановити і демаркувати державний кордон України з Російською Федерацією і всіма сусідніми державами.

5. Армію України зробити українською і боєздатною. Офіцерів і генералів, які за 10 літ існування держави не освоїли української мови і не користуються нею на службі, звільнити.

6. Припинити антиукраїнську діяльність РПЦ (Російської Православної Церкви) в Україні, що під фальшивою назвою УПЦ (МП) (Українська Православна Церква (Московського Патріорхату) служить московському імперіялізмові, пропаґує ненависть до всього українського, повернення до старої московської імперії,–тобто веде антидержавну роботу.

Чи є сила, яка може подолати наші негаразди й у який спосіб це зробити? Нині для тих, хто хоче кращої України і кращого життя, є лише один шлях: вибрати нову добру Вѐрховну Раду України. Вона ухвалює закони, вона затверджує або відправляє у відставку уряд. Виборці повинні добре придивлятись до кандидатів у депутати і вибрати лише провірених достойних патріотів України. Маємо довершити те, що не зробили у 1991 році: привести до влади носіїв національно-демократичних ідей патріотів України, які будуть служити українському народові!

Радісних Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Всеукраїнському Об'єднанню Ветеранів, Спілці офіцерів України, всім українським патріотичним ветеранським організаціям, Крайовим і Станичним Управам та Членам Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА

бажає

ГОЛОВНА УПРАВА БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

СУСПІЛЬНА СЛУЖБА КОМБАТАНТІВ В ЗСА

Social Service of Ukrainian War Veterans

Ukrainian Educational & Cultural Center
700 Cedar Road, Rm-122A, Jenkintown, PA 19046
(215) 663-9519

Суспільна Служба Комбатантів (ССК) у ЗСА, в складі слідуючих Організацій на терені ЗСА: Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання був. Вояків Українців в Америці, Братство кол. Вояків 1-ої УД УНА в ЗСА й Об'єднання кол. Вояків УПА в Америці й Канаді, висловлює заслужену подяку всім жертводавцям, організаціям і збірщикам за їхній труд і пожертви під час кожнорічної „Листопадової Збірки" на фонд українським воєнним інвалідам.

Це бувші воїни УПА і 1-ої УД УНА та їхні вдови в Україні і в Польщі. Їм ніхто, крім нас, не помагав і не помагає, вони вдячні Вам навіть за найменшу допомогу, яку одержують від Вас через ССК.

Редакціям української еміграційної преси складаємо подяку за безплатне поміщування наших оголошень.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ
БАЖАЄМО
ЖЕРТВОДАВЦЯМ, ЗБІРЩИКАМ,
ОРГАНІЗАЦІЯМ,
КОЛИШНІМ ВОЯКАМ І ЇХ РОДИНАМ
ТА ВСІЙ УКРАЇНСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ
ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО
НОВОГО РОКУ

За Управу Суспільної Служби Комбатантів у ЗСА

Володимир Сімків — голова ***Ярослав Качай — діловод***
Зенон Завадович — секретар

Петро ГРИЦАК

ХТО НАЙБІЛЬШИЙ УКРАЇНЕЦЬ ХХ СТОЛІТТЯ?

Знаємо з історії, що кожний раз, як зближалося тисячоліття, все людство підходило до тої події із острахом перед невідомим майбутнім та пієтизмом, очікуючи від долі багато добра та успіхів. Наприклад, як кінчилося перше тисячоліття, багато побожних людей думало, що приходить кінець світу! Знову, коли недавно кінчилося друге тисячоліття, багато було таких, які твердо вірили, що апокаліптичні проблеми нещастя, голоду й суснільних непорядків можуть бути спричиненими через труднощі передати ту дату в сьогоднішніх наймодерніших комп'ютерних системах. Додатково, тут ще можна згадати ремінісценції про минуле XX століття: старі імперії порозпадалися, спеціяльно, СССР (відома також як „Імперія зла"), яка задумала заволодіти цілим світом, існування тільки однієї на світі суперпотуги, перехід світового господарства до ґлобалізму. Постала також, разом із багатьма іншими, нова держава-Україна! Тому цікаво знати, хто найбільше заслужився на тій важкій, довгій дорозі до української незалежности. Автор думає, що думки, подані нижче, дадуть поштовх до цікавої дискусії на цю тему.

А ось що сказав з нагоди приходу XX ст. М. Грушевський 15 січня 1901 р. в м. Перемишлі, де був спеціяльно запрошений: „Спеціяльно, для нашої українсько-руської суспільности слово „століття" особливо багате надіями, перспективами. Щойно закінчене століття було першим віком його відродження. Останні роки показали..., що свідомість і одушевлення ідеєю можуть дуже багато зробити навіть при найбільших перешкодах...В будучині...треба тільки моральної сили–ідейности й характерности, енерґії й витривалости".

Варто пригадати, що українське відродження в Галичині почалося в Перемишлі з початком XIX ст. Як Галичину стали звати „українським П'ємонтом", так само Перемишль став „П'ємонтом П'ємонту" свого роду.

Коли зближалося нове, третє тисячоліття, світова увага була звернена на серйозні комплікації щоденного життя через сьогоднішню загальну залежність від комп'ютерів, серед яких не всі були належно запрограмовані, щоб успішно зареєструвати той перехід. В той самий час ми увійшли, без більших комплікацій, у XXI ст. Сьогодні маємо унікальну нагоду проаналізувати й передумати, що нам, українцям, дало минуле, XX ст., на яке колись людство–як собі

автор пригадує із оповідань старших–покладало великі надії. Всі сподівалися дальшого поступу й поліпшення життєвих умовин, на що вказували, без сумніву, недавні здобутки: великий розвиток культури, особистої свободи, технології, медицини й публічної охорони здоров'я.

Одначе, ривалізація між великими потугами в Европі спричинила жорстокі війни ґлобального характеру (1-у і 2-у світові війни). Вживаючи загальну військову службу та виставляючи масові армії, що мали до диспозиції найновішу військову технологію, згинуло у XX ст. рекордне число людей, але, також, на щастя, розлетілися нам ворожі імперії. Це власне довело до Визвольних Змагань 1917-20 рр. та до проголошення української незалежности у IV Універсалі 22 січня 1918 р. Внаслідок довголітнього поневолення і браку державного вироблення, українське суспільство показалося неприготованим використати ту нагоду, так що дорога до незалежности була важкою–були успіхи, але й були перешкоди. Коли збройна боротьба за незалежність не увінчалася успіхом, українська визвольна активність, з конечности, сконцентрувалася на культурно-освітньому розвитку, щоб краще підготовити маси народу до евентуального проголошення незалежности, як до того прийде пора! (Багато так вірило).

Тому не треба дивуватися, коли, аналізуючи події, зв'язані з українським життям у XX ст., стає ясним, що найбільше для України заслужені народні діячі є не військовики чи політики, але працівники на культурно-освітній ниві вихователі–побудителі народу. Це, на відміну від попередніх століть, де головну ролю грали військові особи–наші славні гетьмани. Тому І. Франко сказав у своймому „Мойсею" Україні на початку XX ст.: „Та прийде час, і Ти огнистим видом, засяєш у народі в вольних колі..."–це на підставі безперечного поступу в культурно-освітньому та політичному стані українського народу на той час у Галичині.

Сьогодні ситуація є дещо інша. Це тому, що 70/50 років панування большевиків в Україні довело до свого роду „неґативної селекції". Ця система полягала на облудному конформізмі, донощицтві та неймовірній жорстокості: хто не з нами, той проти нас–ворог народу. Доказом цього бували геноцидні акції для етнічного очищування небажаних народів, екстермінація небажаних „класів". Це наводить думку, що, правдоподібно, певне перевиховання українського народу є конечністю у XXI ст. До тепер всі українські успіхи були занотовані завдяки кращій освіті та вихованню кваліфікованих кадрів патріотично настроєних, на превелике здивування наших

ворогів. У XIX чи XX ст. історичний розвиток українського народу не був чимось унікальним. Був цілком паралельним до зусиль народів, які змагали до самостійности (як чехи, що вже давно були втратили свою державу), чи до об'єднання (як Італія й Німеччина). Все починалося від культурно-освітніх рухів, розвитку патріотичної літератури та зусиль для перевиховання широких мас народу.

Поширення письменности й загальної освіти, практиковане окупаційними державами, наприклад, Австрією, для власних інтересів, також тому сприяло. Це відчували поляки, тому старалися за всяку ціну зупинити ті процеси для українців, де тільки могли, бо знали, що на довшу мету не є в силі успішно боротися з освіченим, культурним, свідомим своїх прав народом. Тим можна пояснити поширювану ними в західному світі думку, що всі свідомі українці є „націоналістами", а їх політичні аспірації є інспіровані інтриґами ворожих сторін (німецькою, австрійською)–для поляків чи польською–для росіян. Решта народу–це сира етнографічна маса „поржонддні русіні"–для поляків, чи „молодші брати"–для росіян. Як не дивно, але у висліді сам президент Буш (Bush) 1 серпня 1991 р. закидав подібні інтенції в Києві українцям (відомий „chicken Kiev speech"), виголошуючи промову написану його дорадниками у східноевропейських справах, Метлаком (Matlock) і Сковкрофтом (Scowcroft). Видно, що багато провідних американських політиків були виховані в той спосіб: заперечування національної ідентичности для народів, немилих для тодішньої американської закордонної політики, яка завжди, мимо „холодної війни", з призвичаєння, воліла мати до діла з Росією, ніби, як із „меншим злом". Треба ствердити, що через активність української діяспори та досвід із подіями на Балканах, відношення Америки до України значно поправилося.

Щодо попередніх трьох сторіч, то вибір на передового представника українського народу не є важкий: Б. Хмельницький у XVII ст., І. Мазепа у XVIII ст., Т. Шевченко у XIX ст. Одначе, через зрінчиковання та вищий культурний розвиток людства та нашого народу, для XX ст. приходиться взяти до уваги більшу кількість осіб. Автор поропонує вісім кандидатів: (1) А. Шептицький, митрополит, релігійний і культурно-освітній діяч, якого час активности припадає на початок XX ст. Потім виступають на громадську сцену у хронологічному порядку (2) М. Грушевський, професор, славний історик і політичний діяч, (3) С. Петлюра, політичний діяч, військовий провідник, (4) Е. Коновалець, військовий і політичний діяч, (5) А. Мельник, наслідник Коновальця, (6) Ст. Бандера, провідник революційної ОУН, (7) В. Кубійович, культурно-освітній діяч, історик-

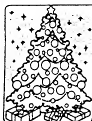

З Різдвом Христовим і Новим Роком

щиро вітаємо наших членів
і українську громаду
Філядельфії і околиці

Дирекція й урядники

УКРАЇНСЬКОЇ ФЕДЕРАЛЬНОЇ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ „САМОПОМІЧ”

Філядельфія – Скрентон – Трентон

Централя:
1729 Cottman Avenue,
Philadelphia, Pa., 19111
TEL. (215) 725-4430

Філії:

Ukrainian Center Branch
910 Henrietta Avenue,
Huntingdon Valley, Pa., 19006
Tel. (215) 379-0400

Center City Branch
2307 Brown Street
Philadelphia, Pa., 19130
TEL. (215) 232-3993

Scranton Branch
207 River Street,
Olyphant, Pa., 18447
TEL. (570) 487-1947

Trenton Branch
477 Jeremiah Avenue,
Trenton, NJ., 08610
TEL. (609) 656-0802

www. ukrcreditunion phila.com

географ, (8) Л. Кравчук, політик, президент України. На відміну від попередніх століть, тільки двох з них брали активну участь у збройній боротьбі за незалежність: Коновалець та Мельник. Двох було професорами університету: Грушевський і Кубійович. Петлюру, Бандеру й Кравчука можна назвати професійними політиками.

Найперше виходить на сцену провідного українського діяча митрополит Шептицький, і в такій ролі залишається аж до смерти 44 роки пізніше. Мав про нього М. Хрущов тоді сказати, що це саме помер найбільший українець наших часів.

Проф. М. Грушевського вибирають президентом Центральної Ради, яка проголошує незалежність 22 січня 1918 р. Фаворизує політичну плятформу соціял-демократів, прихильників радикального соціялізму та популізму. Вибраний першим президентом України, урядує один день, бо 29 квітня 1918 р. відбувся гетьманський переворот. Бажаючи продовжувати свою наукову кар'єру, повертається 1924 р. до СССР, де гине 10 років пізніше в загадкових обставинах. Його головною заслугою є незакінчена монументальна „Історія України–Руси" в 10 томах.

Після ліквідації Гетьманської Держави, приходить до влади С. Петлюра як Головний Отаман. Два роки веде збройну боротьбу з большевиками, підписує договір з Польщею (віддає полякам Галичину), помагає полякам відбити большевицький удар на Европу у 1920 р., але, покинутий союзниками-поляками, мусить іти на еміґрацію. Забитий большевицьким аґентом в Парижі 25 травня 1926 року. Переконаний про конечність організації сильної збройної сили для української молодої держави, наганяв багато страху большевикам. Програв збройну боротьбу, бо маси народу не підтримали Петлюри у критичний час 1920-21 рр.

Після невдачі Визвольних Змагань Коновалець перебирає керівництво Української Військової Організації (УВО), що намагається вибороти самостійність методами підпільної боротьби. Ту боротьбу продовжує від 1929 р. Організація Українських Націоналістів (ОУН). Коновалець має наміри провадити підпільну боротьбу, головно в ідеологічній площині, для освідомлення мас та виховання патріотичних нових кадрів. Також намагається нав'язати контакти з сумнівними прихильниками в УРСР. Мимо остережень, особисто зустрічається з представниками Східних Земель, які виявилися ворожими аґентами. Гине 23 травня 1938 р. від бомби, підкиненої большевицьким аґентом Судоплатовим. Втішався великою пошаною серед українського громадянства, бо потрапив співпрацювати з т. зв. „леґальним крилом", що використовувало тоді існуючі

парляментарні можливості для української справи в Галичині. Поляки боялися контактів Коновальця з міжнародними колами та в Лізі Народів.

Наслідники Коновальця, А. Мельник і Ст. Бандера, не мали такого загального признання серед українського суспільства, як їх ментор. Мельник не погоджувався з намірами його прихильників провести гостру, негайну, успішну кампанію з прихильниками Бандери, які закидали Мельникові брак рішучости та не мали довір'я до найважливіших осіб із його особистого оточення. Остаточно, вся та справа була перерішена, як прихильники Бандери здобули клички до членів, що залишилися під большевицькою окупацією на рідних землях сильно поширили своє членство. Проголошення самостіности України 30 червня 1941 р. „під проводом Ст. Бандери", який мав тоді 32 роки, не викликало бажаної реакції серед українського суспільства. Брак політичного досвіду, та контроверсійні рішення, що антагонізували громадянство, мимо великої чисельности своїх прихильників на еміґрації, помимо великої енергії, спрямованої на визвольну активність та пов'язання з подвигами УПА (що викликало серед большевиків великий страх) і привело до атентату Бандери 15 жовтня 1959 р., виконаного аґентом КҐБ Сташинським,–це арґументи проти признання Ст. Бандери найважливішим українцем XX ст.

Прогалину, спричинену боротьбою між прихильниками А. Мельника і Ст. Бандери, пробує заповнити, в міру своїх сил, проф. В. Кубійович, який являється у складних обставинах німецької окупації не політичним, а тільки культурно-освітнім діячем.Його діяльність є стисло ограничена міжнародними конвенціями (Газькою й Женевською), які обмежують діяльність представників населення окупованих територій тільки до харитативної й суспільно-корисної діяльности, через сітку місцевих допомогових комітетів (social welfare activities). Німці того роду систему толерували в окупованих територіях, бо хотіли залишити собі вільну руку до остаточних політичних децизій у евентуальних мирових переговорах, як війна скінчиться, як вірили, їхньою перемогою. В. Кубійович, як керівник Українського Центрального Комітету, ту ситуацію вповні використав для розбудови сітки українських шкіл та на поширення можливостей студій української молоді в німецьких університетах, що призвело до відносно великого числа молодих українців на еміґрації та в діяспорі з високою освітою, у порівнянні з іміґрантами інших народів, спеціяльно в Америці. Намагання, спочатку поляків, а потім дорадників Білого Дому, як Дж. Кеннана, щоб представити

Веселих Свят
Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Головній Управі Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА,
Крайовим Управам і Станицям, Братству „Броди-Лев",
редакції і адміністрації „Вістей комбатанта",
всім дивізійникам та їх родинам,
комбатантам усіх українських збройних формацій
та всій українській спільноті

бажає

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА
Станиця у Філядельфії, Па.

Христос Родився!

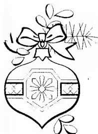

Веселих Свят
Різдва Христового
та
щасливого Нового Року

приятелям, знайомим
і всій дивізійній братії

бажає

Іванна МАЗУРОК з родиною

Філядельфія, Па., ЗСА

українців як несвідому, неосвічену масу, стали наприкінці XX ст. цілком нереальними–це наслідок процесу, започаткованого 50 років раніше Кубійовичем. Це й також його активність в організуванні Дивізії „Галичина" у 1943 р. видвигають його на найсильнішого кандидата, на найважливішого українця XX ст., хоч частина українського громадянства вважала його ніби „коляборантом". На доноси своїх, він просидів 6 тижнів у тюрмі в американців, аж справа вияснилася: Кубійович не був жодним політичним коляборантом, а міжнародними законами визнаним репрезентантом окупованої країни (щось так, як Арафат перед визнанням Палестинської Визвольної Організації державним тілом).

У великій мірі, як наслідок вищенаведених процесів, внутрішні противоріччя в СССР довели вкінці до проголошення самостійности України 24 серпня 1991, а президентом став Леонід Кравчук. Хоч вибраний на 5 років, через складну політичну ситуацію програє перевибір нецілих три роки пізніше. Має великі заслуги для української державности: знайшов формулу, щоб формально позбутися Горбачова та СССР у безкровний, дуже успішний спосіб. Домігся затвердження існуючих границь України та зорганізував українську армію, при активній допомозі енерґійного міністра оборони К. Морозова. Добився визнання України всіми великодержавами, але, в основному, будував свої досягнення на досвіді й зусиллях вище вичислених попередників. Його метаморфоза від большевика до українського патріота унікальна.

Переглянувши основні досягнення наведених кандидатів, автор спробує їх представити за „ґрадацією".

Перших три: В. Кубійович, М. Грушевський, митрополит А. Шептицький. Вони відбили свою печать на неймовірно важких переживаннях українського народу. Два з них були визначними академіками, а третій–високим церковним діячем. Жоден із них не належав до якоїсь політичної партії (хоч М. Грушевський був прихилником соціял-революціонерів), ані не був військовиком.

За ними: Е. Коновалець, С. Петлюра, А. Мельник. Вони були харизматичними військовими діячами й політиками.

Вкінці, треба згадати Ст. Бандеру й Л. Кравчука.

Якщо брати до уваги критерій, а саме: хто найбільше налякав ворогів України, то на першому місці треба, безперечно, поставити Ст. Бандеру. Ще сьогодні російські українофобні елементи на Україні називають свідомих українців „бандерівцями" або попросту: „бендерами" чи „бандерами". Другим таким пострахом большевиків був С. Петлюра. Слово „петлюровець" було за часів СССР

дуже небезпечною лайкою для пересічного „співвітчизника". Третьою такою зненавидженою особою (як писав у своїх споминах його вбивник Судоплатов) був герой Січневих Подій у Києві 1918 р. та небезпечний своїми інтернаціональними контактами Е. Коновалець. Вони згинули від атентатів, виконаних большевицькими аґентами.

Цікаво, що теперішня українська влада також розглядала справу атентату на Е. Коновальця й визнала Судоплатова „невинним", бо він вбив засудженого совєтським судом політичного „злочинця"! (Так принаймні пише Судоплатов у своїх споминах). Він, м. ін., був засуджений як професійний вбивця за Хрущова за злочини повновнені підчас сталінських чисток. Як прийшла „демократія" за Горбачова, Судоплатов був офіціяльно реабілітований як невинна жертва попереднього режиму, хоч мав руки, дослівно, „по лікті в крові", будучи також причетним до ліквідації єпископа Ромжі на Закарпатті. Дихав ненавистю до всього українського.

Можна ствердити на прикладі Судоплатова, як далеко зайшла „справедливість" у незалежній Україні, в порівнянні з практикою в СССР: сталінських злочинців реабілітують в ім'я „демократії", ніби для ліквідації гріхів Хрущової „відлиги". Тисячі подібних індивідів, як Судоплатов (що недавно помер), живуть собі краще навіть, як за Сталіна, у вільній українській державі, на відповідальних посадах, чи може вже на добрій пенсії. Бо тоді мусіли постійно турбуватися існуючими можливостями попасти в неласку чи у якусь „чистку" та піти „під стінку" чи поїхати до „білих медведів". Ті можливості, які тримали під ефективною контролею сталінських сатрапів, перестали існувати в офіціяльно демократичній державі. Силові методи, розкрадання державного майна на велику скалю–стали дійсністю.

Реасумуючи вищесказане, бачимо, що до вибору найважливішого чи найбільшого укрінця XX століття можна різно підходити, залежно від критерій важливости чи великости.

Головним завданням у минулому столітті було виховання культурних, патріотично настроєних широких мас народу–нових кадрів, які би продовжували заповіт Т. Шевченка: „Поховайте, та вставайте, кайдани порвіте", і паралельне „Учітеся, брати мої!" До того найкраще, може, надавалися професійні вихователи, як проф. В. Кубійович.

Після осягнення самостійности, головним завданням є перевиховання українського народу, щоб унеможливити практику, ілюстровану професійним вбивцем Судоплатовим. Деякі країни, що бу-

ли в подібній ситуації, як Чехія, Польща, проводять т. зв. „люстрацію": державні комісії провіряють всіх важливіших урядовців, чи вони не скоїли злочинів за часів попередньої кривавої „диктатури пролетаріяту", як той режим себе називав. В основному, особи, які не пройшли „люстрації", не гідні бути державними урядовцями або вибраними репрезентантами.

Групу молодих людей „Самостійна Україна", яка була захопила будинок ЦК КПУ минулого року та яку судили в районному суді Києва, якраз вимагала такої „люстрації" держапарату України.

Використана література:

П. Судоплатов і А. Судоплатов. *Special tasks–The memoirs of an Unwanted Witness–a Soviet Spymaster.* Little, Brown and Company, Boston, New York, Toronto, London, 1994.

В. Софронів Левицький. *Республіка за дротами* (Записки скитальця). Видавництво „Новий Шлях" Торонто, Онтаріо, 1983.

М. Грушевський: „На порозі століття", *Л-Наук. Вісник*, т. 13, 1901.

Роман ПАНКЕВИЧ,
Львів

ЩЕ РАЗ ВІДНОСНО ПОЛЕМІКИ НАВКОЛО ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА" ТА ВИЗНАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ.

У журналі „Вісті Комбатанта" ч. 2 за 2001 рік надрукована велика добірка матеріялів пов'язаних з кампанією проти дивізії „Галичина", яка розпочалася у Великобританії з показом документального телефільму режисера Джуліяна Ґенді під назвою „СС у Великобританії". „Вісті Комбатанта" у своєму огляді оприлюднили зміст статей опублікованих у газетах та журналах України та за кордоном та дискусії, які проводили громадсько-політичні діячі по телебаченню і на радіо і які були пов'язані з тематикою дивізії „Галичина".

Здавалося б, кампанія проти дивізії, розпочата у Великобританії демонстрацією 7 січня 2001 року на приватному телеканалі „Ай-Ті-Ві" згаданого фільму, чисельні статті та дискусії, які всебічно насвітлили цю тему і показали всю безпідставність тверджень Дж. Ґенді про злочини дивізійників, завершилася. Але не так сталося. Знову у засобах масової інформації–ЗМІ появилися статті, які продовжили полеміку з цього питання.

Продовжила полеміку стаття в популярній та досить поважній газеті „День", опублікована 14 липня, яку написав режисер фільму „СС у Великобританії" Дж. Ґенді під заголовком „Група есесівців „Галичина"–далеко не вся Україна".

На початку своєї статті він стверджує, що звинувачення на адресу дивізії були зустрінуті частиною населення в Україні вороже. Таке твердження автора фільму очевидно відповідає правді. Значна частина українців і особливо у Західній Україні знає про причини створення дивізії „Галичина" та патріотичну поставу дивізійників, які мали єдине бажання: одержавши відповідний військовий вишкіл та взявши в руки зброю, не допустити поширення комуністичної зарази як в Україні, так і у всій Европі.

У своїй статті Дж. Ґенді полемізує в основному з професором Миколою Мушинкою зі Словаччини, який у статті „Коли брехню перетворюють на правду", опублікованій в тій же газеті „День", звинуватив автора фільму у фальсифікації та перекручуванні фактів.

У свою чергу Дж. Ґенді стверджує, що у Федеральному Архіві Німеччини в м. Кобленці є багато документів, в тому числі рапорти поліції та служби СС, про недостойну поведінку українських дивізійників. Дальше він наводить інформацію одержану від співробіт-

ників Музею словацького національного повстання в Банській Бистриці та Словацького інституту воєнної історії в Братиславі, що окремі вояки дивізії вчинили злочини на території Словаччини. За твердженням Дж. Ґенді найбільше свідчень про злочини дивізійників він одержав в Чеському державному архіві в Празі.

Дж. Генді стверджує, що не всі дивізійники брали участь у військових злочинах, але він нібито переконливо показав у своєму фільмі, що деякі підрозділи дивізії брали участь у жахливих звірствах у Бродах, у Польщі та Словаччині. Ці люди, на його думку, могли уникнути правосуддя та оселитися на Заході після війни.

На закінчення Дж. Ґенді вважає, що захист невеликої групи дивізійників-злочинців це несправедливість до пам'яті мільйонів українців, які потерпіли від рук нацистів, і що це заважає правильному розумінню трагічної історії України у XX столітті.

Закінчення статті Дж. Ґенді більш, як дивне. Адже дивізія „Галичина" мала на меті в першу чергу захист українського народу від більшовицького окупанта, від якого потерпіли українці незрівняно більше, як від німецького.

У відповідь на статтю Дж. Генді у тій же газеті „День" появилася стаття „По той бік правди?" авторства Веніаміна Сікори–доктора економічних наук, професора, дійсного члена королівського економічного товариства у Великобританії.

В аннотації до статті В. Сікори газета стверджує, що продовжує дискусію навколо фільму Дж. Ґенді. Після опублікування поглядів авторів зі Словаччини–М. Мушинка та Англії–Дж. Ґенді газета публікує погляд з України.

На початку статті В. Сікора стверджує, що Дж. Ґенді не наводить жодного доказу, що солдати–вояки групи Wittenmayer, які чинили злочини, є українцями. Він полемізує також з твердженням словацьких дослідників, які говорили про „негідну" поведінку дивізійників. Але негідна поведінка чи це були розстріли мирного населення?

Дж. Ґенді суперечить сам собі, коли стверджує, що одні словаки говорили про недружелюбне ставлення дивізійників до словаків, а інші про встановлювання контактів між дивізійниками і партизанами. Отже, як було насправді?

В. Сікора нагадує Дж. Ґенді обставини створення дивізії „Галичина", коли українська молодь, маючи в пам'яті жахливі злочини комуністів в Західній Україні у 1939-1941 роках, хотіла взяти в руки зброю і не допустити повторної окупації Західної України

комуністами.

В. Сікора звертає увагу Дж. Ґенді, що у 1943-1953 роках іменно лише українці вели героїчну боротьбу проти комуністичного тоталітаризму, захищаючи свободу вільного світу, і в тому числі і Британію, перед загрозою вторгнення радянських танків.

В. Сікору вражає „свята простота" Дж Ґенді, який звинувачує українських дивізійників у вбивстві 5 мирних жителів, коли всьому світу відомо про те, що Вінстон Черчіль дав згоду на те, щоб кілька сотень тисяч колишніх радянських полонених та мирних жителів були видані Сталіну на страшні знущання, туртури та розстріли. Невже Дж. Ґенді, як британець, досліджуючи події II світової війни, не відчуває через те докорів сумління.

Усе, про що стверджував Дж. Ґенді у своєму фільмі, а згодом у своїй статті є нічим іншим, як відзеркаленням його антиукраїнської позиції. Адже давно відомо, що антиукраїнізм на Заході–це результат діяльности антиукраїнських сил ще за часів комуністичного панування, а тепер російських шовіністів, які не можуть примиритися з незалежністю України і яким підспівують антиукраїнські сили в самій Україні, виконуючи ролю 5-ої колони. Отже, Дж. Ґенді, якщо він не керувався корисливими міркуваннями, у кращому випадку є жертвою цієї маніпуляції громадською думкою Заходу.

На закінчення своєї статті В. Сікора припускає, що Дж. Ґенді своїм фільмом міг переслідувати різні цілі: дискредитувати національно-визвольну боротьбу українського народу, або дати волю своїм ксенофобським настроям і вибрав найбільш вразливий об'єкт–нечисленних українців літнього віку, які проживають у Великій Британії.

Якими мотивами не користувався б Дж. Ґенді, на думку В. Сікори, він повинен знайти нагоду і спокутувати свою провину перед українським народом, який він несправедливо образив.

Повертаючись до обговорення теми дивізії „Галичина" у зв'язку з демонстрацією фільму Дж. Ґенді варто нагадати, що було, на жаль, пропущено у першому дописі, про годинне інтерв'ю на державному телеканалі України УТ-1, яке дав коментатору Сергію Набоці останній командуючий УПА полковник Василь Кук.

На прохання ведучого він обширно охарактеризував мілітарну ситуацію в Західній Україні в час створення дивізії „Галичина" та позицію революційної ОУН та командування УПА до створення дивізії.

За твердженням В. Кука, початково позиція ОУН і УПА до

створення дивізії була неґативною у зв'язку з тим, що дивізія ставала на боці німецького окупанта, проти якого відкрито воювала УПА. Згодом, під тиском обставин, ця позиція змінилася. Стало очевидним, що УПА не зможе прийняти у свої лави усіх бажаючих захистити Україну від більшовицького окупанта через відсутність зброї та умов для вишколу вояків. Тому ОУН підтримала створення дивізії з метою вишколу військовиків та одержання сучасного озброєння. Більш того, ОУН післала в дивізію чільних членив таких як Мирослав Малецький, Богдан Підгайний, Григорій Ґоляш та інших, які стали в дивізії старшинами. Члени ОУН в дивізії мали вести серед дивізійників відповідну протинімецьку аґітацію і готовити перехід дивізії після вишколу в УПА. Ці пляни повністю не збулися, але після битви під Бродами в ряди УПА вступило певне число дивізійників, які стали старшинами та військовими вишкільниками.

Відносно злочинів дивізійників, В. Кук нагадав про випадок з Ґутою Пеняцькою. Це був штаб антиукраїнської збройної діяльности на Львівщині та Тернопільщині, в якому тісно співпрацювали червоні партизани та поляки з АК. Вони тероризували населення значної території навколо цього села. Очевидно, що українці не могли цього терпіти і зорганізували військову акцію по ліквідації цього штабу. Ця акція була суто мілітарна і не мала нічого спільного з репресіями проти цивільного населення.

Відносно злочинів дивізійників у Словаччині, В. Кук нагадав, що перед приходом дивізійників у Словаччині побували рейдуючі загони УПА, які, як протинімецькі формування, здобули велику симпатію місцевого населення. Таку ж симпатію здобули і дивізійники своїм відношенням до словаків, захищаючи їх часто від німецьких репресій. Отже, про ніякі злочини дивізійників у Словаччині не може бути й мови. На закінчення свого інтерв'ю В. Кук ствердив, що фільм Дж. Ґенді та пропаґандистська кампанія навколо нього, це ніщо інше, як цілеспрямована антиукраїнська кампанія, витоків якої очевидно слід шукати в Москві.

Третя стаття, яка має опосередковане відношення до вказаної теми, опублікована у львівській газеті „Високий Замок" 14 серпня під заголовком „Нація–у стані „холодної війни". Підзаголовок звучить: „Це засвідчує, зокрема, неоднозначне ставлення українців до УПА і дивізії „Галичина". Автор статті–народний депутат України Михайло Косів. Стаття надрукована у розділі „Далеке і близьке–незагоєні рани історії".

Розпочинається стаття нагадуванням історичної події–Актом відновлення української державности, проголошеним 30 червня

1941 року у Львові. Автор вважає цю подію державницьким актом великої ваги, який має вагомий резонанс і до наших днів.

Дальше мова йде про те, що українці увійшли у II світову війну не самостійним об'єктом історичних подій, а змушені були воювати по різні боки воюючих держав. І так донині: одні, переважна більшість тих, що воювали у лавах червоної армії, вважають цю війну і великою, і вітчизняною, інші і німців, і більшовиків окупантами, і боротьбу з ними визвольними змаганнями.

Воєнний стан II світової війни вже закінчився давним-давно, але для нас, українців, він триває донині. Це засвідчує демонстрація фільму „СС у Британії", який післяАнглії показали в багатьох країнах Европи, і в тому числі в Польщі. Цей фільм та полеміка навколо нього, викликали антиукраїнську істерію одних та рішуче заперечення та спростування других. Англійські судові власті відкинули наклепницькі звинувачення як на адресу дивізії, так і її вояків. Автор підкреслює, що це зробили англійські, а не українські власті, бо якби в Україні була чітка позивія щодо тих подій власної історії, хіба можливе було б поганьблення і нашого народу і нашої держави? Автор вважає, що універсальним підходом для оцінки названих подій є розуміння необхідности вибору. Але українському народові історія завжди залишала вибір лише меншого зла.

Після вибуху нацистсько-більшовицької війни усі політичні відлами українства тведро стояли на позиції творення власних збройних формувань. Але одні хотіли творити повстанську армію і вести боротьбу з усіма окупантами, другі хотіли використати нагоду вишколу українського війська у німецьких збройних силах. Це і було причиною створення Української повстанської армії одними, та дивізії „Галичина" другими, поминаючи дрібнійші збройні формування. Дальше автор нагадує обставини створення дивізії „Галичина" і позиції української сторони. Ці позиції визначив голова Проводу Українського центрального комітету професор Володимир Кубійович, а також були зформульовані вимоги до німецької сторони. Німці з чисельних вимог виконали лише одну: дивізія воювала лише на східному фронті.

Автор пояснює також причину того, чому був такий масовий наплив української молоді до дивізії „Галичина". Адже усім мешканцям Західної України були ще свіжі у пам'яті страхітливі злочини комуністів підчас першої окупації Галичини 1939-1941 років– кривавий терор окупанта, десятки тисяч замучених в тюрмах, сотні тисяч вивезених в Сибір на повільну смерть. Щоб знову до цього не

допустити, треба було взяти зброю в руки і стати в обороні рідного краю. В результаті до дивізії зголосилося понад 80 тисяч юнаків, але з них набрано лише 13 тисяч.

На думку автора, щоб правильно оцінити події пов'язані з дивізією „Галичина", треба використати міжнародний досвід. Наприклад, в Балтії тих, хто разом з німцями воював проти комуністичної Росії, вважають воюючою стороною і відповідно їх пошановують.

А в Україні ветерани війни досі продовжують воювати між собою, нація перебуває у стані війни. Неодноразові спроби вирішити це питання у Верховній Раді України не принесли досі результату і навряд чи принесуть. Останнє голосування в березні 2001 року показало, що за надання статусу учасника війни воякам УПА проголосувало 132 депутати при необхідних 226. Створюються і працюють чисельні комісії як у ВР, так і при уряді. Але питання і досі не вирішене. Основна причина полягає в тому, що оцінка тих подій з точки зору українського Сходу і Заходу є діяметрально протилежна.

Автор стверджує, що в Україні має бути прийняте політичне рішення, як це зроблено в інших державах. Воно випливає з правових нормативів Ради Безпеки ООН: якщо будь-яка мілітарна сила веде збройну боротьбу на своїй території за державну незалежність власного народу, то ця боротьба є національно-визвольною.

М. Косів вважає, що напередодні відновлення Української державности має бути прийнятий Акт громадянського примирення, який може бути введений Указом Президента. Але, на його думку, Л. Кучма не готовий до прийняття такого, великої історичної ваги, документа. І тому і в часі 10-річного ювілею українська нація і дальше буде перебувати у стані війни. Доки?–запитує на закінчення автор статті.

До речі, напередодні 10-річчя відновлення Української державности вперто ходили чутки, що Президент Л. Кучма своїм Указом, на що він має право у відповідності з Конституцією України, визнає національно-визвольну боротьбу українського народу 20-60 років, чого вже більш, як 10 років, домагаються патріотичні сили в Україні. Такі слухи нібито розповсюджувалися з адміністрації Президента. Та сподівання не виправдалися. Більш того. Вихваляючи поза всяку міру при кожній нагоді героїчні подвиги червоних ветеранів „отечественной войни", Л. Кучма навіть ні одним словом не згадав ні на Форумі українців, ні на урочистому засіданні присвяченому 10-річчю Незалежности України героїчну боротьбу ОУН–

УПА–УНА. Ось як влада шанує в самостійній Україні учасників визвольних змагань. Це зайвий раз підтверджує антиукраїнський характер теперішньої влади в Україні.

Після відзначення 10-річчя Незалежности України вся увага і влади, і політичних партій, і громадськости прикута до наступних виборів до ВР у березні 2002 року. В тій ситуації питання визнання національно-визвольної боротьби 20-60 років, очевидно, ніхто не буде піднімати, за винятком хіба що національно-демократичних партій підчас виборчої кампанії, і то лише в Західній Україні, з пропаґандивною метою. Отже, це питання відкладається на невизначений час, і в кожному разі не скоріше, як до початку роботи новообраної ВР, і то у випадку, якщо в ній національно-демократичні сили будуть мати вагоме представництво.

А патріотичним силам як в Батьківщині, так і в місцях поселення, треба і дальше піднімати питання визнання національно-визвольної боротьби українського народу 20-60 років з тим, щоб привернути до нього увагу тих громадян України, хто ще не визначив своєї позиції і перебуває в полоні комуністичних стереотипів, наголошуючи на тому, що без такого визнання в Україні не буде громадянського примирення та злагоди так необхідної для закріплення та розбудови держави. Треба також рішуче таврувати Президента України Л. Кучму за його антиукраїнську позицію в цьому питанні, як і за те, що він не виконав своїх передвиборчих обіцянок, які щедро роздавав на Західній Україні. Така позиція не личить Президенту такої великої европейської держави як Україна.

Львів, вересень 2001 року.

ВИННІ, ТОМУ ЩО УКРАЇНЦІ?

Відкритий лист Джуліану Генді, режисеру фільму „СС у Британії"

Режисер фільму „СС у Британії", Julian Hendy, продовжує захищати свій „документаційний фільм", вживаючи ці самі методи, що й у фільмі. У липні він післав статтю до щоденника „Час" у Києві, який надрукував її українською і англійською мовами. Проф. Микола Мушинка відповів п. Генді речево й незаперечно. Друкуємо його „Відкритого листа". У відповідь на цей фільм проф. Мушинка готовий виготовити „контр-фільм", який би назавжди опрокинув мнимі оскарження п. Генді.

Головна Управа Братства доставила редакції „Часу" в Києві свої заперечення з доказовими документами протилежного. (Див. „Відкидаємо наклепи українофобів на дивізію „Галичина", ВК, ч. 3, 2001).

Редакція

З певним запізненням потрапила до моїх рук Ваша стаття, опублікована в київській газеті „День" 14 липня цього року, в якій Ви намагаєтеся спростувати твердження, наведені у моїй статті „Коли брехню перетворено на правду", опубліковану на сторінках тої ж газети 6 лютого 2001 р.

Подібно як у фільмі „СС у Британії", Ви цього разу твердите, що українські загони дивізії брали безпосередню участь у каральних операціях проти мирного населення Словаччини під час придушення національного повстання у 1944 році. Ви посилаєтеся на працю канадського історика Сола Літманна з 1993 р., який твердить: (тут і далі цитати з вашої статті): „Військовослужбовці Чотирнадцятої дивізії СС могли коїти (підкреслення–М. М.) військові злочини під час їхньої служби на нацистів у Словаччині". Між умовним дієсловом „могли коїти" і стверджувальним „коїли" є велика різниця. Про те, що згідно з Літманном могло бути, Ви без найменшого конкретного доказу твердите, що воно таки було. Тут же Ви посилаєтеся на свідчення словацького історика Яна Корчека, який нібито Вам розповів про дев'ять окремих випадків (із 183), „коли словацькі дослідники покладали відповідальність за злочини проти словацького населення на Чотирнадцяту Дивізію СС „Галичина". Але ж в 14 Дивізії СС „Галичина" служили не тільки українці. Всі командні пости в цій дивізії були в руках німців. Тож на якій основі злочини, коєні німцями та вояками інших національностей, приписуються українцям?

Далі Ви посилаєтесь на директора Музею словацького національного повстання в Банській Бистриці Яна Станіслава, який ніби „підтвердив інформацію д-ра Я. Корчека в розгорнутому інтерв'ю, що він його дав для вашого фільму, і зміг надати деякі документальні свідчення з власних архівів музею". Я. Станіслав і справді виступає у Вашому фільмі як „корунний свідок", однак ні одним словом не згадує про участь українців у каральних операціях проти мирного населення, а у Вашому фільмі немає жодного документа з його музею, який би підтвердив хоча би яку-таку участь українців у скоєних злочинах. В розмові зі мною Я. Станіслав категорично запе-

речив участь українців у каральних операціях і був обурений антиукраїнською маніпуляцією його інтерв'ю".

Посилаючись на Я. Корчека, Я. Станіслава та сільську хроніку, Ви твердите, що українці з СС „Галичина" брали участь у нападі на село Смречани. Про це село, яке під час словацького антифашистського повстання було спалене, а десятьох його жителів було розстріляно, у Словаччині написано кілька книжкових публікацій та сотні статтей. У жодній з них немає ні натяку на те, щоб цей злочин виконали українці! Навпаки, у всіх підкреслюється, що село спалили і невинних людей розстрілювали – німці. Немає такої згадки ні у сільській хроніці, на яку Ви посилаєтеся. В авторитетному енциклопедичному довіднику Vlastivedne slovnik obci na Slovensku (Краєзнавчий словник населених пунктів Словаччини, т. 3, с. 62) ясно і неоднозначно написано: (тут і далі переклади зі словацької мої): „За активну підтримку партизанів німці (!) 28 жовтня 1944 р. запалили село Смречани і замордували десять осіб".То чому же Ви злочини, скоєні німцями, приписуєте українцям без єдиного конкретного доказу?

Про інше село–Нижню Боцу Ви пишете: „Д-р Корчек і д-р Станіслав також підтвердили, що та ж група здійснила напад на село Нижня Боца, де українські есесівці ввірвалися в пивну, допитали всіх чоловіків і стратили 5 жителів за звинуваченням у партизанській діяльності. Одному з них, Цирилу Заграднику, було лише 15, помираючи, він кликав маму. Його заарештували за те, що в нього в кишені була російська монета. Ми знайшли двох свідків, котрі вижили, які надали свідчення про те, що сталося в селі в той день (Павліна та Етеле Бегмерови)". Приписання українцям цього нелюдського злочину, який і справді мав місце в с. Нижня Боца,– вопіюча брехня!

Після демонстрації фільму „СС у Британії", я вибрався по Ваших слідах, пане Ґенді. Говорив зі всіми словацькими учасниками зйомок, які виступають у Вашому фільмі–Яном Станіславом, Павліною та Етелою Бегмеровими. Всі троє однозначно підтвердили, що Вам ні слова не говорили про участь українців у розстрілах у Нижній Боці. Навпаки, і Павліна, і Етела Багмерові Вам на телекамері сказали, що ці злочини виконали німецькі есесівці разом з членами словацької Глінкової ґвардії. На Ваші запитання, чи карателі не говорили по-українськи або по-польськи, чи не мали на військових формах знаків лева або тризуба, вони рішуче відповідали „ні". Мені пані Павліна Бегмерова на магнітну стрічку сказала: „Ті, що знімали той фільм, питали мене, чи між тими, що стріляли не були українці. Я кажу: „Ой ні! То були німці з ґвардійцями. То були ґвардійці із Словаччини... Я це добре знаю, бо п'ятеро словацьких ґвардійців мешкали в нашій хаті".Чому ж Ви, пане Ґенді, не те що зіґнорували, а перекрутили цю важливу заяву?

Другий свідок, на якого Ви посилаєтесь, Етела Бегмерова на моє запитання „Хто були ті, що стріляли?", однозначно відповіла–німці; а на моє ж запитання „Українців між карателями не було?"–вона категорично заперечила: „Ні!" Все це я можу довести магнітофонними записами, з яких яс-

ВЕСЕЛИХ СВЯТ
РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО 2002 РОКУ

**ГОЛОВНІЙ УПРАВІ КРАЙОВИМ УПРАВАМ
І ВСІМ ПОБРАТИМАМ ЧЛЕНАМ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1. УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА
В УКРАЇНІ І В УСІХ СТОРОНАХ СВІТУ ТА**

**ВСІМ ВЕТЕРАНАМ ЯКІ БОРОЛИСЯ
ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ**

БАЖАЮТЬ ЩИРО

УПРАВА І ЧЛЕНСТВО СТАНИЦІ НЬЮ-ЙОРК

но виходить, що арештованих людей у Нижній Боці допитували словацькі ґвардійці, а розстрілювали німці. А ви без найменших докорів сумління твердите, що це робили українці! Обидві жінки охочі під присягою ствердити, що ці нелюдські злочини виконали п'яні німці і словаки. Ви ж їх розповіді „обрізали" і дали власний коментар, з якого виходить, що все, про що вони говорять, відноситься не до німців і словаків, а до українців. І ще у статті, адресованій українському читачеві, із спокоєм англійця заявляєте: „У фільмі ми цілком точно відтворили те, що нам розповіли".

У статті Ви посилаєтеся на сільську хроніку с. Нижня Боца. Я її уважно прочитав і зробив фотокопії сторінок, які торкаються розстрілів у селі. В хроніці, написаній безпосередньо після скоєного злочину і затвердженій печаткою сільради і власноручними підписами свідків трагедії, кілька разів підкреслено, що ці злочини скоїли німці і словацькі глінківці. Невже ж Ви гадаєте, що ці безпосередні свідки злочину могли не запримітити таку „дрібницю", як мова, якою карателі зверталися до них і говорили між собою? Автор хроніки учитель Андрій Маковицький був одним з репресованих. У хроніці він пише: „Підозрілих допитували словацькі ґвардійці. При допитах били арештованих і нелюдськи поводились з ними". 15-річний Цирил Заградник, про якого Ви у у фільмі і статті твердите, що його вбили українці, в хроніці виступає як жертва „германської безоглядності та брутальності". А Ви, посилаючись на нікому невідомі і Вами не названі документи Празького державного архіву, твердите, що нібито українська каральна група Wittenmayer була „єдиним нацистським підрозділом у Нижній Боці в день акції". На підставі чого така впевненість?

Жертвам цього нелюдського вчинку у Нижній Боці побудовано два пам'ятники. На одному з них у мармуру викарбувані слова: „В цьому будинку 24 жовтня 1944 р. в нічних годинах німецькі фашисти та члени карального відділу ґвардії Глінки по-звірячому мучили й засудили до розстрілу (імена п'ятьох людей)." Ви у фільмі показали ці об'єкти, як пам'ятники жертвам... українців, покладаючись на те, що глядач не зможе встановити, що на них написано. Але ж ці пам'ятники будували люди, яких карателі при допитах мучили і знущалися над ними. Невже ж вони не знали, хто були ці злочинці?

Посилаючись на матеріяли Чеського державного архіву в Празі (невідомо якого), Ви твердите, що розстріли у Нижній Боці здійснювали українці із групи Wittemayer, яка нібито була підрозділом Чотирнадцятої СС „Галичина". Мені дорікаєте, що нібито я „дивним чином проіґнорував" документи цього архіву про Нижню Боцу. Я їх не проіґнорував, а просто-напросто не знайшов, як не знайшли їх чеські та словацькі дослідники, ні Ви шановний пане Ґенді. Ви з тих „незаперечних свідчень" не наводите єдиного факту, що невинних жертв Нижньої Боці розстрілювали українці з групи Wittenmayer. Ні у фільмі, ні у статті Ви не наводите імені українського командира, який дав наказ до розстрілів, навіть імені жодного українського солдата, який стріляв. Ні у фільмі, ні у статті Ви не навели жодного документа, який би стверджував причетність українців до розстрілів в селі

З Різдвом Христовим

та

Новим 2002 Роком

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ - НЮ ЙОРК

вітає

Все членство та їх родини усіх

комбатантських організацій!

Кредитівка Самопоміч Ню Йорк -

50 років служби членам та громаді!

SELF RELIANCE NEW YORK FEDERAL CREDIT UNION

A full service financial institution serving the

Ukrainian American community for 51 years!

Main Office:

108 Second Avenue, New York, NY 10003

Tel: 212 473-7310 Fax: 212 473-3251 E-mail: SRNYFCU@aol.com

Branches:

63325 RTE 209 Kerhonkson, NY 12446 Tel: 845 626-2938 Fax: 845 626-8636

226 Uniondale Ave. Uniondale, NY 11553 Tel: 516 565-2393 Fax: 516-565-2097

32-01 31st Avenue Astoria, NY 11106 Tel: 718 626-0506 Fax: 718 626-8458

Outside NYC call toll free: 1-888-SELF REL (1-888-735-3735)

VISIT OUR WEBSITE AT: http://www.selfrelianceny.org

Нижня Боца, про яке тут йдеться. Чому? Бо таких документів просто-напросто нема! Найзворушливішим моментом Вашого фільму є розповідь старих жінок, що були свідками розстрілів. Але ж, як ми бачили вище, вони говорили інше, ніж Ви їм приписали.

Документи із Федерального архіву Німеччини в м. Кобленці, які Ви наводите у статті, скоріше заперечують, ніж стверджують причетність українців до скоєних злочинів проти мирного населення. Ви пишете, що німецька поліція та розвідка багато разів доповідала центрові: „У словацьких колах вороже налаштованих до Німеччини, їх (українських солдатів–М. М.) вважають найманцями, що не борються за ідеали нової Европи... навіть кола, що дружелюбно ставляться до Німеччини, скаржаться на солдатів цього підрозділу. Ще про них–тих солдатів-українців говорять, що вони втратили інтерес до війни і навіть знайшли собі цивільний одяг, щоб дезертувати". З повідомлень багатьох словаків ми довідалися, що українці висловлюють невдоволення більшовиками і завжди говорять, що вони набагато гірші за німців. Деякі українці, за твердженням словаків, не заслуговують на довіру; кажуть, що вони навіть вступають в угоду з партизанами". Далі Ви пишете, що за систематичні порушування військової дисципліни українських солдатів з СС „Галичина", за повідомленням німецьких органів, мали відкликати зі Словаччини і замінити угорськими гортіївськими військами (що і сталося). Командуючий дивізією був настільки невдоволений поведінкою українців, що просив дозволу розстрілювати їх без суду. Важко уявити собі, щоб німецьке командування таких ненадійних і недисциплінованих солдатів дивізії „Галичина" посилало у каральні експедиції проти мирного населення, коли на ці операції воно мало власні спеціяльно вишколені і перевірені каральні загони, вірні Гітлерові.

Я не виключаю, що Ви, не володіючи словацькою мовою, могли стати жертвою поганого перекладу та інтерпретації знятих матеріялів, це однак не знімає з Вас відповідальність за допущені наклепи на невинних людей та українську націю. Вашим обов'язком є вибачитися перед цими людьми і подбати про те, щоб фільм далі не вводив глядачів в оману. Я б не дивувався, якби Україна подала на Вас заяву в міжнародний суд, бо Ваш фільм є образою честі нації.

У своїй відповіді, пане Ґенді, я навмисне доторкнувся лише частини Вашого фільму, присвяченої діяльності Дивізії СС „Галичина" у Словаччині, хоч знаю, що й інші частини фільму (бій під Бродами, уявна участь при придушенні Варшавського повстання тощо) не відповідають дійсності, про що вже писали українські і польські дослідники. Мені відомо, що поведінку українських солдатів негайно після війни та у 50-60 роках досліджували незалежні міжнародні комісії і жодна з них не знайшла доказів їх злочинності. Ваш фільм вперше наводить такі „докази", та, як показано вище, ці „докази" є вигадані.

Я зовсім не заперечую (і не виправдовую) участі членів дивізії „Галичина" при придушенні антигітлерівського повстання у Словаччині, не тверджу, що в групі Wittenmayer та інших каральних загонах не було укра-

їнців. Точно знаю, що їх очолювали не українці (які згідно з уставом СС не мали права займати командних постів), а німці. Останні давали накази щодо репресій і розстрілів. А їм ревно допомагали словацькі фашисти з армії Словацької держави, поліції та політичних організацій. Ні у фільмі, ні у Вашій статті однак йдеться не про виявлення справжніх злочинців, тобто людей, які провадили ці ганебні вчинки, давали накази до репресій і розстрілів, а про покарання рядових солдатів, які у жорстоких воєнних умовах ці накази могли виконувати. А карати Ви їх збираєтеся на одній основі, що вони були українцями. Справжніх злочинців–німців, словаків, угорців та представників інших націй Ви і у фільмі, і у статті „помилували", а українцям не можете вибачити навіть тих „провин", яких вони не допустили, але теоретично могли допустити!

Я, як науковець (і рядовий глядач), маю права вимагати об'єктивних доказів вини українців, а Ваш фільм ні одного переконливого доказу їх вини не дає. Поки Ви не наведете хто з українців, коли і де коїв військові злочини, доти ніхто не може повірити Вашому фільмові.

Микола МУШИНКА

Галина ЛЕВИЦЬКА
За вільну Україну

МАТИ ІВАНА ПАВЛА ІІ БУЛА УКРАЇНКОЮ

Мати Папи тримає його на руках.

Про сентимент Івана Павла II до України свідчить хоча б той факт, що він залюбки розмовляє українською мовою, тоді як в Україні багато хто демонструє, що без неї може обійтися. Під час своїх Апостольських подорожей до різних країн світу він зустрічався з українцями. Під час візити до Польщі він зустрічався з українцями у Варшаві та Кракові. Отже, виникає запитання: що то за таємнича сила, яка притягає до України одну із найвидатніших постатей сучасности? Знайшовши відповідь на нього, краще зрозуміємо і нинішнього понтифіка, і своє (як народу) місце у вільному колі вільних народів.

Однією із „сил притягання" до України Івана Павла II є його кровна спорідненість з українською землею. І того він не приховує. Як пише доктор Ісидор Нагаєвський у праці „Історія Римських Вселенських Архиєреїв", яка була видана спочатку в Римі, а згодом–1999 року–В Івано-Франківську, „Кардинал Войтила, перебуваючи у ЗСА вступив до Українського Інституту в Гарварді і в час своєї доповіді сказав, що його св. п. мама Емілія була „русинкою", тобто українкою. І своїй мамі він завдячує знанням української мови, якою виголошує свої бесіди на Синодах Українських Владик, промови до Українського народу в час відвідування наших Церков".

Матір'ю Кароля Войтили (нині Папи Івана Павла II) була Емілія Качоровська, яка померла, коли Каролеві було 9 років. Батько, Кароль Войтила,–пише у своїй праці дослідник історії первоєрархів Вселенської Церкви,–до Першої світової війни і в час війни був рахунковим підстаршиною Австрійської армії. Після війни вернувся додому і був піднесений до ранґу хорунжого, але з огляду на лихий стан здоров'я у 1920 році вийшов на пенсію.

З того часу родина Войтилів проживала в містечку Вадовіцах у заорендованому помешканні при вул. Костельній, 2, яке складалося

із світлиці-спальні з трьома вікнами з боку костела, невеличкої кухні і комірки. Родина жила в матеріяльній скруті. І це було причиною, що мама Емілія мусила доробляти ручною працею, щоб звести кінці з кінцями.

Українцям в діяспорі стало відомо, що в місті Пассаїку (США) живе один українець–лікар Борис Филипчак, посвоячений з Папою Іваном Павлом II. І він на прохання автора вже названої тут праці, а також маґістра Лесняка з Акрона (Штат Огайо) подав таку вістку: „Що стосується Папи Івана Павла II, то його матір була з нашого, руського (українського–Ред.) роду. В тих часах, коли царський уряд нищив унію на Холмщині, родина Качоровських переселилася до Галичини й осіла в місті Кракові, де „дідо" Качаровський заснував собі робітню фаетонів. Кароль Войтила був таки поляком і одружився з Емілією Качоровською, бувши урядовцем при австрійському війську і часово був відряджений до Лінца в Австрії, де вродився старший син Едмунд, який ходив там до школи.

Після війни родина переїхала до Польщі, де Кароль Войтила вступив до війська в ранзі хорунжого і був призначений до служби в містечку Вадовицях біля Кракова, і там уродився подружжю другий син–Кароль-Йосиф, теперішній Папа Іван Павло II, якого тримав до Хресту мій тесть, Йосиф Кучмерчик, бо його жінка Ольга Качоровська була рідною сестрою матері Папи, Емілії Качоровської. Софія, донька Кучмерчиків, двоюрідна сестра Папи Івана Павла II, була моєю жінкою. Я студіював медицину в Кракові разом із братом Папи, Едмундом, і він запізнав мене зі своєю сестрою Софією, з якою я одружився. У домі Качоровських розмовляли двома мовами: польською і українською. Папа в тісніших гуртах висловлювався, що „моя мама була русинкою", а від моєї дружини знаю, що вони були греко-католицького обряду, але згодом спольонізувалися".

Василь ВЕРИГА

ТРЕТІЙ ВСЕСВІНІЙ ФОРУМ УКРАЇНЦІВ І ДЕСЯТИЛІТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ УКРАЇНИ

Цього року Україна відзначала і святкувала 10-ту річницю своєї незалежности. Це не малозначна подія, беручи до уваги всі перешкоди внутрі країни, а ще більше назовні, де вона прихильників не мала. Не бракувало й таких „ясновидців", які запевняли світ, що Україна сама собі не дасть ради, як наприклад, польський амбасадор у Вашинґтоні запевняв американців, що до п'яти років Україна знову об'єднається з Росією. Мало того, навіть сам Президент України Леонід Кучма недавно заявив, що „Росія без України обійдеться, Україна без Росії–ні". А росіяни також не хочуть вірити, що Україна відділилася назавжди, й тому ще й досі кордон між Росією й Україною не встановлений. Проте Україна як незалежна держава існує, бо того хоче весь український народ, який на референдумі, чи бути Україні самостійною державою–віддав поверх 90 відсотків голосів за самостійність.

Парадному десятиріччю української державности передували дві події, а саме: два місяці раніше відвідини Папи Римського Івана Павла II, які притягнули увагу ЗМІ не тільки України, але цілого світу, що є така держава як Україна. А перед самим десятиліттям, 18-20 серпня, відбувся III Всесвітній Форум Українців, в якому брали участь делеґати-представники українських громад по цілому світі, які себе зачисляють складовою частиною великого українського народу. Тому я хотів би дещо докладніше зупинитися на цих двох подіях, які повинні мати вплив на майбутню політику владних структур в Україні.

Розпочнемо з III Всесвітнього Форуму Українців, який цим разом організував уряд України і головою організаційного комітету був сам Президент України Леонід Кучма, а різні міністерства відповідали за окремі ділянки програми Всесвітнього Форуму. Згідно з первісним пляном, на Форум мали бути запрошені 600 делеґатів, розподілених на три групи: 200 делеґатів від України, 200 від Західної діяспори та 300 від Східної, яка чисельно перевищує Західну в три, а може й чотири рази. На Президії СКУ розподілено делеґатські місця: 20 від Президії СКУ, по 50 від Канади й Америки, а решту від інших країн у відповідній кількості до чисельности громад, про що повідомлено КУК, УККА і УАКР та всі інші центральні

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року
українському воящтву, їх родинам, усій українській спільноті
та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в Монтреалі, Канада

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
Нью-Гейвен – Бріджпорт – Гартфорд, Конн., США

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

українському Воящтву, їхнім Родинам та Побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ
1-ої УД УНА
в Чікаґо, ЗСА

репрезентації. Але, як виявилося, державні чинники взялися за те діло самі і для запропонованих делеґатів з Канади й Америки уряд признав тільки по 20, а всі інші були запрошені як гості. Всі делеґати мали безплатні приміщення і харчування впродовж трьох днів в готелі „Президент–Київський", а гості в готелі „Русь", але почавши щойно з 17-го серпня на три ночі. Якщо хтось хотів затриматися довше, то вже мусів платити рати призначені для чужинців. Зареєструватися на Форум можна було щойно 18 серпня, бо не було відповідної документації і це залишено на наступний день, коли вже було заплановано інші дійства.

У президії III Всесвітнього форуму українців (зліва): київський міський голова Олександер Омельченко, прем'єр-міністер України Анатолій Кінах, голова Верховної Ради Іван Плющ, Президент України Леонід Кучма, голова Української всесвітньої координаційної ради Михайло Горинь, колишній Президент України Леонід Кравчук і голова Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України Іван Драч.

Згідно з програмою, 18 серпня було заплановане складання вінків о год. 9:00 перед пам'ятником Т. Шевченкові, о год. 9:30–перед пам'ятником М. Грушевському, а о год. 10:00 перед ледве замітним пам'ятником жертвам голодомору, що біля золотоверхого Свято-Михайлівського собору. До парку делеґати їдуть автобусами, які вже чекали перед готелем. Але не було нікого, хто мав би тих делеґатів провадити. Нарешті з'явилася молода жінка, яка каже, що їй доручено зайнятися виїздом делеґатів до Шевченківського парку. Але 9-та година зближалася, а автобуси стояли, не рухаючись. Тут на допомогу прийшов д-р Є. Рослицький з Канади, який остаточно

допровадив до того, що автобуси виїхали.

Приїхавши до парку, всі встановилися біля пам'ятника Шевченкові і чекали на офіційну репрезентацію, яка мала б зложити вінок чи вінки перед пам'ятником. Але такої офіційної делеґації не було, як і не було нікого від уряду, ба навіть від УВКРади і ніхто не знав, хто той акт має провести. Остаточно, якісь жінки прийшли з квітами і зложили перед пам'ятником, але то не були жінки ані з УВКРади, ані від уряду і ніхто не знав, в чийому імені вони виступають. Мабуть, від себе самих.

Звідси делеґати вибралися пішки до недалекого Будинку Вчителя, де в 1917-1918 роках засідала Центральна Рада, а побіч нього збудовано пам'ятник проф. М. Грушевському, голові Центральної Ради від березня 1917 р. аж до кінця травня 1918 р., який проголосив Акт Незалежности 22 січня 1918 р. Тут також не було нікого з офіційних осіб ані з УКВРади, ані від уряду України, ані від міського київського уряду. Але квіти хтось зложив.

До пам'ятника жертвам голодомору вже ніхто із групи делеґатів не пішов, бо треба було спішити до палацу „Україна", де о год. 11-ій починався III Форум.

Перед палацом „Україна", вздовж по вулиці Червоноармійській, перед сходами стояли гурми народу із транспорантами, які в загальному можна окреслити як вимоги, щоб Україна була українською. Перед входом до палацу роздавали різного роду памфлети, як наприклад, Ол. Мороза, голови Соціялістичної Партії України, п. н. „Ми хочемо іншої України до 10-ої річниці незалежности". В цьому памфлеті О. Мороз стверджує, що „українська конституція приймалася всупереч бажанню найвищої влади", тобто Президента. „Її остаточний варіянт міг бути кращим, прийнятнішим для молодої держави,–пише Мороз.–Але почався реакційний зсув і пішла боротьба за конституційний договір і голові держави надали монарших повноважень. Внаслідок того влада порушила виборчий закон і до парляменту прийшло понад півтори сотні „призначених залежних" (ст. 5), тобто таких, яких хотіли президент з олігархами.

Дуже цікавий памфлет написав голова харківської „Просвіти" Анатолій Кондратенко п. н. „Дискримінація українців в незалежній Україні". Тут наводиться ряд прикладів як дискримінувала українців совєтська влада і як сьогодні антидержавні чинники продовжують очорнювати українських патріотів, дискримінують у війську патріотів-офіцерів, а в наукових закладах–науковців і професорів.

Голова ТУМ „Просвіта" Олег Олещенко у місті Свердловськ, що на Донбасі, у своєму цікавому памфлеті „Від Луганська до

Львова одне українське майбутнє" стверджує, що „Національна ґвардія–цвіт і гордість любої незалежної держави–знищена і хто з ура-патріотів зорганізував звернення до Президента, виступи протесту на їх захист? Тиша..." В нашій мирній Україні вистрілюють журналістів, судять патріотів-українців з гурту „Самостійна Україна". Керівні посади в усіх сферах громадського життя пріоритетно надаються неукраїнцям, котрі навіть не володіють державною мовою.

Народний депутат і голова Української народної Партії „Собор" Анатолій Матвієнко написав памфлет „Українська мова й українська культура", в якому подає історичний нарис російської політики супроти української мови за царських, а в тому за совєтських часів, і ставить питання: як змінилося становище української мови–вже державної протягом минулого десятиліття? Певних зрушень на краще відзначити не можна,–пише Матвієнко. Документація органів державної влади майже повсюдно ведеться сьогодні українською мовою, але вона не стала усною мовою роботи цих органів... Проте складною, навіть трагічною лишається ситуація в книговидавничій сфері... За даними 1999 року українською мовою видано лише 0,36 книжки на душу населення. (Це у вісім разів менше, ніж десять років тому, ст. 8).

Українська православна церква (Московського патріярхату) всіма силами опирається впровадженню укарїнської мови в богослужіння, називаючи її „неблагодатною". „Перебування більшости православних церков у юрисдикції Москви сьогодні створює ще одну потужну передумову для утримання України в статусі духовної колонії",–твердить А. Матвієнко.

Про релігійний стан в Україні свідчить звернення української християнської громади в Севастополі, яка просить уряд „надати Українській Православній Церкві Московського Патріярхату статус іноземної Російської Церкви в Україні та обмежити її дії рамками законів України. Ця церква, говориться у тому зверненні, не повинна зватися українською, бо в ній немає нічого українського: зареєстрована вона в Мінюсті Росії, її патріярх Алексій II–в Москві, мова богослужень виключно російська, моляться в ній за Росію, за Алексія II, за російську владу і військо тощо. А з України перекають гроші в Москву. В Україні стараються захопити побільше земель і храмів, особливо духовних святинь українського народу. На черзі–Володимирський собор на Херсонесі, який відбудовується за кошти українського народу, при підтримці Київської міської держадміністрації і особисто Олександра Омельченка, мера Києва".

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

*всьому українському вояцтву, їх родинам,
усій українській діяспорі та в Україні
та побратимам нашої Станиці*

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Нюарк, Н. Дж.

Христос Родився!

*Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року
всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській
спільноті та побратимам нашої Станиці*

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Гамільтоні, Канада

*Радісних Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року*

*Членам Головної, Крайових і Станичних Управ
Братства кол. Вояків 1-ої Української Дивізії УНА,
всій дивізійній братії та їх родинам, комбатантам
усіх українських збройних формацій
та всій українській спільноті*

бажає

СТАНИЦЯ БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Торонті, Канада

Тому „що всі храми і собори Севастополя зайняті Московською патріярхією, перевагу якій надає проросійська місцева влада, що є грубим порушенням Закону України „Про свободу совісті та релігійні організації..." ми звертаємося до Вас, шановні Леоніде Даниловичу, Іване Степановичу, Анатолію Кириловичу, Олександре Олександровичу, з проханням передати Володимирський собор на Херсонесі севастопольській парафії Української Православної Церкви Київського Патріярхату та парафії Української Автокефальної Православної Церкви-для проведення там богослужень почергово з громадою Української Греко-Католицької Церкви Севастополя. Це було б справедливе рішення, бо Московська Церква має вже занадто багато соборів, до речі і на території Херсонесу має вже діючий храм. А ми, українці, в рідній державі Україні не маємо нічого українського. Таке становище можна розглядати як дискримінацію українців в Україні, як порушення наших законних прав на задоволення своїх культурних і духовних потреб."

Це звернення підписали священики всіх трьох згаданих церков та 14 провідних громадян м. Севастополя, а 15 липня приєдналися також і преосвященний Климент, єпископ Симферопільський і Криму та преосвященний Даниїл, митрополит Чернівецький і Буковини.

Але уряд зовсім не спішиться заводити порядок серед віруючих громадян і фаворизує більше громади й парафії Московського патріярхату ніж патріотичні громади Автокефальної та Київського патріярхату. Якщо йдеться про Володимирський собор, то сторонники Московського патріярха, за допомогою місцевої влади, уснули архимандрита Паїсія і напередодні першого ювілею Незлежної України москалі освятили хрести Володимирського собору в Херсонесі за участю президента Росії Путіна.

З різних кінців держави надходять звідомлення про очорнювання українських патріотів, що стало вже нормою не тільки у Харкові чи Луганську, але також і в Дніпропетровську, на Криму, в Тернополі та в ряді інших міст України. Демонстранти перед палацом „Україна" твердили, що представники комуністичної партії, доволі часто навіть на чолі з народними депутатами Верховної Ради, поводяться брутально і державна адміністрація це толерує. Українська молодь протестує проти того і в Тернополі, наприклад, члени націоналістичних організацій мали того досить і зруйнували імперську символіку. За те міліція арештувала трьох молодих членів Всеукраїнської організації „Тризуб" ім. С. Бандери, які виступили під гаслом „Якщо влада не захищає честь нації, ми захистимо самі". На

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Дітройт, Міш., США

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Рочестері, Н.Й., США

Христос Родився!

Славіть Його!

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Клівленд, США

Христос Родився!

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року всьому українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

бажає

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Тандер Бей, Канада

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

Українському вояцтву, їх родинам, українській спільноті пересилають

ДРУЗІ ДИВІЗІЙНИКИ зі Саскатуну, Канада

жаль, урядові чинники, тобто прокуратура, не трактує таких випадків за політичну діяльність, але підтягає то під хуліганство, і саджає організаторів та учасників по тюрмах як звичайних злочинців, щоб в Україні не було політичних в'язнів.

Анна Семенюк, молода лікарка зі Львова, написала памфлет „Демографічна ситуація в Україні–національна трагедія". Між іншим, вона доходить до висновку, що „немає в світі іншої країни, яка поставила б на олтар спасіння світового людства свій народ. Саме Україна своєю кров'ю і кістками захистила від комуністичного смерчу Европу, ведучи десятилітню війну із загонами НКВД. Але ніхто до цього часу не підрахував, якою ціною і якими втратами. Мільйони невинних людей під час голодоморів, в катівнях, в Ґулаґах навіть не фіксувались злочином. І чому мовчить світ? Чи не відомо про Биківню, Татарку, Вінницю, Одесу, Замарстинів..?"– ставить вона реторичне питання.

„Відомо,–каже вона,–5 грудня 1988 р. Ґенеральна прокуратура УРСР порушила кримінальну справу стосовно факту виявлення масових поховань під селищем Биківня, де кількість жертв досягає 6329 осіб. Але на підставі законів 15 квітня 1991 р. „Биківнянська справа" закривається за „давністю". 20 вересня 1994 р., згідно вимоги Київського об'єднання громадян, справа відкрита вдруге, але ж знову закрита за тим же терміном „давності". Громадяни звернулися в Міжнародний суд, але покищо світ мовчить" (ст. 14),– як це стверджує А. Семенюк

До речі, це вже не совєтська прокуратура, але таки наша, українська, в якій далі верховодять комуністи, для яких жертви комунізму не вважаються злочином.

Це все також обговорювалося на III Форумі та в 10-ту річницю незалежности України. Про недомагання в Україні висловилося і декілька промовців, а між ними й Іван Дзюба та мученик за українську державність Левко Лук'яненко, який за сучасний стан обвинуватив в першу чергу самого Президента, що знайшовся під впливом олігархів, яких не цікавить доля народу, бо на серці в них їхня приватна нажива.

III Форум недвозначно вказав, що треба робити, щоб Україна стала направду українською державою. Але остаточне рішення буде зроблене в березні наступного року у виборах до Верховної Ради. Хочемо вірити, що Президент Л. Кучма, як ґарант конституції, цим разом діятиме згідно з її приписами.

На Форумі схвалено чимало резолюцій, що охоплюють велику кількість проблем, і деякі з них могли б бути розв'язані указом

Президента, а зокрема Верховною Радою, але не в теперішньому складі. Ми вже бачили, як в уряді прем'єра Ющенка тільки проголошено намір взяти в оборону українську мову і трактувати її згідно з 10-ою статтею Конституції, як Москва злісно зареаґувала. Ми бачили також, як українські чинники не зуміли твердо вистояти на своєму й почали оправдуватися перед Москвою, яка в себе не дає українцям ніяких прав, ані в шкільництві, ані в засобах масової інформації, ані в релігійному відношенні.

В остаточному висліді Третій Форум виявився аналізою сучасного стану в Україні. Президент України хвалився певними економічними успіхами останнього часу, забувши згадати про заслуги уряду В. Ющенка. Делеґати і демонстранти перед палацом „Україна" наводили приклади, чому Україна ще не стала українською і запропонованими резолюціями вказали шляхи, як іти до кращого завтра. Одночасно на бажання Президента України президент СКУ зробив сумаричне зіставлення, що українська діяспора зробила для України і для закріплення української державности. З цього звіту видно, що діяспора більше дбала про Україну та її культуру, як ті олігархи, що захопили владу. Але схвалені резолюції можна буде провести в життя щойно тоді, коли недалекі вибори пішлють до Верховної Ради депутатів-патріотів, яким на серці лежатиме добро свого народу, добро своєї держави. І це покаже час.

Цього року на 20 серпня відбулося урочисте відкриття перебудованого Майдану Незалежности у Києві коштом 90-ти мільйонів гривень, центом якого є монумент „Слава Україні". Верхню частину монументу становить статуя молодої жінки з вінком, що символізує вільну Україну. Крім того великий готель „Москва", що з південного боку Хрещатика згори дивився на центральну вулицю столиці України, перейменовано на готель „Україна", тобто вже не „Москва" дивиться згори на Хрещатик, але „Україна". Проте навіть і з нагоди 10-річчя незалежности цілий ряд вулиць, як і назв різних міст України на честь московсько-большевицьких вождів, ще й досі не

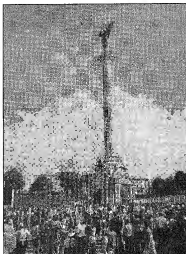

Символ незалежности України. Фото Андрія Степана („Наше слово")

замінено на українські, хоча для деяких міська рада Києва вже давно ухвалила українські національні назви. Наприклад, вулиця Січневого повстання, тобто большевицького під кінець січня 1918 р. мала б називатися–вул. Івана Мазепи, вул. Горького–вул. В. Антоновича, вул. Артема–вул. Січових Стрільців, але не провела того ще в життя. Третій Форум виніс окрему резолюцію, яка вимагає від уряду усунення назв міст і вулиць по містах у честь большевицьких вождів і вожденят.

23 серпня відбулося святкове відзначення десятиліття незалежности в палаці „Україна",з промовою Президента України та великим концертом „майстрів мистецтв та художніх колективів України". В неділю 24 серпня при великому здвизі народу відбулася велика військова дефіляда на Хрещатику перед Президентом України з його міністрами та представниками найвищої влади і трьох президентів сусідніх держав. Весь Хрещатик, а головно Майдан Незалежности був вкритий українськими прапорами, але, як не дивно, тільки тут і там–синьо-жовтими, згідно з 20-ою статтею Конституції України, а в більшості голубо-жовтими.

Тут же виголошені високопатріотичні промови. Президент Кучма, гостюючи в Македонії, Польщі і Росії так і заявив, що Україна відбулася на те, щоб самостійною і незалежною державою залишитися на віки вічні.

На перешкоді до стовідсоткового переходу держави бути українською і здійснювати основні закони проголошені Конституцією України стоять в першу чергу комуністи, які, ради збереження влади, дуже скоро перефарбувалися на українських патріотів, але продовжують антиукраїнську й антиконституційну роботу в державі. Їм на допомогу прийшли олігархи, які дивляться на Україну як на джерело невичерпного багатства й обкрадають державу і народ, як це Президент України каже–не вагонами але цілими поїздами. Проте вони всі стали його найближчими дорадниками і дійсними творцями сучасної української політики. Тому, як це всі стверджували, сьогоднішня Україна ще не стала повністю державою українського народу, але вона нею стає з кожним роком.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У *Вістях комбатанта*, ч. 2, 2--1, ст. 34-36 надруковано „Відкритий лист тележурналісту Джуліяну Генді" від Спілки Офіцерів України, котрий підписав полковник В. О. Білоус, депутат Верховної Ради *12 скликання*. Має бути: *1-2 скликання*. За помилку перепрошуємо.

Редакція

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року!

Українському вояцтву, їх родинам,
усій українській спільноті
та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

в Ст. Кетеринс, Канада

Христос Родився!

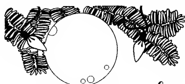

З нагоди Різдва Христового та щасливого Нового 2002 Року

найщиріші побажання українському народові в Україні і поза нею, українським церковним Ієрархам, проводам українських організацій, а зокрема проводам комбатантських організацій та всьому братському членству

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в КАНАДІ

Веселих Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року!

Українському вояцтву, їх родинам, усій українській спільноті та побратимам нашої Станиці

пересилає

УПРАВА СТАНИЦІ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ
1-ої УД УНА
в Калґари, Канада

Василь ФЕДОРОВИЧ

ПІСЛЯ ФОРУМУ...

В днях 18-20 серпня 2001 р. відбувся в Києві Третій Всесвітній Форум Українців. Відкриття, наради й закриття Форуму відбулися в палаці „Україна", що його збудували в 1970 р.

Наради відкрив Президент Л. Кучма своєю довгою, добре скомпонованою інавґураційною промовою. Головні тези його промови:

Українська держава є найбільшою цінністю всіх українців різних світоглядів, різних віровизнань і різних країн проживання.

Ніхто, жодна політична група, не має монополії на творення держави. Її створив увесь народ і вона є витвором різних часом протилежних сил і доктрин.

В минулому столітті про Україну світ знав дуже мало або зовсім нічого. Український народ, розділений між імперією Романових і Габсбурґів, не був ще зрілий до самостійного державного існування. Проте, не зважаючи на несприятливі умовини, українці зуміли підтвердити свою державну життєздатність і зайняли гідне місце серед европейських народів.

Розпад СРСР і відродження української державности подиктовані об'єктивними законами історії, які визначають час народження і зникнення з карти світу окремих держав, а навіть цілих імперій, та зумовляють вихід на історичну сцену нових досі поневолених народів. Такий час прийшов для України в 1991 р.

За 10 років незалежности Україна стала важливим фактором миру і стабільности на европейському континенті.

Україна провадить незалежну політику, розроблену в Києві, а не в Москві чи Вашинґтоні, і ця політика не є ані проросійська ані проамериканська, тільки просто українська. Метою політики України є інтеґрація в Европейський Союз, при одночасному збереженні дружніх і рівноправних взаємин з Росією та іншими сусідніми державами.

Україна задоволена взаєминами з США, особливо тепер, коли президент Буш офіційно заявив, що нова Европа, яку пропаґує Америка, має включати теж Україну.

Якою є тепер Україна? Чи відповідає вона сподіванням народу? Загально можна сказати, що українські патріоти бачили ідеалізований образ України. Тому сьогодні не всі вдоволені тим, що маємо. Однак треба врахувати, що побудова української держави відбувалася після краху СРСР, який морально викривив душі кількох поколінь і тому тепер слід рахуватися з різними труднощами та помил-

ками з боку влади.

Все таки побудовано демократичну державу з багатопартійною системою. В результаті, з колишньої імперської провінції постала загально визнана світом самостійна держава, яка плекає свої минулі, деколи навіть забуті традиції. Воно, можна сказати, багато, але все таки ще не досить. Треба утвердити права і свободи громадян України на основі виконання міжнародних зобов'язань і внутрішніх законів, необхідно закріпити свободу преси та інформації і зліквідувати пострадянський бюрократизм, який не відповідає європейським стандартам. Щоб це осягнути, треба навчитися ставити добро України вище від власних чи партійних інтересів.

Великим нещастям України є загальна бідність населення. Вона штовхає людей на злочини та виїзд за кордон часто на принизливих умовах. Тому подолання того невідрадного стану належить до пріоритетів державної політики.

В питанні мови президент підкреслив, що обов'язково треба подбати про всебічний розвиток і функціонування української державної мови у всіх сферах суспільного життя на всій території України. На жаль, досі не вдалося перебороти застарілі стереотипи. Тому слід продовжувати роботу щодо утвердження мови, бо в українській державі повинна і буде панувати українська мова. В тому питанні в нікого не повинно бути ніяких сумнівів.

Та заява президента викликала серед присутніх бурю схвальних оплесків, хоч було загально відомо, що ті запевнення президента немов кинені на вітер, бо далі, не зважаючи на постанови Конституції, в тому відношенні не зроблено серйозних кроків. На це звернув увагу президент СКУ А. Лозинський, який ствердив, що 10-річний період це достатній відтинок часу, щоб вивчити українську мову. Людина, яка не володіє українською мовою, не може бути державним діячем. Він одночасно апелював до влади–сприяти поширенню української мови шляхом її використання в школах та університетах. Ту заяву він зложив на Форумі в присутності Кучми, Кінаха, Плюща та інших державних урядовців.

Говорячи про діяспору, Кучма звернув увагу на те, що наші співвітчизники, живучи в різних державах, мають досвід, який може бути корисним для українського державотворення, а їх поради й оцінки важливі для України. Через діяспору світ може пізнати Україну, її минуле й сьогодення. Сильна українська держава дає стимул для саморозвитку діяспори і може підвищити її авторитет в очах країн проживання. Сьогодні в діяспорі–як відомо–діють політичні сили різних напрямків і тому розуміння України не завжди

правильне. Деякі „гарячі голови" годяться тільки на таку Україну, яку вони собі виміряли. А треба пам'ятати, що нинішня Україна вже не така, якою залишили їхні батьки чи діди й тому треба рахуватися з тими змінами. Київ не мішається до справ діяспори, але теж не хоче, щоб діяспора втручалася у внутрішні справи України. Україні потрібні не нові імпульси до роз'єднання, але консолідація. Це відноситься до обох діяспор–східньої і західньої.

Замітка чи радше докір президента є щонайменше неслушний. Діяспора не має наміру втручатися в державні українські справи, тільки деколи, користаючи з досвіду західніх демократичних держав, виступає з позитивними пропозиціями й новими думками для поправи становища України, очевидно, без наміру накидати свої переконання населенню чи урядові України.

Вкінці президент заторкнув справу „касетного скандалу" та вбивства журналіста Ґонґадзе й офіційно заявив, що він не причетний до тієї справи, хоч–як відомо–вона завдала Україні чимало шкоди в світовій опінії.

Присутні на залі делеґати не погодилися з таким виясненням і зустріли його вигуками: „Ганьба! Геть з Кучмою!".

Не випадає галасом і вигуками переривати промовця, особливо, коли ним є президент держави.

Після перерви виступив голова Української республіканської партії Левко Лук'яненко, який обвинуватив президента Кучму в державній зраді й вимагав його негайного уступлення з президентського посту.

Уже перед Форумом Кучма кинув репліку, нехай, мовляв, Лозинський звітує про те, що діяспора зробила для України. А. Лозинський в своєму виступі згадав, що праця діяспори для України почалася ще далеко перед 24 серпня 1991 р. і навів ряд заходів діяспори на допомогу Україні і захист її прав ще в тих часах, коли вона входила в склад СРСР. Він назвав конкретну цифру–70 млн. дол., які діяспора Канади і США передала незалежній Україні в формі гуманітарної допомоги.

Промову Лозинського всі зустріли оплесками, всім подобався його культурний виступ, тим більше, що на пресовій конференції після першого дня Форуму він сказав, що не слід говорити про Президента держави так, як зробив Л. Лук'яненко.

Промова Лозинського витримана в спокійному тоні покривала майже всі аспекти праці діяспори та її взаємини з материком, а також заторкнула деякі болючі внутрішні проблеми України (нпр.,

Христос Родився!

Радісних Свят Різдва Христового та щасливого Нового Року

Членам Братства
й Дивізійним Родинам,
колишнім воякам усіх українських армій і формацій
та всій українській спільноті в Діяспорі і Україні

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА в ЗСА

РАДІСНИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО
ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

Вільному українському Народові, українським церковним
Ієрархам, Проводам українських організацій,
Членам Головної, Краєвих і Станичних Управ Братства
кол. вояків 1-ої УД УНА, Братству „Броди-Лев",
Редакції і Адміністрації „Вістей Комбатанта",
всій дивізійній Братії та їх Родинам, Комбатантам усіх
українських збройних формацій та всій українській спільноті

бажають

УПРАВА і ЧЛЕНИ

Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА
в Едмонтоні, Альберта, Канада

За Управу:

Богдан Небожук — *секретар*
Михайло Блавацький — *голова*

державна мова, становище церкви, голодомор, „білі плями" в українській історії, питання ОУН–УПА).

Слово колишнього президента Л. Кравчука було коротке. Він підкреслив, що за останніх 10 років Україна таки підтвердила свою присутність у світі: вона ввійшла до Ради Европи та прокладає дорогу до Европейського Союзу. Українська діяспора відограє поважну ролю, але вона все ще дивиться на Україну як структуру, що живе за радянським часом. Але в Україні наступили великі зміни й діяспора повинна побачити цілу Україну, а не тільки Західню і її інтеліґенцію. Однак не треба перебільшувати того, що зроблено, бо роботи ще багато. В наступному 10-літті треба завершити аґрарну реформу, перебудувати промисловість, податкову реформу, адміністративну, фінансово-банківську. На зовнішньому відтинку Україна має визначитися щодо НАТО і Европейського Союзу, налагодити дружні стосунки з сусідами та створити сприятливі умовини для розвитку життя України.

Здається, якимсь іншим вітром повіяло по залі нарад, коли на трибуні появився колишній прем'єр-міністер Віктор Ющенко. Він говорив не до „співвітчизників", але просто і щиро до своїх „братів і сестер та до цілої дорогої української родини".

Злегка зачепив історію, підкреслюючи, що після Переяслава занепав український національний рух, вороги розтрощили його, заборонили рідну історію, мову, культуру, духовність. Святе право на власну державу зробили злочином, ідея державности жила тільки в свідомості деяких сміливих одиниць, нпр., Чорновіл, Світличний, Стус.

Історія дала українцям два рази нагоду утворити власну державу: перша в 1917 р.–коротка і невдала, але вистачальна на те, щоб пережити понад 70 найтрагічніших років. Друга нагода трапилася десять років тому. Це наша остання шанса, історія більше нам її не дасть, ми розрахувалися з історією, вона нам нічого не винна. Все залежить від нас самих.

Після першого десятиріччя ми маємо український народ. Він є. Наші недруги-вороги кажуть, що він недержавний, нездатний до державного життя, він призначений тільки до другорядних життєвих роль. Це неправда. Боротьба за незалежність почалася з живого ланцюга Львів–Київ.

Крім того, ми маємо владу, вже не привезену з метополії, а вибрану самим народом демократичним порядком. Маємо теж ще партії, але нема ще тієї України, за яку покладено стільки лицарських голов. Чому? Бо ми роз'єднані.

Отже, нам потрібна ще єдність. Тоді–будьте певні–побудуємо нашу Україну, за яку не буде соромно в світі.

***

Незалежно від дискусій на Форумі, історик Ярослав Грицак також заторкнув деякі питання. Перш за все, він підкреслив, що Кучмі можна і треба багато дечого закинути, але не можна заперечити його заслуги в тому, що за час свого урядування він викорінив з України прояви сепаратизму серед російськомовного населення Криму (нпр., справа през. Криму Мешкова!). Недавні опитування показали, що кількість тих, які підтримують незалежність, за останні чотири роки зросла, а одночасно впав відсоток прихильників союзу України з Росією.

Як Кучма прийшов до влади, він не виконав своєї обіцянки надати російській мові статус державної і укласти союз з Росією. Зате він „зрусифікував" Україну економічно й політично; придушення свободи слова, серія вбивств журналістів і політичних діячів уподібнюють Україну до Росії, роблять з неї „Малоросію".

Проте відповідальність за стан справ в Україні паде не лише на номенклятуру, тут має вирішити сам народ, куди Україна піде в майбутньому. На жаль, суспільство в тому питанні байдуже і пасивне. Треба отже для добра України відродити і помножити в нас „соціяльний капітал", тобто верству, спосібну й відповідальну за активне громадське життя в державі.

Форум закінчив свої наради 20 серпня.

Одночасно виготовлено проєкт резолюції в справі охорони людських прав, свободи слова і преси та політичних вбивств; економічних негараздів як наслідок перестарілої адміністрації; необхідність об'єднання демократичних сил, бо без єдности не може бути національної української держави.

Напередодні самого Свята Незалежности відбувся 23 серпня 2001 р. в палаці „Україна" величавий концерт. Перед початком концерту президент Кучма виголосив патріотичну промову, в якій накреслив найголовніші етапи українського державотворення, що завершилося в серпні 1991 р. Тут він назвав ряд осіб, що в новітній добі боролися за незалежність України, нпр., В'ячеслава Чорновола, Івана Драча, Леоніда Кравчука, Івана Дзюбу, Мирослава Поповича, Івана Плюща. Він віддав також належне Левкові Лук'яненкові, кажучи, що він „страждав за Україну, й нині по своєму страждає за неї". Це був вимовний жест з боку президента.

***

На закінчення святкувань 10-річчя відбулася 24 серпня головна парада й дефіляда військових частин, що її провадив міністер оборони генерал Олександер Кузьмук. Воно збуджувало радість і гордість усіх українців, які після довгих років неволі могли показати свою силу й почуття власної гідности в самостійній державі. Були тут всі роди зброї: відділи змодернізованої піхоти в парадних і маскувальних уніформах, що нічим не поступалися іншим арміям світу. Зчерги показано механізовані частини з найновішими бронемашинами, танками, гарматами й ракетами, а в повітрі перелітали супермодерні літаки.

На трибуні, крім президента Кучми і членів уряду, були гості–представники інших держав, а між ними президенти Польщі, Македонії і Росії. Були деякі зауваження, що не треба було запрошувати Путіна на те свято. Закиди безпідставні. Того вимагала політична тактика. Путін мав безпосередньо нагоду бачити зблизька Україну в її красі і силі. Він уважно обсервував параду і настрої населення й, мабуть, прийшов до переконання, що це вже не Малоросія, а справді велика незалежна Україна.

Після військової паради були на Хрещатику виступи спортовців, акробатів, артистів, танцювальних ансамблів з усіх областей України, включно з Кримом, хорові співи, а найзамітнішим був виступ кількох десятків дітей, народжених 24 серпня 1991 р., отже, ровесників і ровесниць України. Всі діти гарні, стрункі, одягнені в народні строї, усміхнені, в певному моменті випустили з рук в повітря білих „голубів миру". Сцена зворушлива, незабутня.

З нагоди 10-ої річниці Незалежности до столиці України наспіла безліч привітів і побажань. Між ними від Папи Римського з Божим благословенням і щирими побажаннями для українського народу в єдності і злагоді працювати для розбудови держави; від США були дві окремі резолюції Конґресу: від Палати репрезентантів і від Сенату. В обох резолюціях зазначено, що Україна як велика і сильна держава є потрібна для безпеки і стабільности Европи.

Володимир МОЛОДЕЦЬКИЙ

ВІЙНА З ТЕРОРИЗМОМ

Ми вже багато літ чуємо про терористичні акти то в одній, то в іншій державі, зокрема на Близькому Сході. Можна було б вичислити ряд таких терористичних актів, яких жертвою, у більшості випадків, падали американці або ізраїльці, але моєю метою є продискутувати сам феномен тероризму, а саме: що таке тероризм, його принципи і боротьба проти нього.

Дотепер, прямо до 11-го вересня ц. р. у військових колах уважалося, що поняття війни складається з чотирьох елементів: 1) збройної боротьби, 2) економічного тиску, 3) політично-дипломатичної дії, 4) психологічного елементу. Присутність одного або більше з тих елементів у відношенні до противника, можна було назвати війною. Від терористичного акту, заподіяного в США у вересні ц.р., до тих чотирьох елементів треба додати ще і п'ятий–тероризм. Президент Америки заявив, що США і цілий вільний світ находяться у стані війни з тероризмом. Отже, завдаємо собі ряд питань, які насуваються на думку: що таке тероризм? що таке війна з тероризмом? яка мета тероризму? як з ним боротись?

Терор і тероризм не є новим явищем, терор стрічаємо за часів старовинного Риму, бо як інакше можна назвати масове прибивання противників до хрестів, чи в пізніших часах вбивання козаків на палі поляками, тортування людей в совєтських чи німецьких концтаборах, чи масовий розстріл противників, практикований у багатьох державах теперішнього „цивілізованого" світу. Терор–це латинське слово, що означає страх або жах, а дефініція терору, яку можемо знайти в деяких енциклопедія, це: „Розправа з політичними противниками шляхом насильства". Термін цей уведено в життя щойно по Великій французькій революції і так званих французьких революційних війнах років 1792-1802, які не тільки змінили форму модерної війни, ввівши нову тактику, оперту на швидкім пересуванні великих мас людей, але ввели принцип, який дотепер є підставою різних терористичних актів, а саме: заступити тверду військову дисципліну півпатріотичним, а тепер і релігійним фанатизмом.

Метою терору французької революції не була дійсна екстермінація ворогів, яка була в дійсності неможливою, а радше увести в їх ряди страх, який паралізував би потенційно контреволюційний елемент. Вони, так як і сьогоденні терористи, уважали, що мета ви-

правдовує засоби. Мета сьогоднішніх терористів залишилася такою самою, як і їх попередників, вони тільки добавили більше вимог. Метою терористичного акту є: 1) перелякати противника до тої міри, що в нього витвориться параноя, 2) увести хаос у зорганізоване життя противника 3) якнайбільше можливо захитати економіку противника.

Дивлячись на терористичний акт з тої точки зору, ми мусимо признати, що терористичний акт, заподіяний 11-го вересня в США, осягнув свою мету. Населення перелякане більше, як можна того було сподіватися. Доказом того є факт, що літунські компанії тратять величезні гроші, бо населення боїться подорожувати літаками. Це спричинило величезні фінансові втрати для держави, яка вже дотепер мусила виділити понад 100 мільярдів долярів на поміч економіці, якій загрожує рецесія. У щоденне життя американців і до певної міри канадців завітав хаос. Люди міняють свої пляни зі страху про своє майбуття, денно чуємо, що люди повідомляють поліцію про „підозрілі" пакети, чи „підозрілих" людей, потребують психологічних консультацій. З одної сторони, це добре, бо легковажучи незрозумілу нам поведінку, ми можемо несвідомо помогти терористам. З другої сторони, одначе, не можна „боятися своєї тіні", бо це власне хочуть терористи осягнути.

Як з тероризмом боротися?

Як боротися з противником, якого не тільки не бачимо, але навіть не знаємо хто він? Як боротися з фанатиком, який не тільки не боїться смерти, але власне шукає тої смерти, вірячи що смерть принесе йому вічний рай?

Ворогом у тому випадку може бути людина, якої не тільки не підозрюємо в тероризмі, але з якою ми навіть поприязнилися і чуємося в її присутності зовсім безпечними.

Головним принципом терористичного акту є несподіванка, заскочення. Тому і цей останній терористичний акт був таким для терористів успішним, бо ніхто його не сподівався. Несподіваний удар є також головним принципом клясичної війни. Але у клясичній війні треба мати вишколену армію, модерну зброю, для заскочення противника треба сконцентрувати свої сили так, щоб противник того не бачив, а це при сьогоднішніх засобах обсервації і комунікації є дуже тяжким до здійснення. Окрім того, щоб осягнути згадане, треба величезних фондів. Терористам цього не потрібно.

Концентрація сил їм не потрібна: вони не мусять мати літаків, вони можуть їх захопити–„гайджек", вони не мусять мати модерної зброї, у останнім теракті вони уживали ножів для опанування літа-

ків, тим самим вони можуть обійтись малою часткою грошей, які держава мусить витратити на боротьбу з ними. Терористи до виконання свого завдання можуть ужити цілого ряду зброї, яка є простою і недорогою. Вибухівку можна легко випродукувати доморобним способом, а якщо є доброволець перенести її на свойому тілі й радо сам себе тою вибухівкою розірвати, то знову не є так тяжко осягнути їхню мету. У останнім теракті, терористи вжили величезної вибухової сили, але не мусіли думати, як її випродуктувати. Вони захопили літаки, які мали великий запас бензини й ужили їх як ракети. Думаю, що навчились того від японців, які у 2-ій світовій війні були знані з так званих „камікадзе"–самогубних літаків.

Найбільшою загрозою терористичної атаки є вжиття хемічних або бактеріологічних засобів. (Це вже сталося, коли поштою почалося розсилання листів із спорами сибірської виразки (Anthrax) на адреси провідних політиків Америки). Проти хемічних засобів, різного виду газів, ще можна боронитися. Газові маски, які сьогодні під страхом наступної фази тероризму американці і навіть канадці масово розкуповують, можуть до певної міри зберегти від деяких, знаних, видів газу. Але як боронитися проти бактерій і вірусів? Боротися можна. Але перше треба усвідомити собі, що ми є під атакою, треба розпізнати бактерію чи вірус, а доперва тоді розпочати масове щеплення і лікування, можливе, але не на масову скалю дуже скомпліковане. Треба було б заздалегідь защепити людей від ряду хворіб, які вже давно перестали бути грізними і не маємо запасів ліків проти тих хворіб. Чи є можливим защепити превентивно понад триста мільйонів жителів північно-американського континенту проти віспи, холери, бубонної чуми чи інших інфекційних хворіб? Думаю, що є можливим, але проблема хіба ясна.

Тому що головним принципом теракту є заскочення, головним засобом не допустити до того–це мати достатні інформації, тому у війні з тероризмом головну ролю буде відігравати розвідка. Rозвідка опирається на так званий розвідчий цикл, тобто: 1)збирання інформації, 2)сортування інформації, 3)інтерпретація інформації і щойно тоді 4)передання інформації там, де вона є потрібною. (1. Collection, 2. Collation, 3. Interpretation, 4. Dissemination).

Отже, мусимо підкреслити, що інформації, які отримує розвідка, мусять бути інтерпретовані. Щоб інтерпретація інформацій була правильною, треба знати ворога. Прикро сказати, що як тепер знаємо, американські розвідчі джерела, зокрема „CIA" мали достатні інформації, щоб сподіватися великої терористичної атаки в Америці. На жаль, інтерпретація тих фактів не була правильною.

Коли кажемо, що треба знати противника, ми маємо на думці не тільки, скільки танків і протилетунських ракет він має. Але треба знати його психіку, культуру, філософію життя, вплив релігії на його спосіб думання, його історію, його відношення до таких основних проблем, як життя і смерть. Одним словом, як кажуть англійці, мусимо знати: „What makes him tick". З якихось причин, про які тут не місце говорити, американці злегковажили потребу розуміння ментальности потенційно дуже небезпечного противника.

Як мала б виглядати війна проти тероризму? Американські „експерти" самі були не певні, що в дійсності робити. Однак Америка рішила довести боротьбу проти тероризму до успішного кінця. У першій фазі війни вона вирішила знищити військові і вишкільні бази терористів в Афганістані. Американці підкреслюють, що вони не є проти афганців, тільки проти деспотичного уряду групи так званої „Талібан". Відбувся ряд літунських атак на бази Афганістану, рівночасно з дією, розрахованою на психологічний ефект, тобто парашутним скидом харчів для голодуючих афганців. Американські команди так званої „Delta Force" мали б уживати тактики військ Олександра Македонського.

Олександер Македонський у четвертому столітті до народження Христа вживав до підбиття Афганістану малих, дуже мобільних, високо спеціялізованих відділів, які при помочі різних ворогуючих зі собою племен, завоювали Афганістан. Але Олександер Македонський був одиноким полководцем, який завоював Афганістан. Інші пробували безуспішно. Британці пробували два рази–їм не вдалося. До сьогодні 48-ий Британський шотляндський полк відзначує жахливий розгром того полку в гірському ярі, знаному в історії як „Хайбер Пас". Потім, як нам всім відомо, армія „нєпобєдімой Росії" програла війну й відступила зі стидом і ганьбою. Дикий гористий терен, жахливо гаряче літо і немилосердно холодна зима, плюс хоробрий, завзятий народ, готовий вмерти за це, в що він вірить, дотепер робили Афганістан не до здобуття.

На півночі Афганістану противники „Талібану" трималися на своїх становищах. Вони дісталу поміч від американців й інших держав, і здивували весь світ, коли пішли в наступ: через кілька днів вони „звільнили" більшість території від талібанців.

Війна проти тероризму, який пустив корені у багатьох державах світу, зокрема арабських державах, які уважають американців союзником їх найбільшого ворога Ізраїлю, не буде легкою, але це війна, як сказав президент Америки, добра проти зла, і всі мусимо доложити зусиль, щоб та війна стала переможною.

ЕКСПОРТ ЗБРОЇ УКРАЇНИ ПІД КОНТРОЛЕМ США

Міністерство економіки України й Міністерство оборони США домовилися про те, що США допомагатимуть Україні в контролі над експортом українських озброєнь, зокрема зброї масового ураження та ядерних технологій. За те США плянують надавати на програму контролі експорту допомогу в сумі 4 млн. долярів річно: державній службі експортного контролю, митній службі та комітетові охорони кордону. Передбачається теж допомога на навчання фахівців.

У 1998 році під тиском США Україна відмовилася від контракту постачання турбін для атомної електростанції в Ірані. У липні 2001 року під час візити до Києва радника президента США Контолізи Райс Україна, яка постачала тоді воюючу Мекедонію військовою технікою, пообіцяла Америці відмовитися від продажу їй важких озброєнь.

В УКРАЇНІ ЗНИЩЕНО ОСТАННІЙ СТРАТЕГІЧНИЙ АВІЯЦІЙНИЙ КОМПЛЕКС ТУ-160

Комплекси Ту-160 були призначені для доставки ядерних ракет і останній з них зліквідовано на авіябазі у Прилуках на Чернігівщині.

Українські Військово-повітряні сили мали на озброєнні 44 літаки дальної стратегічної авіяції двох типів–Ту-95 і Ту-160. Потужніших бомбардувальників тоді не було у жодній армії світу.

Одинадцять комплексів передано Росії в рахунок погашення боргів за газ. Решта підлягала знищенню, згідно з тристораннім договором між Україною Росією і США. Проте шість ТУ-95 використовується для екологічних спостережень над океанами, а два «приземлилися» напостійно в Національному музеї авіяції.

«І СМІХ, І ГОРЕ ЗА СИНІМ МОРЕМ»

Під таким наголовком вийшла в Києві у видавництві «Смолоскип» книжка гуморесок відомого у діяспорі гумориста Олеся Шпильки–Скопа, який друкувався в часописах «Свобода», «Нові дні», «Молода Україна», а головно в «Українських вістях».

Передмову написав Євген Сверстюк, який дуже влучно зазначив, що гумор Шпильки особливий. Його «шпильки» спрямовані на самим автором пережиті «сталінський рай» і «дружбу народів». Теж увагу приділяє автор особливостям життя «за синім морем»–українцям на поселеннях. Між ними є теж сатира на діяльність дивізійників у «Спутніку Братства дивізійників».

Книжку в твердій окладинці, ст. 262, малого формату можна замовити у Видавництві «Смолоскип», провулок Балакірєва 1, Київ, Україна 03018; E-mail: mbf@smoloskyp.kiev.ua

Степан ЯРМУСЬ

ДОСВІД ЗМАГАНЬ І ВОЯЦЬКОЇ ХОРОБРОСТИ УКРАЇНЦІВ

З книжки „Дещо з нашого історичного досвіду", Вінніпеґ 1985; книжка в українській і англійській мовах.

Досвід з воєн та взагалі воєнної боротьби хоч і неґативний,–але надзвичайно важливий фактор у ділі вироблення характеру народу, як і в ділі оживлення його духа. І то навіть тоді, коли даний народ зазнає поразки. Вистачить лише згадати силу духа „Слова про Ігорів похід" з 1185 року. Тоді в боротьбі з половцями наші русичі зазнали цілковитої поразки; але як поетична розповідь про цю трагедію зворушує нашого духа сьогодні.

Досі ми мало коли говорили про духове значення подібних поразок, тобто про їх будівне, позитивне значення. Проте досить застановитися над тим, яке глибоке враження робить на нас пісня й муза епічного змісту, щоб усвідомити собі цю правду на основі особистих переживань, викликаних духом даної епічної пісні. А почавши від „Слова про Ігорів похід" у нас оспівано багато воєн, багато воєнних пригод, переживань і все вложено в резервуар народної пам'яті.

Коли йдеться про війни–а в нас від Княжої доби вони переважно оборонного характеру,–то не трудно бачити, що у випадкові нашого народу, ідеали боротьби були широкого універсального значення. У нас загарбницько-імперіялістичних цілей не переслідувалося ніколи. Навпаки, від найдавніших часів у нас стояла потреба оборони своєї волі, тобто свого політично-суспільного устрою; а в нас він завжди мав демократичне забарвлення (згадаймо давні віча, козацькі ради, оповідання чужинців про велику любов свободи у наших предків). До того ж від самого початку офіційної християнізації нашого народу, ми були у винятковій ситуації і мусіли стояти в постійній потребі оборони і своєї Православної Віри і всієї християнської Европи.

Ідеал боротьби за віру вперше був наголошений у „Слові про Ігорів похід" з 1185 року; він безнастанно наголошувався в козацьких думах та в піснях мандрівних співців. Там ідеал „Руської землі", ідеал хоробрості й войовничості, ідеал „ясних зір" рідного краю, ідеал „народу хрещеного", гасла боротьби „За Віру Православну!"–це безнастанна і домінуюча тема,–тема ніколи не закінчена, а

жива й актуальна навіть за нашого часу.

Взагалі, ідеал боротьби й хоробрости, ідеал козацтва,–це дуже частий і сильний елемент у „Кобзарі" Т. Шевченка, постійна тема патріотичних оповідань, вояцької музи тощо. Ще й тепер пригадується, як залюбки в дитячих роках ми слухали оповідань про боротьбу нашого народу з турками, татарами, з мадярами, поляками, з москалями. Предмет цих оповідання не раз переводився в хлоп'ячу гру,–і з яким-то задоволенням та піднесенням у тих іграх завдавалося поразки всяким напасникам на наш народ! Зайво й говорити про те, як глибоко все це позначувалося на виробленні національної свідомості, на формуванні самої істоти української людини.

В таких процесах, треба знати, людина пізніших часів переймається духом та досвідом минулого,–просто стає учасником колись бувалих подій. А в нас їх було багато. Згадаймо деякі з них, автім згадаймо особливо ті, які були подіями універсальних масштабів. В контексті даного мислення–це предмет великого значення. Тут особливо формативну силу мають згадки і про ті війни-події, які закінчувалися для нас трагічно. Ось деякі з них, в ряді інших уваги гідних історичних фактів:

1. **Похід князя Ігоря на половців 1185 р.:** Наші пращури, стародавні русичі, бували в багатьох походах–особливо проти Візантії–й зазнавали в тих походах різних пригод, що пізніше ставали предметом оповідань, пісень, приповідок–фолкльору.

Особливої уваги заслуговує славний похід войовничого Святослава проти хозар 965 року. Тоді хозарська держава (хозари були жидівського віросповідання) була знищена навіки.

Бували в нас довгі й часті війни проти азійських кочовиків, наприклад, печенігів, половців і Київ довго стояв проти них і перемагав їх; особливої й славної перемоги над половцями зазнав Великий князь Київський, Святослав III Грозний 1184 року. Проте найбільш оспіваний і психологічно найбільш важливим став трагічний похід на тих же половців відчайдушного новгород-сіверського князя Ігоря 1185 р. Тоді русичі зазнали повної поразки. І та поразка була така несподівана і така велика, що вона стала предметом нечуваного в нашу старовину оспівання в політично і психологічно преважливому творі „Слово про Ігорів похід".

Зміст, світ і дух цього „Слова" дійшов до народної свідомості щойно за нових часів, але він сьогодні впливає на почуття українця особливо глибоко. Проте в народній пам'яті, в переказах, у фолкльорі сама правда, що стала змістом „Слова" була живою завжди і

вона будила українську істоту до самоусвідомлення й до чину в кожний момент нашого історичного досвіду,–історичного процесу. А нам сьогодні треба знати, що в тому „Слові" говориться і про те, що вже за Княжої Русі в свідомості русичів дуже виразно виступали ідеали універсальних масштабів; бо ж не випадково автор „Слова" поздоровляв русичів за те, що вони боролися „за християни на погания полки!" І то за ті ідеали автор „Слова" співав: „Князем слава а дружині!"

Не знаю, чи є такий українець, який може читати згадуване тут „Слово" без душевного піднесення, без зворушення. А треба знати, що такі психологічні зворушення й відпечатування на людській істоті мають виняткове значення,–саме в процесі формування етнопсихологічної сутності цієї істоти.

2. **Козацька доба і деякі мало згадувані факти:** Козацький рух і взагалі козаччина–це винятково український феномен–але такий феномен, про якого знала вся західна Европа. Там творилися леґенди про козаків. Це навіть привабило якогось відчайдушного шотляндця стати козаком. Він відомий як Максим Кривоніс, або Перейбиніс,–голосний, але й авантюрний полководець Богдана Хмельницького.

Козаки стояли за волю, за правду та за Віру Православну. Проте вони не раз ставали в обороні европейської цивілізації взагалі, що була загрожена турками. І тут козаки відогравали вирішальну ролю. Ось деякі приклади:

(а) Війна з турками під Хотином 1621 р.: 1620 р. турки почали війну з Польщею і завдали полякам великої поразки. В обличчі такої загрози, поляки впросили собі до помочі козаків. Козаки погодилися виступити проти турків (це ж спільний ворог) і вислали проти них сорок тисяч свого війська, що пішло в бій під проводом П. Сагайдачного. Поляків було понад тридцять тисяч. Під час одномісячної боротьби під Хотином проти 150-тисячної турецької армії, козаки, влучними маневрами, врятували польське військо, а туркам завдали великих утрат. Турки загрожували не тільки Польщі й Україні, а всій християнській Европі. Але, хто дає признання українцям-козакам за ту перемогу?

(б) Війна під Хотином 1673 року: Перша хотинська поразка і хотинський мир між турками і поляками спокою Польщі не забезпечив. Турки виступили проти Польщі 1673 року. Тоді Ян Собєский запросив собі козаків і при їх допомозі (знову під Хотином) завдав туркам другої поразки.

(в) Турки під Віднем 1683 року: Турки ніколи не переставали ду-

мати про підбиття всієї Европи. Вірні своєму войовничо-місійному іслямові, вони пустилися на християнську Европу 1683 р. і підступили під Відень. Загрожена Европа поставила свої війська під команду вже прославленого за перемогу над турками Яна Собєского; але він всю надію покладав тільки на козаків, бо сам признавався, що „без тих людей ми не можемо обійтися"[1]. Козаки погодилися стати проти турків знову і вислали до Відня свої війська під проводом гетьмана Степана Куниці. Тут знову, спритними маневрами, козаки наскочили на турків несподівано й зламали їх силу навіки.

Европа була врятована, турецька імперія почала процес занепаду, а слава за все... пішла на Собєского. Козаків забули. І ніде й не згадується, що то завдяки українському воїнові Европа залишилася християнською; що то козаки зламали хребет войовничому іслямові; що перемога европейського християнства над іслямом–це заслуга і слава наша. Сам Собєский про це своїй королеві писав:

„Козаки пішли на штурм оскільки швидко, сміливо і мужньо, що не тільки передмістя з будівлями сховані в диму, але й перший палісад разом взяли, брамою опанували і свої корогви з хрестами на ній ствердили... Козаки вирішили всю справу і славу заслужили вони велику".

Тут, в доповнення розповіді про згадану війну, наведу витяг з моєї іншої книжки, „Враження з відвідин Православного Сходу", Вінніпеґ 1989; це уривок з моєї розмови про цю війну з турком–нашим туристичним ґідом в Істамбулі Уралом:

Урал запитав нас, хто ми та звідки ми?

Я відповів йому, що тепер з Канади, а раніше,–показуючи рукою в сторону Чорного моря,–„ми ваші потойбічні сусіди. Колись наші предки, козаки, гуляли в своїх чайках ось по цьому вашому Босфорі й нагонили вам страху, як про це говорять ваші турецькі історики." (Я мав на увазі турецького історика Наіма з XVII стол., який писав: „Можна з певністю сказати, що в усьому світі не знайдеться такого відчайдушного народу, такого безоглядного відносно свого життя й небоязливого щодо смерті (як козаки)... завдяки їх хистові і мужності у морських боях ці дружини є небезпечніші від будь-якої армії в світі"). „А під Віднем,–продовжував я,–1683 року, коли ваші турецькі війська потерпіли несподівану поразку, то це зробили наші козаки."

Урал завважив, що це справді–так,–він знає про це. Але,–сказав він,–„це був щасливий випадок для козаків. Султанові мали прийти на допомогу татари. Але вони якось опізнилися. Козаки, довідавшися про необсаджене татарами місце, обійшли турків і напали на

них із-тилу. Очевидно,–продовжував Урал,–в цей спосіб їм було легко завдати туркам такої великої шкоди, що від того часу турецька імперія почала валитися."

Тут треба зробити коротеньке історичне доповнення. Татарам цілком в цій війні не повезло. Через їхнє спізнення, козаки врятували Европу, а турецька імперія потерпіла вирішальну поразку. Самі ж татари, повертаючися з-під Відня, були перейняті полками запорозьких козаків і також зазнали тяжких утрат. А наш славний герой з-під Відня, гетьман Степан Куниця?–Він, пізніше, втратив життя з рук таки своїх козаків...

На тому ми розійшлися з Уралом. Але я був радий з його лекції на тему нашої історії. Я знав про цей історичний випадок, але деталі його були невідомі мені. Це доповнив наш ґід Урал.

Там була не дуже велика сила козаків, але то вони вирішили долю Европи. 12 лютого 1684 року в папській капелі у Ватикані була відслужена спеціяльна служба подяки Господеві „за козацькі побіди над татарами" (під Віднем були турецько-татарські війська). А це ж не абиякий вклад України для добра християнського світу, для добра західної цивілізації, яка тепер стає цивілізацією всього світу. Отже нашим нащадкам треба знати, що українець–це не тільки бідний, зодягнений у кожушок шукач притулку в Північній Америці. Було інакше: колись він вирішував долю европейської людини і врятував її культуру й цивілізацію...

Ось що повинно будувати й зміцнювати українську людину, українську істоту; ось що повинно додавати їй мужності признаватися до свого вкладу в універсальне добро людства та вносити поправки в анали історії. Це ж не якісь там претенсії, чи видумки; це шлях історичної правди, якої просто не можна поминути в тисячоліття офіційного Християнства в Україні, з приводу якого ми на все наше минуле повинні дивитися тільки з перспективи і в призмі історичної правди. До того ж треба знати, що то саме сили минулого проєктують нас у майбутнє; а пророчувати ці сили, занедбувати їх чи змінювати,–не можна.

(г) Здвиг українського духа за Хмельницького: Богдан Хмельницький, повстання українського народу–проти нанесеної нам кривди поляками–під проводом Хмельницького 1648 року та взагалі–Хмельниччина,–це широко відомий момент нашого історичного досвіду, який захоплював і окормлювава синів і дочок українського народу пізніших часів і всіх поколінь.

Вистачить застановитись над тим часом лише поверхово, згадати стихійне збудження козацького духа серед усіх верств нашого

народу: вистачить лише уявити собі силу зроджених надій на волю, на свободу для всіх, збагнути запал бойового духа, переглянути перемоги над духовими поневолювачами й економічними визискувачами нашого руського роду; вистачить лише глянути на тих русичів, що з природи були любителями правди, волі та світла знання, згадати ідеали козацтва,–щоб зрозуміти, яке значення цей момент нашої історії й історичного досвіду мав для процесу самоусвідомлення української людини й української істоти.

Досвід з того короткого часу, підготовлений просвітним рухом могилянства, мав і має колосальне значення так в ділі національного збудження, як і в ділі патріотичного самоусвідомлення українців.

Правда, це збудження й патріотичне захоплення не було використане як слід політично; але ледве, чи без нього в нас були б можливими державницькі аспірації Мазепи, здобутки в царині культури, науки й народної освіти. І як би там не оцінювали політичних потягнень з того часу пізніші й сучасні аналісти–для збудження українського духа, для патріотичного окормлення грядучих поколінь,–спонтанний порив того духа, відчування його, оживлення й глибинний досвід з усього твореного того часу, баченого, пережитого й переказаного для майбутніх поколінь–усе це мало і має віковічне оживляюче, освідомлююче й окормлююче значення.

Або,–згадати б війну гетьмана Івана Виговського з Московщиною 1659 року. Тоді на Україну була введена велика армія москалів під командою прославленого в боях князя Трубецького. Козацькі частини Виговського не були рівнею армії Трубецького; проте Виговський повів свої війська так, що добре продуманими маневрами вони, під Конотопом, дощенту знищили мілітарну силу Москви, яка почала була готовитися до найгіршого: до нападу козаків на саму столицю. Але та доля була відведена від Москви тим, що отаман Іван Сірко виступив проти інтересів Виговського, який–щоб оминути братовбивчого пролиття крові–зложив гетьманську булаву і українці... „самі себе звоювали" в обличчі цієї найкращої для нас ситуації...

Усе це–це наша минувщина далекосяжного значення, якої–як особливого духового пересвідчення–не можна було не згадати в даних історичних роздумуваннях з нагоди 1000-річчя офіційного Християнства в Україні. Проте, треба знати, що за тими подіями стояв великий і чистий дух народу, готовий на великі речі, хоч йому тоді ще не щастило...

І чи то не цей дух, не цей глибинний історичний досвід україн-

ської істоти гнав її пізніше у відчайдушні повстання проти польської неправди, проти кривди, проти поневолення? І скільки треба було сили духа та волі, щоб уярмлених людей підняти на всенародне повстання 1768 року, відоме як Коліївщина чи Гайдамаччина? А та сила знайшлася не тільки для повстання, але й для надхнення людей в інших галузях життя й творчости. Застановімось тільки над тим, що надхнуло Шевченка написати такий психологічно глибокий і зворушливий твір як „Гайдамаки"... Ним володіла та сама динамічна сила, яка підіймала і гнала наших поневолених селян у цілу бурю інших, менших повстань.

Італійський дослідник революційних рухів у царській Росії, Франко Вентурі, подає, що (після Гайдамаччини) від 1826 до 1849 року було 572 селянських повстань-заворушень.[2] Очевидно, що ті заворушення бували переважно на Україні, бо росіяни, царя ради, були більш слухняними. А вони (заворушення) вимагали надзвичайно великої сили духа та волі. Виходить, що в Україні і в українській людині був величезний резервуар цієї сили. Але генезу її треба добачувати в тих історичних процесах, в яких віками кувалась українська істота з усією її характеристикою,–в її історичному досвіді.

(ґ) Визвольні змагання XX століття: Як бачимо, для козацького руху, для піднесення повстань за Хмельницького, для гайдамацьких повстань та для соток селянських повстань за XIX століття треба було неймовірно великого запасу енергії, сили волі і духа. Український народ–справді неначе якийсь загадковий сфінкс–завжди знаходить у собі ту силу, виражав–спалював її в неймовірно великих масштабах, але вона ніколи не гасла. Навпаки, вона зроджується наново з кожним новим поколінням.

З теперішньої історичної перспективи бачимо й розглядаємо всю велич народних збуджень, витрат людської енерґії, багато поразок, багато невдач.

Але коли настала знову слушна нагода в час великої російської революції,–українці знову стали до визвольних змагань і–хоч на короткий час–встановили незалежність своєї Батьківщини.

Знову та сама сила духа, той самий гін до свободи, те саме завзяття.

В січні 1918 року на Україну наступає 6000-на большевицька армія. Щоб дати нагоду Києву приготовитись до відповідної акції, проти цієї армії виступає відділ з біля 300 озброєних студентів. Вони звели нерівний бій з ворогом під Крутами, на Чернігівщині... і полягли в тому бою. Подумаймо то й побачимо, що на те вони свідомо йшли... Це сталося 29 січня 1918.

Сталося, що в кінці Україною заволоділи комуністи. В січні 1921 року проти ворога, що вже запанував на Україні, виступає т. зв. Другий відчайдушний зимовий похід. Українські воїни звели бій з большевиками коло містечка Базару і 359 наших воїнів попали в полон. Большевики запропонували їм стати на службу ворогові. Українські воїни відкинули цю пропозицію і були розстріляні до одного... Але вони вмирали, співаючи гимн „Ще не вмерла Україна".

А скільки було подібного під час Другої світової війни! Скільки сили національної волі та духа проявлено в рядах воїнів Української Повстанської Армії, в рядах воїнів Першої Дивізії Української Національної Армії, по совєтських тюрмах, на засланні, в безнастанних арештах! Або в той час, коли нашу віковічно славну Україну комуністи перетворили в темну долину голодомору за час 1923/33 року. Скільки терпіння... Але український народ вийшов і з того адського досвіду. Про це один дослідник міг сказати тільки те, що одиноким досягненням українців в ситуації цієї трагедії було те, що вони... пережили її".[3]

Так, українці і це витримали, пережили. І вони живуть, народжують дітей, які, народжуючись на чужині, далі водяться силою українського духа: традиційного, старого, бо він не гине, а всі покоління окормлює цією самою своєрідною силою,–собі своєрідними відчуваннями, що були, є і будуть нашим віковічним досвідом.

А щодо універсальних масштабів, не забуваймо, що то українські груди перші спиняли наступ комунізму на західну Европу. І то юні українські груди. То вони помогли полякам спинити його під Варшавою 1920 року, а за рік вони самі були інтерновані поляками. Шкода, що на Заході того не розуміють і не дуже охочі слухати про те. Але за 25 років большевицькі орди перейшли поляків і зайшли до Берліна. Польщі залишилася сама, осамітнена, але подиву гідна Solidarnosc–сини і дочки донедавна політично необачних та зрадливих поляків.

---

[1] Дивись **Українська мала енциклопедія** проф. Є. Онацького, гасло Собєский, Іван III.

[2] Franco Venturi, **Roots of Revolution**, (New York: The Universal Library, Grosset and Dunlap, 1966), p. 64.

[3] Bohdan Krawchenko, "The Great Famile of 1932-1933 in Soviet Ukraine: Causes and Consequences," у **Віра й Культура** ч. 5, (Вінніпег 1983), стор.22.

Евген ШИПАЙЛО
Хорунжий УД

ВІДСТУП З ФРОНТУ

Наказ про капітуляцію і відступ з фронту я одержав в понеділок по полудні. Моя сотня 13-а IG, це зн. три легкі чоти і обоз почали вицофуватися в вівторок рано (8 травня 1945), десь біля 8-ї, або скоріше, а моя четверта чота тяжких гармат мала наказ залишитися на фронтовій лінії до 3-ї по полудні, щоби прикривати відступ полку (я був в 30-ім полку). Ми вистріляли всі набої, витягнули і викинули замки з гармат, і біля третьої покинули наші становища. Біля 5-ї дійшли до збірного пункту полку в St. Stefan і там долучилися до частин нашого 2-го куреня (там я стрінув І. Скіру). Трохи пішки, трохи на возі ми біля північ перейшли річку Мур. Вранці (середа 9 травня) я побачив, що моя чота розгубилася. Я почав сам „промишляти". Наша валка вийшла на широку дорогу, на якій товпилося від воєцтва: пішки, возами, на конях, автами, роверами–хто, як міг. Всі посувалися слимаковим кроком на захід. Я мав щастя, бо присівся на SPW (Schuetzenpanzerwagen, бронетранспортер), на якому їхали старшини Wehrmacht, і ми боками почали об'їжджати колони війська. Дуже добре пригадую кручені й стрімкі серпентини біля Pack (Packsattel на мапі). Пізно по полудні, може між 4-ю і 5-ю, я добився до перехрестя біля Twimberg, де зустрів вантажне авто з нашими медсестрами і Любка Кузика (легко ранений, він був у шпиталі й зі шпиталем вицофувався). Від нього я дістав тризуб, який зараз причепив на шапку, замінивши відзнаку Totenkopf. В Twimberg нашу колону завернули на північний захід на Judenburg, бо тітовці обстрілювали й нападали на військові частини між Volkermarkt і St. Andra. Під вечір, вже пішки, я дійшов до Bad St. Leonhard, де ночував. Там я зустрів Романа Гавриляка, Ромка Ґерасимовича і, мабуть, Мирона Шарка. Вранці, біля 8-ї (четвер 10 травня), ми втрійку рушили далі на Judenburg. Я знову присівся на якийсь SPW і переїхав кусок поза місто, потім знову йшов пішки. Від нашої групи я відлучився. Десь біля 11-ї перед полуднем, може 10 км за Judenburg, наздігнав мене на ровері Іван Скіра й розказав, що в центрі міста появилися більшовицькі танки, стримують рух колони й завертають всіх назад на схід. Багато вояків пішли в гори обходити танки і більшовиків.

Того дня ми дісталися до Murau. Де ночували–не пам'ятаю. Наступного дня (п'ятниця 11 травня) ми перейшли Tamsweg і Mautern-

dorf–я знову зустрівся з Ґерасимовичем і Мироном Шарком. В Tamsweg розброювали вояків кол. французькі полонені, мені забрали пістолю. Mauterndorf ми перейшли відносно вчасно, десь зараз після полудня, там ми вперше зустрілися з англійцями. Кажуть, що кілька годин пізніше, як ми перейшли, англійці стримали зовсім рух на північ на Radstadt, і почали завертати всіх на південь на Spittal. І так я, і понад 1000 дивізійників опинилися в американському полоні, а більшість дивізії перейшла до Італії, до англійців.

ДОЛЯ ТРИНАДЦЯТОГО

Під Бродами з 11 по 22 липня 1944 року відчайдушно оборонялись дивізійники. Кільце оточення постійно затискувалось. Рядянське летунство і наземна зброя діяли на всю свою потужність. Бої були жорстокими і кровопролитними. Дивізійники із-зовні не мали ніякої допомоги. Відчайдушним контударом їм нарешті вдалося прорвти вороже кільце між Княжим і Ясенівцями біля Золочева, і близько 2000 вояків вирвалось на волю. Ті, хто був в обороні і прикривав відхід побратимів, не всі встигли пройти до місця противу.

Такими були вояки із Тернопільщини Іван Фіалка із Денисова та Юлько Глоба із Великої Березовиці. Кілька ночей шукали виходу з цього пекла, але безуспішно. До них приєдналося ще троє вояків з інших частин. Всі були вкрай змученими. Переховувались у лісі. Одного разу поставили одного на чатах, а самі заснули під деревами. Іван Фіалка заховав під коріння дерева всі свої документи, фотографії та відзнаки. Отут дивізійників полонили. Опір був неможливий. Червоноармійці роззброїли вояків, у грубий спосіб відібрали всі речі, які „понравілісь". І повели. По дорозі конвой застрелив полоненого, який стояв на чатах.

У танковій військовій частині якийсь капітан уважно оглянув вояків і звернувся до них українською мовою:

–Зніміть всі ваші дивізійні емблеми, бо вас тільки за це можуть розстріляти. І йдіть дорогою до села, а там зголоситесь у табір військовополонених.

Зробили, як радив капітан. По дорозі їх приєднали до численншої групи полонених, в якій були, крім дивізійників, і власовці. Конвоїр був п'яний. На якомусь відрізку дороги полонених вишикували в один ряд. Конвоїр горланив до них промову. І наприкінці оголосив: „Вам, измєннікам совєтской родіни, імєнєм трибунала присуждаєтся расстрєл". І самозванець-кат почав стріляти. Впав уже

З нагоди великого торжества
Різдва Христового та Нового Року

складаємо всім нашим Управам Відділів,
усім нашим членам як рівнож
усім побратимським Комбатантським Організаціям
та всьому українському народові

якнайсердечніші
побажання

веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

ГОЛОВНА УПРАВА ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ
в АМЕРИЦІ

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ

вітаємо щиро

всіх наших Членів

та Прихильників

бажаємо їм

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року!

та дякуємо їм за кожночасову підтримку.

Президія Української Американської
Координаційної Ради

один... третій... дванадцятий... Та от здалека пролунала команда:

–Стой! Отставіть!

Почувся тупіт кінських копит. Приїхав вершник, майор, і вигукнув до конвоїра:

–Бросай оружіє!..

На черзі вже мав впасти тринадцятий–Іван Фіалка. Після нього–Юлько Глоба. Несподівано становище змінилося. Майор призначив іншого конвоїра і наказав уцілілих вояків довести до табору полонених.

На збірному пункті в селі було близько сорока полонених. Переважно німці. Під вечір їх перегнали в с. Підгірці у фортецю. Там було велике подвір'я, висока огорожа. На другий день вперше годували: була несолена юшка з конятини і на 10 осіб один буханець хліба.

Прибула кінознімальна група. Полонених з піднятими вгору руками ганяли по двору. Знімали документальне кіно. З Підгірців полонених перегнали в Броди. Німців тут залишили, а українців направили до Золочева.

У Золочеві для дивізійників був організований дикий погром. Колону обкидали камінням... Згодом їх завантажили по 100 чоловік у товарні вагони і завезли в Сталіногорськ Московської області. Тут вони працювали в основному на вугільних шахтах. У жовтні 1945 року Івана Фіалку судив військовий трибунал Московського військового округу. Вирок–10 років виправно-трудових таборів і 5 років позбавлення прав. Засуджених перевозять в московську тюрму на Красній Пресні. Через кілька днів їх завантажують у товарні вагони і вивозять в Архангельську область на лісоповал

Тричі викликав Івана Фіалку до себе начальник особливого відділу і манівцями пропонував співпрацю. Іван Фіалка відмовився. Тому в його особовій справі був запис: „Использовать только на общих работах". Двічі не дозволяли бути обліковцем. Тричі ставили його бриґадиром, але через кілька днів знімали...

У серпні 1954 року Івана Фіалку звільняють з виправно-трудових таборів і відпускають на волю. Із забороною жити в обласних центрах. На зло всім чортам Іван Фіалка таки пережив тоталітарну систему. Дочекався самостійної Української держави. Зараз він проживає в місті Стрию Львівської области. З болем згадує ті далекі роки. Та гордий від того, що його боротьба не пропала даремно.

Нестор ЧОРНІЙ

Ро-Ко

ЧИЯ АРМІЯ НАЙГРІЗНІША?

Як би не було, що би не було, а військо найважливіший атрибут незалежної держави, хоч у сьогоднішньому столітті–не забуваймо, що йому вже майже два роки, або один рік–залежно якою системою часу його вимірювати–військо ніби є, ніби не існує.

Як це так?–спитаєте?

Ось як: уніформи є, гармати гримлять, літаки ширяють, як соколи, бомби шумлять, як зловіщі вітри, а вояків малохто побачить. Хіба на телевізорі для пропаґанди.

Найновіша війна вибухла недавно. Америка б'ється з Афганістаном, якого від Олександра Великого, понад дві тисячі років тому, ніхто не підкорив, хоч охочі були. І тепер ця війна ніби смішною стала–президент Америки Буш каже всім американцям розважатися, веселитися, не зважаючи на війну,–якби нічого не сталося. І американці слухають: захоплюються більше бейзболом і футболом, ніж турбуються воєнними діями–тільки співають при кожній нагоді, навіть на стадіонах: America the Beautiful або God Save America, якби нагадали собі: як тривога, то до Бога.

Ця нова війна якби вітром повіяла на мене, нагадуючи сумну пісню:

За горою, за лугом /Ходить жовнір за плугом,
Десь далеко громи б'ють /Людям жити не дають...

Цю пісню колись співали на Великдень в нашому селі, коли Ненька Україна ще не мала своїх жовнірів. Сьогодні вона не Ненька, а Держава–ще й яка! Вимуштрувана, як рекрут в москалях... І має свою армію.

Як виглядає українська армія? Вона ніби є, але її не показують, хіба на параді 24 серпня в Києві. Марширує сотня солдатів, струнких, як буки, кремезних, як дуби, кращих, як оспівує їх у новому «Марші для української армії» поет, а тепер ще й дипломат Дмитро Павличко.

Яка ж то армія?

Така знаменита, що важко описати. Має найкращі танки на світі, які продає іншим державам. Навіть найпотужніша американська армія забажала ці танки купити. Але їй не продали. Дехто подумає тому, що Америка одного дня походом піде на Україну, як на Афганістан. Зовсім ні, як дізналися воєнні аналітики, Америка хотіла ці танки купити на стріляння до цілі на своїх полігонах. Не продали їх навіть за американські доляри, бо це був би встид для українського війська й українських танків, щоб їх розбивали без бою–так собі на фан.

Чим ще, крім танків, відзначається українське військо? Воно має ракети, які високо й далеко літають, вище й дальше за білоголових

американських орлів у Скилястих горах. Власне, ракети це «цімес», як колись говорили жиди в Галичині, поки не стали євреями у Верховній Раді України. Як виявила «афера», в котрій т. зв. «українська ракета» збила російський літак з єврейськими пасажирами над Чорним морем. «Афера» ця інтересна тим, що на російському полігоні на Чорному морю, вправи відбувалися під російським наглядом, вистрілено до цілі російської конструкції ракету, яка попала у ціль–тільки не в ту, на яку була наставлена. Американський супутник з розвідувальною апаратурою відразу проголосив, що це була українська ракета. Як кажуть американці, так мусить бути! І покотилися голови–міністра оборони України генерала Кузьмука, який був на вправах і дивився у далековид, тільки, мабуть, не в той бік. І ще декого з його підручних генералів. Президент Кучма, бажаючи дещо заспокоїти людей, сказав, що бувають ще трагічніші припадки. Напевно думав про кол. найвищі на світі будинки Trade Centre в Нью-Йорку. Або про Чорнобиль? Або про Афганістан? Або біблійний потоп? Хто може розшифрувати президентський хід думок. Був ще донедавна «касетний специяліст» від президентських «шифровок» майор Мельниченко, але тепер він дальше від України, як Афганістан–втішається статусом політичного біженця в Америці.

— Щось ракети сьогодні низько літають!
— На дощ, мабуть...

Зрештою, нема злого, щоб не вийшло на добре, – каже наша народна мудрість. Тому Іван Плющ з свого «непомильного трону» голови Верховної Ради заявив на телебаченні для всього світу: «Відтепер наша армія найгрізніша–її будуть боятися на всьому світі, тому що вона сама не знає, куди полетить нею запущена ракета».

Я ще додав би, що наша армія діє, згідно з божими законами, бо ще з давен-давна наші вояки казали: «Вояк стріляє, а Бог кулі носить». Тільки тепер «кулі» хіба замінити «ракетами»...

ДОПОВІДЬ ВІЦЕАДМІРАЛА БОРИСА КОЖИНА В МЮНХЕНІ

Віце-адмірал Борис Кожин

На запрошення „Т-ва сприяння, піднесення і поширення української культури в Німеччині" до Мюнхена прибув перший Командувач Військово-Морських Сил України, народний депутат, Голова Спілки Офіцерів України, віцеадмірал Борис Кожин, з метою презентації книжки капітана 1-го ранґу Анатолія Данілова п. з. „Український флот: біля джерел відродження". Книга вийшла в Києві 2000 р. у Видавництві ім. Олени Теліги. Ілюстрована, в твердій обкладинці, має 598 сторінок, переднє слово Кожина. У книжці складаються спомини автора й інших учасників, а теж документи і матеріяли про хронологічний хід подій у Севастополі, на Чорноморському флоті і в Криму в рр. 1989-1992, що спричинилися до відродження і встановлення ВМС України. Цією книгою автор зробив вагомий внесок до історії українських військово-морських сил.

О год. 19-ій 6 вересня, у заповненій парохіяльній залі засіли за президіяльним столом віце-адмірал Кожин, голова „Т-ва української культури в Німеччині" Іван Бобин, консул України Василь Сердега, голова ЦПУН Степан Костюк, голова Б-ва кол. вояків 1 УД УНА в Німеччині мґр. Богдан Шарко та представниця кол. вояків УПА пані Ярослава Філь.

Достойного гостя привітав теплими словами І. Бобин, після чого Б. Кожин начеркнув зміст книжки Данілова й перейшов до змістовної одногодинної доповіді–виголошеної з пам'яті–про розвиток морського флоту після проголошення незалежности України, про труднощі в його розбудові, а, як голова Спілки Офіцерів України, доповідав про ступеневу українізацію армії, де в старшинському корпусі служать переважно українці. Доповідач дав критичний огляд політичної й господарської ситуації в Україні, де в народі покутує столітнє п'ятно бездержавности й припинює розбудову. Після доповіді присутні ставили багато питань, між іншим про конечність увести в армії замість російських українські історичні військові ранґи–четаря, поручника, хорунжого, сотника–як це було в Леґіоні УСС, в УГА та Армії УНР під командою С. Петлюри. Автор відві-

дав кілька осередків ОбВУ в Англії, йому добре відома боротьба ветеранів УПА, Української Дивізії й інших військових з'єднань, які в чужих уніформах боролися проти більшовиків, були покарані сибірськими лагерями, мусять домагатися права на інвалідську пенсію, що є скандалом в національній державі. На всі питання доповідач давав вичерпні, часом болючі відповіді, не завиваючи дійсности „у папірці".

Після майже одногодинної дискусії І. Бобин подякував за цікаву розповідь, яку слухачі вислухали з напруженням. Пан віце-адмірал висловив вдоволення і вдячність п. Бобину й публіці й відзначив почесними медалями і грамотами Спілки Офіцерів України заслужених громадян за участь у Визвольних Змаганнях та відданість ідеї державної незалежности України: голову Б-ва кол. вояків 1-ої УД УНА маґ. Б. Шарка, його заступника Олександра Світлика, члена Управи Б-ва Степана Костюка і кол. члена юнацьких протилетунських з'єднань Івана Бобина.

Б. Шарко подякував Голові СОУ за це високе відзначення для дивізійників, з висловами вдячности долучилися пп. Костюк і Бобин, а від О. Світлика зі Штуттґарту, неприсутнього через стан здоров'я, відчитав зворушливого подячного листа Б. Шарко.

Мюнхенець

ШКОЛЯРІ З МІСТА КОМАРНА

Перед нами стояв прямовисною непорушною стіною ліс. Перед ним–яскраве сонячне осоння. Барвисті квітки, розкидані на зеленому лісовому килиму, пломеніли, ніби маленькі сонця. По неозорому, справді величному небесному склепінні гасали птахи, комахи електричними іскрами пронизували повітря, у якому стояв запах м'яти і чебрецю, суниці, камфори і зимолюбки, створюючи незабутній аромат лісу.

Ось на цьому осонні і стояли хрести–пам'ятники і каплиця, знаки пам'яти теперішнього покоління про минулі жорстокі часи...

У неділю, 22 липня, відбувся з'їзд колишніх дивізійників з нагоди пам'ятних боїв дивізії „Галичина" під Бродами. Тут зібралися всі живі побратими (навіть із-за кордону!), щоб вшанувати пам'ять полеглих. Нам, молодому поколінню, було співчутливо спостерігати, як в очах ветеранів поєднуються, здавалося б, два діяметрально-протилежні відчуття: радости (із зустрічі з товаришами) і смутку (за вбитими побратимами).

Проголошувалось багато промов і я під їхнім впливом думками перенісся в минуле. То була доба віри, то була доба безвір'я, то була

пора світла, то була пора темряви; то була весна надії, то була зима розпачу. І в цей час колишні молоді юнаки, справжні сини України, пожертвували всім і пішли захищати Батьківщину. Кожен з них міг залишитсь, мати сім'ю, дітей, маєток, але не мати головного–волі і держави. Тому вони зробили тяжкий, але правильний вибір,–за що тепер їх і збереже назавжди народ у своїх серцях. Із цих роздумів вивів мене гучний постріл з гармати і голосна, підтримувана усіма „Вічная пам'ять". Вже пізніше, вирушаючи додому, в голові промайнула думка: „Чи ж зуміли наступні покоління оцінити ту жертву, яку принесли ті юнаки, тепер уже старенькі дідусі, чи прийняли до серця і перейнялися до глибини душі ідеями і почуттями, якими вони поривались до подвигів???

1-й ряд зліва: Кубльовський Ігор(автор), Присташ Зоряна, Присташ Мар'яна, Копер Леся, Утриско Богдан, Пеленська Катерина, Бешлей Тарас, Охват Тетяна, декан УГКЦ о. Іван Кузьмич, Руда Галина, дивізійник Шпак Михайло, учитель Загірський Микола;
2-й ряд: Утриско Галина Володимирівна (вчителька), Білик Наталія, Пеленська Ганна, Гірна Наталія, Утриско Ганна.

Якщо так, якщо у наших серцях завжди тліє полум'я жертовности, яке при потребі розростеться до буйного багаття, то ми при спільних зусиллях збудуємо таку Україну, за яку ці герої прийняли мученицьку смерть.

***Ігор КУБЛЬОВСЬКИЙ,** семінарист.*

ПРО ГОЛОД, ХОЛОД ЛИХОЛІТЬ ТА ГНІВ ЗАСУДЖЕНИХ І ГНАНИХ

Готуючись до відзначення 10-ої річниці Незалежности України, викладачі та студенти вищих навчальних закладів І-ІІ рівня акредитації м. Кременця, що на Волині, а саме педагогічного коледжу, медучилища, лісотехнічного технікуму на базі Кременецького педагогічного коледжу ім. Т. Шевченка провели 14.06.2001 р. наукову конференцію, присвячену 110 річниці з дня народження Євгена Коновальця. На конференції з науковими доповідями виступили:

1. Василишин О.–зав. кафедрою соціяльно-гуманітарних дисциплін, кандидат філологічних наук педколеджу: „Є. Коновалець–військовий і політичний діяч".

2. Кравчук Л.–кандидат історичних наук, викладач Кременецького медучилища: „Постать Є. Коновальця в боротьбі за українську державність".

3.Мазурок В.–аспірант кафедри історії України Волинського державного університету ім. Л. Українки, викладач Кременецького лісотехнікуму: „Український Леґіон Самооборони".

4. Черняхівський Г.–провідний науковий працівник Кременецького краєзнавчого музею: „Професор О. Грановський в обороні національної ідеї Є. Коновальця".

5. Олійник В.–голова громадської ОУН на Кременеччині: „ОУН і Кременеччина".

В роботі конференції брали участь учасники національно-

Під час наукової конференції виступає О. Василишин. Сидять (зліва): Г. Черняхівський, В. Олійник, Л. Семенюк (аспірант катедри історії України Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка).

визвольних змагань на Волині у 1943-1944 р.: М. Барнай (США), М. Медвецький, А. Грицаюк, В. Юрченко. Відбулись 2 секційні заняття, в яких взяли участь викладачі та студенти.

На конференції велика увага приділялась висвітленню „білих плям" національно-визвольного руху на Волині під час II світової війни. Поділились спогадами учсники цих буремних років.

Мазурок В. детально зупинився на причинах постання Українського Леґіону Самооборони, його завдань, бойового шляху та приєднання до Дивізії „Ґаличина". Була розгорнута виставка військових відзнак, грамот 1-ої УД УНА.

Перед великою авдиторією слухачів я спростував звинувачення, які пролунали в день Українського Різдва, 7-го січня 2001 р. на приватному Британському телеканалі „Ай-Ті-Ві" та газетних публікаціях. Доповідь супроводжувалась оприлюдненням історичних документів (ксерокопії), які спростовували причетність Дивізії „Ґаличина" до злочинів під час II світової війни. Документи були надіслані в Кременецький лісотехнікум Головною Управою Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, за що їй надаємо подяку.

18-19.06.2001 р. на Кременеччині перебував випускник 1943 р. випуску Білокриницької лісо-рільничої школи (тодішня назва лісотехнікуму) Василь Михальчук з дружиною Софією і сином Филипом, які проживають у Франції. Він розповів про боротьбу наших краян та студентів. На згадку подарував низку книг, спогадів. За що ми йому щиро вдячні.

Молодь Білокриницької лісо-рільничої школи випила свою гірку чашу до самого дна у ці нелегкі часи. В партизанському заґоні „Хрона" ОУН(м), який через певний час виріс до сили одного бойового куреня, не вдалося довго воювати Кленові (Михайлові Остапчуку), Вусатому (І. Серчишину), Цвяху (А. Грицаюку), Деркачу (Л. Сергіїву), Омелі (П. Шишковському), Кущу (С. Антонюку), Стрічці (Б. Анодію) та іншим.

Зібравши всі свої сили з Дубенщими під командою „Черника" та з партизанського табору „Крука" ОУН(б), „Еней"–командир групи УПА „Південь Волині" –оточив табір „Хрона" 6.07.1943 р. і зажадав зложення зброї та підпорядкування ОУН(б). Після кількох хвилин напруженого протистояння „Хрін" дає наказ зложити зброю, щоб не пролилася братня кров. Однак, ради історичної справедливости, слід відзначити, що під час роззброєння загинуло два бійці із загону „Хрона", які відмовилися віддати зброю.

Відчуваючи до себе недовіру, з допомогою підпільних зв'язків,

які тоді діяли дуже добре, студент Євген Терпіль добрався з групою своїх товаришів на Луччину. В цьому районі оперував повстанський загін „Черкаса", який пізніше реформувався в Український Легіон Самооборони і влився в нього. У досить прикрих обставинах загинув у своєму селі Є. Терпіль. Із студентів, які пішли з Євгеном, мабуть, тільки Андрій Славич з II лісового курсу пробився на Захід.

Від рук людей, які працювали в бандерівській СБ (є припущення аґентів НКВС), загинули студенти: Ліля Серафимович, Сергій Табачук, Іван Серчишин... В рядах УПА віддали своє молоде життя студенти: Ярослав Боярчук, Євген Лебедівський.

Сьогодні проживають на Україні колишні студенти, більшість з котрих пройшли концентраційні совєтські табори: Анна Островська, Ліда Смаглюк, Анатолій Грицаюк, І. Чорнобай, Віра Остапчук, Ю. Боровий, Ю. Якимчук, Войтюк.

В Антоновецькому лісі біля ватри діляться з пластунами Кременецького лісотехнікуму та дітьми своїми спогадами (сидять зліва): Василь Михальшук, Ольга Горошко (леґендарна „Троянда"), стоять: Софія Михальчук, Ліда Смаглюк

На місті постання табору „Хрона" біля дубового хреста стоять (зліва): Софія Михальчук (Франція), Ліда Смаглюк, Ольга Горошко.
На задньому пляні два пластуни Кременецького лісотехнікуму.

Визначних висот в науці досягнули бувші студенти із 1-го лісового, сьогодні академіки С. Ґенсірук та І. Юхновський.

Багато студентів відійшли у вічність: І. Словінський, Н. Остапчук...

Архиєпископом Австралії і Нової Зеляндії став бувший студент В. Дідович.

Студентам із III лісового курсу: Михайлові Остапчуку, Миколі Денисюку, Миколі Сергійчику і Василю Михальчуку вдалося щасливо вийти із війни та опинитися на Заході.

АНДРІЙ БОЛЯНОВСЬКИЙ ВИСТУПИВ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ

Андрій Боляновський, автор великої *Історії Дивізії «Галичина»*, що вийшла у Львові в 2000 році, взяв участь у конференції, яка відбулася 25-26 жовтня 2001 р. в Берліні. Тема конференції, яку зорганізував керівник Deutsche Dienststelle (Німецька державна станиця) генерал Бундесвери Урс Файґт (Urs Veigt): Der Nationalsozialismus im Spiegel von Behörden, Vereinen und Verbänden (Націонал-соціялізм у дзеркалі установ, товариств і військових частин). Андрій Боляновський прочитав німецькою мовою доповідь «Українські військові формування у збройних силах Німеччини 1939-1945», відповідав на запитання присутніх.

Протягом двох днів мав можливість ознайомитися з архівними колекціями DDSt. Там є дані про понад 2 000 вояків Дивізії «Галичина», в основному тих, які загинули під Бродами, меншою мірою тих, які загинули в Словаччині та Австрії (в основному статистичні матеріяли окремих підрозділів, як теж про старшинський склад).

Натомість брак інформації про інші частини. (Про «Нахтіґаль» є кілька документів про те, що у цьому підрозділі не було Erkennungsmarken). Очевидно, є й інша інформація, але на розшуки не стало часу.

Після конференції мав розмови з ген. Урс Файґтом, який висловив принципову готовність до подальшого співробітництва. У майбутньому можна розраховувати на готовність німецької сторони виплачувати пенсії членам родин військовиків тих формацій, які служили у Вермахті.

Відвідав теж концтабір Саксенгавзен, де бачив камери, в яких сиділи Ст. Бандера й Ярослав Стецько.

Андрій БОЛЯНОВСЬКИЙ

Роман ГАВРИЛЯК

КІНЕЦЬ ТАБУ

Про що німці думають, але не говорять.

Німецька книжка „Das Ende der Tabus", автор: Rudolf Czernik, Stocker Verlag, Graz, Stuttgart, 1998, заслуговує на особливу увагу. Заголовок у перекладі на українську: „Кінець для табу"–себто кінець заборонам висловлювати чи розповсюджувати недозволені або „політично некоректні" погляди, чи видвигати та пригадувати злочини, котрі були виконані альянтами-союзниками, що виграли війну. Автор заторкає та обговорює дуже розповсюджене в повоєнній Німеччині офіційно спонсороване явище т. зв. „перевиховання" (Umerziehung), в якому насвітлюється недавна передвоєнна та воєнна історія в офіційно побажаному дусі. (In folkspedagogisch gewuenschtem Sinne). Воно полягає в тому, що підчеркається і наголошується, і прибільшується вину німців за всі нещастя війни, а промовчується та забувається за злочини, що виконали переможці. Це явище є поширене і помітне головно між сучасними німецькими політиками лівого напрямку, котрі аж „вигинаються взад" (bending backwards), щоб бути „політично коректні" супроти офіційних поглядів в західному світі засобами масової інформації. Ці „перевихователі" приписують вину за воєнні нещастя колективно усім німцям, котру повинні також дальше носити наступні ґенерації, і це є підсичуване різними писаннями лівих і ліберальних діячів. До ненависти до німців взиває жидів такий параґон всяких чеснот, як Нобелівський лавреат Elie Wiesel, а також подібний висновок виходить з книжки D. J. Goldhagen "Hitler's Willing Executioners", де всі німці є представлені як потенційні убивці жидів.

Аналізуючи дальше книжку „Кінець табу", в якій автор вказує на поважні позитивні явища політики Гітлера в передвоєнних роках, де він випровадив Німеччину з господарського занепаду, усунув безробіття та впровадив соціяльні поліпшення для німецького народу. Про ці успіхи не вільно ніде тепер згадувати, бо воно є політично некоректне. (Пригадаймо недавний крик, що зчинився проти п. Гайдера, губернатора Каринтії в Австрії, Р. Г.). Колись, перед війною, навіть Черчіль, Лойд Джордж та інші европейські державні мужі хвалили Гітлера за його успіхи, а тепер про те згадувати вже не вільно.

Однак при насвітленні подій воєнних років автор старається до деякої міри виправдувати Гітлера, представляючи його як миролюбця та миротворця, котрий перед початком воєнних кроків простягав наперед мирні пропозиції. Приміром до Польщі була вимога віддати вільне місто Данціґ та дозвіл маґістралі до Східної Прусії через польську територію. Подібне було теж супроти Чехо-Словаччини.

Знову переліт до Англії заступника Гітлера, Рудольфа Ґесса, є тут представлений як спроба пропозицій миру з Англією. Як воно було направду, то про це можна буде довідатися щойно в будучині, бо досі всі документи цієї справи є замкнені і засекречені аж до 2017 року. Ця справа теж

не була вияснена перед трибуналом в Нюрнберзі, де Гесс був засуджений.

Антисемітизм Гітлера був обоснований головно цим, що він боровся з німецькими комуністами, серед яких було подавляюче число жидів. Він уважав, що вони разом з російськими більшовиками, серед яких, як відомо, переважали жиди, являють собою світову конспірацію заволодіти світом. Заки він дійшов до влади, то Німеччина стояла перед загрозою комуністичного перевороту і тоді був би вибір для Німеччини: або комуністи, або націонал-соціялісти. Якщо б він не був перебрав владу, то Німеччину огорнула би комуністична революція,–твердить автор.

Іншою причиною антисемітизму було те, що в жидівських руках були банки, торгівля, індустрія, а також багато діячів культури, як: письменники, актори, артисти і журналісти, котрі могли мати небажаний вплив на суспільство.

Розпочалася дискримінація і бойкоти жидівських підприємств та заборона займати важливіші урядові позиції та інші утруднення. Щоб справу жидівську розв'язати, спершу пороблено інтенсивні заходи для еміґрації жидів до Палестини, котра тоді була під протекторатом Англії, та тій еміґрації не сприяла, бо хотіла вдержати балянс сил між арабами і жидами. Німецький уряд сприяв еміґрації і навіть фінансово допомагав у тому процесі. Багато тоді виїхало, але багато залишилося. Вже підчас війни виринув плян евакуювати жидів на Мадаґаскар, котрий не можна було зреалізувати, бо Мадаґаскар скоро зайняли англійці. Тоді розпочалася евакуація жидів на схід до ґетто в різних містах, а згодом до концентраційних таборів.

Щодо „фінальної розв'язки" (final solution), автор висловлює такі думки: передусім є дивним, що ніґде не знайдено ніякого іншого писемного доказу про це, окрім т. зв. „Wannsee Protocol", себто звідомлення про конференцію нацистських головачів над озером Wannsee коло Берліна, котру скликав начальник Ґестапо Rheinhard Heydrich для розв'язання жидівського питання, в котрому є мова про фінальну розв'язку. Цей протокол був ужитий в Нюрнберзькому процесі. Однак деякі ревізіоністи ставлять під сумнів автентичність цього документу тому, що в ньому є мовні вислови немов би це писала людина з неповним знанням німецької мови, а окрім того в ньому написано "SS" не рунами, а буквами, (на кожній німецькій машинці до писання в тому часі була тоді черенка зі знаком "SS" рунами).

У дальшому автор дискутує загально подаване число 6 мільйонів знищених жидів підчас голокосту. На його думку, воно є значно перебільшене. В загальному тоді було на світі 14-16 мільйонів жидів. 6 мільйонів–це більше як одна третина. Ґазові камери і крематорії існували тільки в Аусшвіц, в інших КЦ їх не було. В інших КЦ в'язні вмирали інакше. За зізнаннями (під тортурами) коменданта Аусшвіцу Рудольфа Ґоса, він мав це число підтвердити, але інші історики, котрі займалися Аусшвіцом, припускають число коло одного мільйона жертв, в чому могло бути ¾ жидів. Інші дослідники подають менше число на кількасот тисяч загинулих в крематоріях і з інших причин. Тут входить в рахубу фізична неможливість таке велике число заґазувати, а опісля в крематоріях спалити. Однак число 6

мільйонів залишається як ненарушиме „табу".

Автор критикує Нюрнберзький процес, котрий був ведений переможцями над переможеними з великим наснаженням пімсти, і тому він не міг бути безстороннім. Багато звинувачень було представлено без конкретних доказів, бо вони буцімто були в категорії загально знаних фактів, що в судівництві є недопустиме. Судити когось за злочини, котрі в часі їхнього поповнення не уважалися злочинами тодішнім леґальним режимом, або акції, котрі стали злочинами на підставі пізніше уведених законів, противиться принципам юридичної справедливости. На цьому процесі совєтський прокурор Руденко в найгостріший спосіб обвинуватив німців за масакру 15.000 польських офіцерів в Катині, хоча англійці й американці знали вже від 1943 року, що цей злочин поповнили совєти, але підчас процесу вони мусіли мовчати і погоджуватися з Руденком. Опісля, в 1947 році, совєти засудили на смерть і стратили в Ленінграді чотирьох німецьких офіцерів, бо совєтський суд визнав їх відповідальними за масакру в Катині. Навіть вимордування українських в'язнів у Львові відступаючими НКВД в 1941 році совєти на Нюрнберзькому процесі приписали німцям.

Далі автор зосереджується на злочинах виконаних над вояками вермахту, котрі попали в совєтський полон. Совєти не визнавали Ґазьких ані Женевських конвенцій у провадженні війни і над полоненими жорстоко знущалися, тортували та розстрілювали. Як типову совєтську тортуру, автор описує т. зв. „червону рукавицю", де ногу або руку полоненого тримали в кип'ячій воді, щоб шкіра добре відставала, відтак шкіру обрізувано довкола руки чи ноги, тоді її можна було легко стягнути як рукавицю. Виколювання очей, відрізування язика чи статевих органів було часто виконуване.

З хвилиною, коли Червона Армії вступила на німецькі терени і посувалася в напрямі Берліна, розпочалися знущання над цивільним населенням. Наперед це розпочалося в східній Прусії та поширилося згодом дальше на терени Німеччини і Австрії, зайняті Червоною Армією. Червоноармійці ґвалтували жінок, молодих і старих, навіть шкільних дітей, грабували крамниці і приватні доми, а хто противився, того вбивали. Колони німецьких втікачів були під атаками червоноармійців, були обстрілювані, а навіть розчавлювані танками. Це все було санкціоноване та навіть наказане совєтським командуванням та політруками. Маршали Жуков і Рокосовський в офіційних зверненнях до червоноармійців взивали їх жорстоко мститися над німецьким населенням за те, що німці накоїли в часі їхньої окупації совєтських країв. У своїх писаннях до пімсти над німцями взивав письменник, російський жид, Ілля Еренбурґ, який тоді був пропаґандистом жорстокої відплати. Американський дипломат у Варшаві George F. Kennan та французький військовий історик Phlippe Masson писали, що катастрофа, що сталася на цих теренах, та варварства над населенням не мають паралелі в історії европейських країн від часів мандрівки народів.

Як стали відомі на заході злочини Червоної Армії на окупованих теренах, то Черчіль висловився, що „здається ми закололи не того кабана".

Також західні альянти допустилися численних воєнних злочинів, котрі

є промовчувані та про них не вільно говорити. До цього, в першу чергу, треба зачислити цілеспрямоване винищування цивільного населення бомбардуванням тисячами бомбовиків німецьких міст. Один яскравий приклад–це цілковите зруйнування міста Дрездену, котре сталося 13 лютого 1945 р., як війна проти Німеччини була вже давно перед тим вирішена. Місто цілковито знищено і там загинуло 250.000 цивільного населення, головно жінок, дітей і старців. Автор у цій книжці пише тільки про злочини проти Німеччини, але також згадує, що атомна бомба, що знищила Гірошіму і Наґасакі, теж була непотріба, бо війна з Японією в тому часі так, як з Німеччиною, була вже вирішена. Ліберальний журнал “Spiegel” з 7 січня 1985 р. писав, що Сталін за Катинь, Черчіль за Дрезден, а Труман за Гірошіму повинні були бути поставлені під Нюрнберзький суд за злочини проти людства.

Далі автор описує злочини, котрі включали тортури та різні звірства, виконані партизанами Тіто в Юґославії і в Каринтії, де вони себе дуже „закгивізуваки" зараз по капітуляції Німеччини.

Американці і французи також не були „святими". По капітуляції вони взяли кількасот тисяч (700.000) німецьких вояків в полон і, замість розпустити їх домів, тримали їх за колючим дротом в нестерпних, примітивних та нелюдських обставинах під голим небом. Їм відібрали статус полонених, щоб не придержуватись женевських конвенцій щодо військовополонених, та надали їм статус “disarmed enemy forces”–„роззброєних ворожих сил". Величезне число полонених там умерло від голоду, хворіб та виснаження. Це було описане в книжці канадського журналіста James Bacque “The Other Losses", котру він написав в 1991 році на підставі документів, котрі були засекречені через десятиліття по війні.

Автор згадує також про „Морґентав плян" з 1944 року. Морґентав був американським міністром фінансів та дорадником президента Рузвельта. За цим пляном вся німецька індустрія мала бути знищена, а Німеччина мала стати тільки аґрарною країною („пасторизація" Німеччини). Цей плян був апробований Рузвельтом, хоча відтак він свій підпис від нього відтягнув, але він був підставою американської політики супроти Німеччини до 1947 року.

Читаючи цю книжку, ми, українці, повинні тягнути деякі паралелі до теперішних обставин в Україні. Як знаємо, дотепер, по 10 роках незалежности, в Україні дальше офіційно ґльорифікується „велику вітчизняну війну", котра була ведена для закріплення злочинного сталінського режиму, котрий залишив своє криваве п'ятно на половині Европи. Послідовники та вихованці цього режиму є дальше при владі та продовжують діяти на шкоду відродженої держави. Всякі рухи спротиву з часів війни, як боротьба УПА чи дивізії „Галичина", є офіційно нап'ятновувані та не підлягають т. зв. „реабілітації". Багато ще треба змін, переоцінки вартостей, перевиховання поколінь та боротьби з залишками злочинних ідеологій.

Олександер СКОРИНА
політичний оглядач „Української газети"

III З'ЇЗД ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ

Всеукраїнське Об'єднання Ветеранів (ВОВ) засновано 13-14 жовтня 1996 року в Києві. Фактично ВОВ постало з Українського Об'єднання Ветеранів Другої Світової Віни, що було засноване 28 квітня 1995 року у Львові. Братство кол. вояків 1-ої УД УНА є асоційованим членом ВОВ.

Перший з'їзд ВОВ, що був одночасно Світовим з'їздом українських ветеранів, відбувся у Львові 19-23 липня 1997 року з участю 1009 умандатованих учасників з усіх областей України (834), Східної (27) і Західної (148) діяспор. У нарадах взяли участь члени Галицького Братства й делегати Братства кол. вояків 1-ої УД УНА з Канади, Австралії, Німеччини, США. (Див. „ВК" чч. 4, 1995, 4, 1996, 5-6, 1997).

Другий з'їзд відбувся в Києві 5-6 липня 1999 року (див. „ВК" ч. 4, 1999), а Третій–5-7 липня 2001 року в Києві, репортаж з котрого друкуємо в скороченні з „Української газети".

Редакція

У своєму статуті члени Всеукраїнського об'єднання ветеранів визначили основний принцип діяльности: примирення, примирення і ще раз примирення. Примирення старшого покоління України, примирення ветеранів Другої світової війни незалежно від того, на боці якої з воюючих сторін вони були, примирення в ім'я політичної і соціяльної злагоди в Україні, в ім'я побудови демократичної держави. Визначено також мету: об'єднання й консолідація українського суспільства, розвиток у ньому державного патріотизму, виховання у молоді національної гідности та любови до Батьківщини.

Свої благородні наміри об'єднання послідовно й наполегливо прагне втілювати в життя, що сприяє залученню до його лав активних і небайдужих літніх людей. Досить сказати, що за звітний період від 1 липня 1999 року об'єднання поповнилося 32 480 новими членами. А загальна їх кількість становить 586 223 особи. Найбільше зросло за цей час Тернопільське відділення, у якому вже налічується 100 тисяч ветеранів. Тут керівниками районних організацій обрано висококваліфікованих і авторитетних фахівців, серед яких 6 директорів шкіл, 3 лікарі, 2 економісти й колишній сотник УПА. Вони й зуміли так повести справу, що голос ветеранів авторитетно звучить у школах і в клюбах, на святах і зібраннях. Завдяки спон-

сорським пожертвам, а також допомозі Червоного Хреста, фондів соціяльного захисту, милосердя та Каунтерпарту, обласної адміністрації надається посильна матеріяльна допомога хворим та самотнім ветеранам. Спільна участь членів організації в громадському житті краю й увага до їхніх невідкладних потреб сприяють консолідації ветеранів та зростанню авторитету об'єднання.

Відчутно зросли за звітний період також Чернівецьке відділення–на 5000 осіб, Рівненське–на 4000, Волинське–на 2000, Кримське й Черкаське–на 1800 кожне, Кіровоградське–на 1700. Та по-справжньому утвердитися в своїх правах у своєму краї вдалося поки що тільки рівненським ветеранам. Нині в їхньому відділенні налічується 26 586 анкетованих членів із 62 тисяч ветеранів воєн та прирівняних до них. Досягнуто згоди про однакове ставлення органів місцевої влади до членів Всеукраїнського об'єднання ветеранів і „герасимівців"*.

Загалом же, мені здається, і ліва частина нашого парляменту, й виконавча влада в Києві та на місцях у своєму ставленні до ветеранів Другої світової війни, які з волі обставин перебували у складі протиборствуючих армій, припускаються до тих самих хиб, що і в ставленні до церков Київського та Московського патріярхатів в Україні. Догоджання чужій церкві й неконструктивній частині ветеранського руху не сприяє консолідації українського суспільства, а лише поглиблює його суперечності. Не розуміти цього творці такої, з дозволу сказати, політики не можуть. Тож як кваліфікувати їхні дії? Не інакше, як свідоме розпалювання ворожнечі та поглиблення розколу в суспільстві. З якою метою? Очевидно, щоб легше було прибирати до рук ті матеріяльні надбання народу, що досі не встигли захопити.

Наскільки мені відомо, і керівництво Всеукраїнського об'єднання ветеранів, і його Київське відділення не раз пропонували „герасимівцям" об'єднатися, щоб покінчити нарешті зі станом майже незавуальованої „холодної війни" між ними, але ті категорично відмовлялися навіть від переговорів. Чому? Що тому є причиною? У словесному оформленні це звучало так: „Объединиться с бандеровцами? Нет, на это мы не пойдем".

Всі ветерани України–це вагома частка нашого суспільства, а

*„герасимівцями" називають членів Організації ветеранів України, яку очолює 80-річний ген. І. Герасимов. Він не може погодитися з існуванням незалежної Української держави. Хоч йому президент Л. Кучма надав званя героя України, але від того генерал не змінив свого погляду ані діяльности. *(Ред.)*

отже, їхні проблеми–це українські спільні проблеми. І якщо одна частина ветеранського руху прагне об'єднання зусиль для будівництва демократичної держави, а інша, скажемо так, дотримується невтралітету, але водночас має виняткову підтримку влади, то це не може не турбувати кожного патріота України.

Не може не турбувати й ворожість місцевої влади Одеси, Херсона, Донецька та Криму до діяльности відділень Всеукраїнського об'єднання ветеранів у цих реґіонах. А все, здавалося б, мало бути навпаки. Бо що неприйнятне для влади можна закинути, скажімо, голові Кримського відділення Всеукраїнського об'єднання ветеранів Владиславу Миколайовичу Леонтовичу, який за короткий час створив нові ветеранські організації в Ялті, Бахчисараї, Євпаторії та Керчі? Це відділення активно сприяє відкриттю на півострові українських шкіл та зміцненню школи-ліцею в Алушті. Владислав Миколайович запропонував створити Асоціяцію українських шкіл Криму. Цю чудову ідею вже підтримав Комітет з питань науки і освіти Верховної Ради України, і є всі підстави сподіватися, що вона буде схвалена й Міністерством освіти і науки. Чому б керівникам Кримської автономії не зробити це починання часткою кримської загальноосвітньої програми?

Керівник Дніпропетровського відділення професор Анатолій Кузьмович Фоменко наполегливо вдосконалює організаційну структуру свого осередку, активізує його діяльність. Ветерани беруть участь в акціях на захист української мови і культури, виступають проти антидержавних проявів на місцях.

Володимир Петрович Плотницький із Житомирщини плянує цього року збільшити чисельність свого відділення ще на третину й зробити його внесок у життя краю ще помітнішим. При відділенні плідно працює лекторська група, діють два хорових ансамблі, ветерани беруть участь у ремонті житла, збиранні врожаю, влаштовують безплатні обіди, надають одноразові допомоги своїм хворим та самотнім товаришам.

Рівенське відділення тісно співпрацює з „Просвітою", Братством кол. вояків ОУН-УПА, товариством політичних в'язнів, органами освіти тощо. Через засоби масової інформації ветерани розповідають про свою виховну роботу та організовують допомогу знедоленим і хворим. А вплив ветеранів на своїх дітей, хіба його можна іґнорувати?

Головою більш ніж півмільйонного Всеукраїнського об'єднання ветеранів знову обрано Ігоря Рафаїловича Юхновського. Це ім'я

широко відоме і шановане в Україні. Академік, один з творців незалежної Української держави, народний депутат України трьох скликань і теж, як і Герасимов, учасник Великої Вітчизняної війни, щоправда, не генерал, але не менш відважний воїн, рядовим артилеристом пройшов її вогненними шляхами.

„Ми повинні констатувати істотну зміну ставлення до діяльности Всеукраїнського об'єднання ветеранів,–відзначив у своїй доповіді Ігор Рафаїлович Юхновський,–з боку Верховної Ради, уряду і Президента. Слухання у Верховній Раді з нагоди 60-річчя від початку Великої Вітчизняної війни, виступи по телебаченню свідчать, що влада, незважаючи на комуністичне засилля, починає розуміти й усвідомлювати конструктивізм і державотворчу спрямованість нашої діяльности, нашу ролю у примиренні старшого покоління держави".

Отже, тільки на десятому році незалежности наші найвищі державці щось почали (можливо!) „розуміти й усвідомлювати". А скільки літ ще має спливти, щоб це розуміння й усвідомлення опустилося на реґіональні владні шаблі? Основний принцип діяльности об'єднання, як зазначалося на з'їзді,–підтримувати діяльність влади, спрямовану на будівництво України. А чому б і владі не сповідувати цей же принцип стосовно діяльности Всеукраїнського об'єднання ветеранів? Від цього виграли б не лише обидві сторони, а й українське суспільство в цілому. Тим більше, що в об'єднанні закумульовано не лише патріотизм і мужність та хист визначних учених, мистців та державних діячів, які вийшли на пенсію, але ще можуть дати велику користь державі. З них при об'єднанні й створено дорадчий орган.

На з'їзді констатувалося, що зміна системи господарювання та форм власности, масова приватизація майна призвели до різкої поляризації суспільства. Виникла невеличка група багатіїв і величезна маса збіднілого народу. Знедоленою стала інтеліґенція. Зникають моральні стимули порядного вчителя, порядних професора, чиновника, судді, військовика, міліціонера. Відповідно зникає в суспільстві й довіра до порядности влади. Одна з причин цього–низька заробітна плата мас і злодійське збагачення білявладних фігур.

У своєму зверненні до Президента, Верховної Ради, уряду та суспільства учасники з'їзду наголосили на тому, що безвихідних ситуацій немає, але процес очищення має йти від глави держави. Не повинен він дозволяти собі безперервно чорнити Верховну Раду й уряд, свій народ. Зрозуміло, багаті увесь час живуть на вулкані

страху за своє майно, боячись чергових експропріяцій. Тому необхідні домовленості між багатими структурами, торгівлею, банками, виробництвом і профспілками про правила поведінки, нормативи та взаємні зобов'язання й ґарантії, про жорстке покарання за їх порушення. Іншого виходу в суспільстві немає.

Учасники з'їзду закликали ієрархів УПЦ Київського патріярхату та Української автокефальної православної церкви швидше об'єднатися, що стало б початком створення Єдиної помісної православної церкви в Україні. Ця церква, як із сестрою, може співіснувати з греко-католицькою церквою, й це відчутно зміцнить державу Україну. Президент мусить це розуміти й відповідно сприяти об'єднавчому процесові.

Не можна, щоб старше покоління українського народу, ветерани жили нацькованими один до одного. Стратегія Юхновського має перемогти.

ЗВЕРНЕННЯ ДЕЛЕҐАТІВ ЗВІТНО-ВИБОРЧОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ОБЛАСНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВЕТЕРАНІВ ДО ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ Л. КУЧМИ, ГОЛОВИ ВЕРХОВНОЇ РАДИ І. ПЛЮЩА І ДЕПУТАТІВ ВЕРХОВНОЇ РАДИ, ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРА УКРАЇНИ А. КІНАХА, ДО ВСІХ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.

Ми, учаники звітної конференції Тернопільського обласного відділення Всеукраїнського Об'єднання Ветеранів, звертаємось до всіх керівників нашої держави, до всіх чесних громадян України– запитуємо Вас, запитуємо себе:

Чому до цих пір не засуджені страшні провини комунізму? Інтелектуальна демократична світова громадськість поставила перед собою одне з найбільш нерозкритих питань XX століття: чому комуністам було дозволено здійснювати колосальні масові вбивства?

Про гітлерівські голокости євреїв написано більше, ніж про будь-яку іншу подію.

Ми запитуємо: чому комуністам вдалося уникнути покарання за масові вбивстав глобальних масштабів і хто за це відповідає, хто в цьому зацікавлений? Адже покарані нацистські верховоди за значно менші провини, а комуністи, які винищили найжорстокішим методом біля 100 мільйонів людей (без війни) в мирний час, до цих пір ніким не засуджені і ніхто не попросив у народу пробачення.

Один із авторів „Чорної книги комунізму: злочини, терор і репресії",яка вийшла у Франції 1998 р., Степан Куртуа не приховує здивування: яка різниця між українською дитиною, котра вмирає з голоду тому, що Сталін її свідомо на це прирік і страждає так само, як єврейська дитина у Варшавському ґетто з вини нацистів? Але трагедія українського народу замовчується. Ще ні один злочин проти України не був ніким ніколи розслідуваний і не покараний! Чому?

На заході існує практика подвійних стандартів, що їх застосовують при оцінці нацизму і комунізму. Чому і кому це вигідно? Хто поставить крапки над „І"?

Винуваті комуністичні верховоди і кати-вбивці, виконавці кривавих державних оргій, скинувши тяжкі провини на Сталіна та Берію, навіть не помивши рук від крові, живуть у добре влаштованих комфортабельних будинках, з великими пенсіями, а деякі й досі при владі, і на старості вмирають у комфортабельних ліжках.

Вони добре і досконало оволоділи мистецтвом маскувати свої диявольські провини, змушувати критиків мовчати, вербувати для своєї пропаґанди знаних інтелектуалів, які замовчували про злочини, масові терори, концентраційні табори, етноциди, геноциди, що їх розпочав ще „великий Ленін".

Засліплена громадська думка неодмінно прозріє, але було б справедливо, щоб цих найлютіших ворогів людства засудило саме середовище звідки вони вийшли. Німці покаялись і засудили фашизм. Черга за Москвою.

Досвід історії вчить, що непокаране зло має властивість відроджуватися ще в огидніших і більших масштабах. Отож зробімо висновок і не даймо себе обдурити в черговий раз, бо сьогодні христопродавці мамоністи діють ще витонченіше, виймають душу з душі. Бо комунізм ще існує в багатьох точках світу, навіть там, де він заборонений назавжди. Там ще живуть тисячі колишніх аґентів і вбивць, яких не судять і не засуджують в цьому несправедливому світі.

Отож, вимагаємо суду над комунізмом.

В. СОБКІВ

голова Тернопільського обласного відділення
Всеукраїнського об'єднання ветеранів

Міжнародне Громадське Об'єднання **«ВОЛИНСЬКЕ БРАТСТВО»**
International Public Association **«VOLYNSKE BRATSTVO»**
Україна, 01034, м. Київ, вул. Золотоворітська, 24   тел. (044) 253 77 09 факс (044) 229 28 35

Вельмишановні ветерани побратими!

Щиро вітаємо Вас з 50-ти річчям Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА. Зичимо Вам плідної роботи, міцного здоров'я та братерського єднання через усвідомлення місця і ролі незалежної України та всього українства у світі.

Ви, українські вояки, в суворі роки війни з доброю вірою чесно та самовіданно боролися за ідею самостійності України. Ви твердо йшли до наміченої мети.

На жаль, доля не дозволила Вам залишитися на Батьківщині. Перебуваючи в еміграції, Ви, не зважаючи на складні і суперечливі обставини, завжди вірили і наполегливо працювали за створення соборної України.

Упродовж 10 років Незалежності Ви з великим розумінням ставитеся до подій у Державі, щиро допомагаєте і підтримуєте все те, що працює на майбутнє України, в ім'я щастя українського народу і наступних поколінь.

Слава Україні!

Голова Об'єднання,
Народний депутат України — Сергій Шевчук

Перший Заступник Голови,
Президент Укрінюрколегії — Данило Курдельчук

Заступник Голови,
Заступник Міністра по надзвичайним ситуаціям,
Заступник Голови Всеукраїнського об'єднання ветеранів,
генерал-лейтенант — Олександр Скіпальський

Виконавчий директор — Валерій Фень

Голова оргкомітету по розбудові військового музею, член Об'єднання — Ярослав Чисюк

XIII ГОЛОВНИЙ ДЕЛЕҐАТСЬКИЙ З'ЇЗД

З'їзд відбувся 29 вересня 2001 року в Торонті, Канада, звичайним порядком–через три роки–добре підготований, з участю делеґатів із Канади (Станиці Торонто, Монтреаль, Гамільтон, Судбури), США (Станиці Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Рочестер) і одного делеґати з України–Ореста Зелінського–секретаря Галицького Братства.

Замітним на з'їзді було те, що голова д-р Мирослав Малецький, після тривалого очолення Головної управи (від 1964 до 1973 і 1979 до 2001) відійшов на власне бажання на «заслужену емеритуру». Рівночасно він теж залишив пост редактора *Вістей комбатанта,* яким він був від ч. 6, 1974 року. Обидві свої нелегкі функції д-р М. Малецький виконував зрівноважено, вміло, в інтересі загальноукраїнської доцільности, маючи на увазі представництво й репрезентацію Братства. За його редакторства журнал осягнув високу оцінку, особливо серед читачів в Україні, куди його висилається даром для членів Галицького Братства. Популярними були його коментарі на актуальні теми, кращі з котрих вийшли окремими книжками п. н. *Без ілюзій* і *Пріоритети.* Ці назви влучно характеризують загальний напрямок коментарів у журналі.

Д-ра М. Малецького відзначив з'їзд почесним членством.

Другий визначний член Братства, що відійшов з посту адміністратора *Вістей комбатанта* й видавничого референта–це побратим Мирослав Бігус, який залишився членом у Головній управі.

Їх обох «попрощав» з'їзд подякою, щирими побажаннями та відспіванням «многоліття».

У теперішній ситуації не легке було завдання номінаційної комісії, під головуванням Лева Бабія, щоб заступити «незаступимих» найкращими кандидатами. Вживаючи позитивної арґументації та при зрозумінні братського обов'язку, на голову обрано Андрія Коморовського, редакція журналу складається з колеґії, в складі: Роман Колісник, д-р Василь Верига і Володимир Молодецький. На адміністратора журналу обрано Іларія Кушніренка, його помічники: Павло Гижка й Ярослав Гунька.

У звіті з діяльности д-р М. Малецький зазначив, що, не зважаючи на старший вік членів, ГУ старалася «продовжувати дії тих, які вперто й твердо прямували до скріплення відновленої Української держави... певні люди й їх організації ніяк не хочуть залишити своїх злих і фальшивих упереджень не тільки супроти Дивізії, але також до українського народу... Наші старання зацікавити справою бувших вояків Дивізії бюроктратичні середовища «властьімучих» в Україні не пробили мурів «отечественной войни». Побуваючи делеґатом на III Всесвітньому форумі українців, мені не довелося почути публічно найменшої згадки про тих, що під Бродами

віддали своє життя... хоч вони, як і живі, докинули свою цеголку до відродження Української держави...»

Підчас останньої каденції відбулися відзначення 50-ліття Братства станицями й крайовими управами. В Україні, заходами референта музеїв Андрія Коморовського, В. Бойко, завідувач Відділу Визвольних Змагань Львівськовго Історичного Музею зорганізував дивізійні виставки та Міжнародну науково-практичну конференцію: «Перша українська Дивізія УНА–історія створення та національно-політичне значення».

Референт фотоархіву Богдан Маців докінчує компректування альбомів світлин, яких буде 6 томів, по приблизно 150-200 знімок кожний. Він теж зайнявся створенням відеофільму для телебачення в Україні як протизахід на англійський фальшивий телефільм *SS in Britain.*

ГУ зібрала й видала матеріяли й документи, які спростовують наклепи на Дивізію у згаданому фільмі, а проф. М. Мушинка поїхав до місцевости Нижня Боца в Словаччнині, де зібрав докази, що англійська телестудія у цьому фільмі зфальшувала свідчення очевидців.

З свого боку, ГУ написала протестного листа до продуцентів фільму.

ГУ видала у Львові велику книгу Андрія Боляновського *Історія Дивізії «Галичина»,* Олега Лисяка *Відламки «шибки у вікні»,* перевидала *Дорогами II Світової війни* Василя Вериги, його ж монографія про 30-ий полк Дивізії в друку в Україні, ГУ є в контакті з автором історії дивізії англійською мовою, яка є готова до друку, *To Battle* Майкела Мельника в Англії.

Нову працю про Дивізію написав німецькою мовою д-р Дмитро Злепко з Мюнхену. (Він був присутній на з'їзді й коротко подав делеґатам зміст своєї книги).

Історик з Львова Андрій Боляновський написав історію про українські формації, котрі воювали у 2-ій світовій війні по німецькій стороні.

Ювілейний альманах у друку. *Ювілейний альманах*–це історія Братства від початку його оснування в 1950 році до сьогодні, з документами й численними світлинами, яка матиме понад 400 ст. Виданням займаються Л. Бабій і Р. Колісник.

ГУ видає журнал *Вісті комбатанта,* який виходитиие на найближче майбутнє як квартальник.

Крайові Управи прислали письмові звіти з діяльности, які видруковано на з'їзд в окремому збірнику (96 ст).

АВСТРАЛІЯ

Голова Степан Трушкевич. В Австралії діє 4 Станиці. Крайова Управа з осідком в Аделаїді, видає бюлетень для втримання зв'язку, в якому поміщує звіти з діяльности станиць, репортажі з імпрез, як теж статті на військові теми. КУ втримує зв'язки з станицями Галицького Братства, допомагає фінансово. Розпродує дивізійні видання, в тому *Вісті комбатанта,* який, на думку КУ, є найцікавішим українським журналом того роду. Число дивізійників впало до 65.

АРҐЕНТИНА

Голова Осип Ткачук. В Арґентині залишилося 10 членів, які втримують одні з одними телефонний зв'язок. Допомагають пластунам утримувати традиційні відправи, які відновило Братство на Зелені Свята, біля пам'ятника «Борцям за волю України». Щорічно відправляються в липні Богослуження за полеглих дивізійників.

КАНАДА

Голова Лев Бабій. В Канаді діють Станиці в Торонті, Монтреалі, Гамільтоні, Ст. Кетринс, Судбури, Вінніпеґу, Едмонтоні (450 усіх членів). Крайова Управа фінансувала дивізійні заходи й видання. Періодично видає обіжник, який розсилає до Станиць та на інші адреси.

Заходом «Комітету за справедливість» при Конґресі Українців Канади в Торонті вислано арґументовані протестні листи до телеканалу History Television, котрий 10 жовтня 1999 року показав наклепницький фільм англійської продукції *SS in Britain*.

Голова або члени Управи репрезентували Братство на імпрезах інших організацій–за три роки було 35 репрезентацій. В червні 2001 року голова Л. Бабій з членом Торонтської Станиці Я. Гунькою, відвідуючи Україну, відбув зустрічі з головами Галицького Братства та Станиць Львова, Тернополя і Дрогобича. Заходами Л. Бабія відкрито в Бережанах Дивізійний архів, до якого він подарував матеріяли.

Допомога за три роки: членам Галицького Братства–27.201 дол., проєктам в Україні–5.653, на видання Братства–20.125. Зібрано поміж членами 19.132 дол. на діяльність «Комітету за справедливість» при КУК.

НІМЕЧЧИНА

Голова Богдан Шарко. Від 1993 р. не проводяться загальні збори, бо не можливо дібрати членів до управи. Усіх членів 17.

Діяльність голови обмежується до репрезентації у Центральному Представництві Українців у Німеччині та в полагоджуванні розшуків пропалих на фронтах, за якими шукають німці й українці.

При кінці 2000 р. появилися дві наклепницькі статті про УД у *Süddeutsche Zeitung* та *Frankfurter Allgemeine*. Відповідь голови Б-ва ці газети не помістили.

У 2000 р. відбулася презентація книжки Рольфа Міхаліса *SS-Division Galizien*. У червні 2001 д-р Дмитро Злепко прочитав німецькою мовою доповідь п. н. «Дружини Українських Націоналістів», яка викликала зацікавлення між ветеранами й вояками «Бундесвери» та студентами.

Поїздки до Фельдбаху з вшануванням полеглих вояків УД, похованих на 6 цвинтарях, відбувалися кожного року з участю побратимів Німеччини, Австрії та Англії. Могили вдержує Австрійський Чорний Хрест, а з нашої сторони доглядав представник Б-ва «Броди-Лев» Василь Вацик, який, з огляду на свій вік, передав цей обов'язок посольству України в Берліні.

Архів Б-ва частково зберігається у бібліотеці Українського Вільного

Університету в Мюнхені, багато матеріялів передано до музеїв у Львові.

Голова опрацював до *Енциклопедії діяспори* гасла про УД, Братство в Німеччині та табори полонених.

США

Голова Петро Буняк. У США діє 9 Станиць і 6 уповноважених (313 членів). Великою втратою була несподівана смерть голови Евгена Шипайла в 1999 р.

КУ тісно співпрацює із «спорідненими» організаціями–Братством охорони воєнних могил «Броди-Лев» та Суспільною Службою Комбатантів, яка допомагає інвалідам.

КУ допомагала фінансово видавати підручники для військових шкіл в Україні, підтримує журнал *Військо України* (голова П. Буняк зібрав на передплати й пресфонд понад 11 тис. дол.), підтримує військові музеї, Університет українознавства, кадетські інститути, дитячі шпиталі і т. і., висилає книжки й експонати, втримує зв'язок з Спілкою Офіцерів України й Галицьким Братстсвом–особисто, телефонно й листовно.

Член КУ Роман Гавриляк веде дивізійну сторінку на Інтернеті, з якої користають тисячі відвідувачів.

КУ видала англійською мовою працю про Дивізію проф. Тараса Гунчака п. н. *On The Horns Of A Dilemma* у University Press of America.

За редакцією відомого композитора М. Скорика, видає в Україні співанник *Пісні, які Дивізія співала.*

Фінансує (разом з КУ Братства Канади) проєкти Головної Управи, як видання *Ювілейного альманаху,* телефільму в Україні, історію А. Боляновського, відзначення 50-ліття Братства в Україні і ін.

Допомагає також у проєктах української громади США.

Варто згадати, що КУ прийшла з допомогою кол. медсестрі Червоної армії, яка, почувши українську мову пораненого дивізійника, надала йому першу допомогу. Ніна Савченко, тепер хвора в Києві, листовно подякувала, між іншим, пишучи: «Важливо для нас, українців, бути однією українською спільнотою...»

КУ відбуває пленарні засідання й висилає обіжники до Станиць.

УКРАЇНА

Українська держава, за волю і незалежність котрої воювали вояки Дивізії, не визнає їх воюючою стороною і не надає навіть елементарної гуманітарної медичної допомоги.

Галицьке Брастство (голова Левко Войташ) леґально зареєстроване й має Станиці у Львові (207 чл.), Тернополі (79 чл.), Івано-Франківську (192 чл.) й Дрогобичі (60 чл.). Члени Станиць кожного року відзначують спільно річницю створення УД у Львові та бої під Бродами на Меморіяльному цвинтарі біля с. Червоне.

Основною діяльністю ГБ було влаштування Меморіяльного цвинтаря, де перепоховано 355 останки полеглих, 15 у Підгірцях (розстрі-

ляних), 11 в Олеську, 14 в Бонишин і 7 у Княжму–263 українців, 139 німців. Із 258 могил на Меморіяльному цвинтарі 71 могила є символічна. На цвитарі закінчено всі будівельні й впорядкувальні роботи коштом Братства «Броди-Лев» у Нью-Йорку.

КУГБ, в міру можливостей, виділяє грошову допомогу хворим і потребуючим побратимам, вдовам, відвідує важко хворих, віддає останню вояцьку послугу померлим. Допомагає, в деяких випадках успішно, одержувати німецьку інвалідську пенсію.

З ініціятиви КУГБ і за кошти Братства «Броди-Лев» збудовано високу курган-могилу й у січні 2000 р., на державному рівні величаво відзначно 80-ті роковини битви під Крутами.

Чисельна делеґація Б-ва взяла участь у 350-літті визвольних походів війська Богдана Хмельницького: Суботів-Микитинський Ріг-Корсунь-Чигирин-Пилявці-Збараж-Городок, завершуючи 17-18 липня на території Високого Замку у Львові.

В червні 1998 р. брала участь у роз'яснювальній акції у виборах до Верховної Ради.

В березні 1999 р. їздили до Хусту на святкування 60-річчя проголошення незалежности Карпатської України й 125-річчя з дня народження президента о. д-ра Августина Волошина.

Бере участь у святкуванні Днів Незалежности й свята Покрови. Щодва роки бере участь у з'їздах Всеукраїнського Об'єднання Ветеранів.

У 2000 р. активну участь взяли члени у відзначенні «золотого ювілею» Братства, яке зорганізував Володимир Бойко, завідувач Відділу Визвольних Змагань Львівського Історичного Музею, що згадано у звіті ГУ.

ГБ бере активну участь у формуванні дивізійних експозицій в історичних і краєзнавчих музеях Галичини.

23-24 вересня 2001 р. зроблено рейд по маршруті Львів-Олесько-Чехи-Заболотці-Висоцьке-Кадовбиці- гора Жбир-Дуб'є-Пониква-Лукавець-Кругів-Колтів-Сасів-Підгірці-Хватів-Підлисся- Білий Камінь-Почапи-Княже-Ясенівці-Меморіяльний цвинтар для створення відіокліпу «Дорогами і стежками дивізії „Галичина" в боях під Бродами». В кожній місцевості виступає учасник або свідок тих подій. Касету передано в музей.

З показом телефільму в Англії *SS in Britain* й з тим полученою антидивізійною кампанією в Европі довелося всім Станицям провести роз'яснювальну роботу в засобах масової інформації.

У своїх місцевостях Станиці беруть участь майже у всіх національних заходах політичного й громадського харакрету, розповсюджують журнал *Вісті комбатанта,* й іншу літературу в школах і бібліотеках.

Слід згадати видання Тернопільсьеою Станицею споминів Лева Сте**т**кивича (США) *Як з Бережан до кадри,* з передмовогою голови Б. Стасіва, У Дрогобичі вийшла книжка *Дрогобицька станиця 1-ої Української Дивізії*

УНА , Івано-Франківська Станиця поставила на сцені і в радіо п'єсу про УД *Пам'ять серця* М. Мулика.

Це загальний скорочений огляд діяльности Б-ва у світі.

* * *

XIII З'їзд закінчено успішним бенкетом з участю владики Корнелія Пасічного й представників українських організацій. Бенкет був влаштований заходом Станиці Торонто (голова Петро Дем'янюк) і КУ Канади. Лев Бабій був господарем вечора.

Після молитви, вечері, привітів, виступив октет хору «Бурлака».

Нагороджено «Золотим хрестом за особливі заслуги», пані Оксану Соколик–голову Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, та побратима Дионісія Пришляка з Боффало, американського вояка у Корейській війні та соліста хору «Бурлака».

Новобраний голова, Андрій Коморовський, у своєму заключному слові підкреслив, що наша непересічна активність у багатогранному житті української спільноти здобула признаня і вдячність...Згадати б незабутні святкування 25-го та 50-літнього ювілеїв... При великій участи громадськости відправляються панахиди за полеглих у боях під Бродами...

У 80-их роках широкозакроєну акцію повів Центр Візентала проти дивізійників, головно в Канаді, що ми з подивугідною підтримкою громадськости успішно відстояли. Нова спроба протидивізійної пропаґанди–телефільмом *SS in Britain* Джуліяном Генді–не вдалася...

Голова теж згадав, що й «в самостійній Україні оскаржування продовжувалися... в антидивізійну пропаґанду включено президента Кучму й форум Верховної Ради...

У зверненнях до Президентиа, Верховної Ради чи Уряду обмежуються до вимоги визнання вояків УПА воюючою стороною, не згадують дивізійників. На мої запитання я чув різні відповіді: не дражнити, після визнання УПА прийде час на Дивізію... Однак балтицькі держави потрактували своїх «дивізійників» як патріотів і варто навести слова президента Латвії: «...де б люди не воювали, в якій шинелі, то все ж вони воювали за незалежність та свободу своєї батьківщини».

Дивізія являється світлою подією в нашій історії,–продовжував побратим Коморовський,–вояки Дивізії стали послідовниками усусусів, які, як теж інші учасники Визвольних Змагань, не тільки закликали голоситься до Дивізії, але самі голосилися, навіть з своїми синам.

«Історія наших Визвольних Змагань не сміє бути предметом пертрактацій чи безвідповідальних інтерпретацій. Визвольні Змагання мали характер всеукраїнський, що засвідчили тисячі жертв, котрі вмирали, щоб жила ідея Самостійної України. Їхні жертви кличуть ветеранів Дивізії та УПА до солідарности й тісної співпраці для закріплення української державности»,–підкреслив А. Коморовський.

Роман КОЛІСНИК

Радісних Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

Головній, Крайовим і Станичним Управам та членам Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА й усім патріотичним ветеранським організаціям

бажає

КРАЙОВА УПРАВА
ГАЛИЦЬКОГО БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

бажає

ДРУЗЯМ ПО ЗБРОЇ, РІДНИМ, ПРИЯТЕЛЯМ ТА ЗНАЙОМИМ

КРАЙОВА УПРАВА БРАТСТВА
КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА В АВСТРАЛІЇ

Веселих Свят Різдва Христового
та щасливого Нового Року

бажає

друзям по зброї, рідним, приятелям та знайомим

КРАЙОВА УПРАВА
БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА
в АРҐЕНТИНІ

СКЛАД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ НА КАДЕНЦІЮ 2001–2004 р.:

Андрій Коморовський–голова, Мирон Головатий–1-ий заступник голови.

Заступники голови (діючі голови крайових управ): Лев Бабій (Канада), Богдан Шарко (Німеччина), Осип Ткачук (Аргентина), Степан Трушкевич (Австралія), Орест Зелінський (Галицьке Братство–Україна).

Іван Падик–кореспонденційний секретар.

Володимир Молодецький–протоколярний секретар.

Ярослав Куницький–фінансовий секретар.

Корнило Когутяк–організаційний референт (Канада).

Роман Кобрин–організаційний референт (США).

Богдан Маців–референт фотоархіву.

Юрій Ференцевич–зв'язковий з Україною.

Ілярій Кушніренко–адміністратор „Вістей Комбатанта".

Члени: Роман Колісник, Мирослав Бігус, д-р Василь Верига, Любомир Білик, Осип Голинський, Роман Гавриляк, Ярослав Закаляк.

Контрольна комісія: Роман Тицький–голова, члени: Василь Білан, Василь Бибик.

Мировий Суд: д-р Роман Дражньовський–голова, члени: Василь Білан, Зенон Завадович.

У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ СТАНИЦІ

11-ті Загальні звітно-виборні збори Тернопільської станиці Галицького братства кол. вояків 1-ої УД УНА відбулись 25 серпня 2001 р. у домівці „Пласту". Відкрив їх голова станиці Б. Стасів, а о. Михайло Штибель провів молитву. Зареєстровано 57 членів станиці, що з'їхались з усієї Тернопільщини. Для ведення зборів обрано Президію у складі: З. Аксенчук (голова), Д. Плецан (секретар), і Я. Качмарчук.

Перша частина зборів була присвячена 10-ій річниці незалежности України. Доповідь на цю тему прочитав Б. Стасів. У другій частині про працю Управи і стан справ у станиці звітував її голова Богдан Стасів. Чисельність станиці: 78 дійсних (з них 70 на Тернопільщині, решта поза межами області) і 2 почесних. За останній рік померло 8 членів, а за 9 років її існування 52–присутні вшанували їх пам'ять хвилиною мовчання. Станиця опікується також вдовами по дивізійниках, яких на сьогодні у списку 37.

Форми діяльности станиці визначаються ограниченими можливостями наших членів, що вже немолоді і мають клопоти зі здоров'ям після довгих літ перебування у совєтських каторжних таборах та тяжкої праці у шахтах, на шкідливих роботах на засланні.

Тернопільська станиця є асоційованим членом обласної організації Всеукраїнського об'єднання ветеранів України, співпрацює з іншими патріо-

тичними організаціями.

Літом делеґації станиці їздили винайнятим автобусом на святкування річниці утворення дивізії „Галичина" у Львові і на святкування 57-ліття боїв дивізії на Брідщині і Золочівщині. Два члени Управи (Б. Стасів і М. Тарас) супроводжували мандрівку Тернопільської організації СУМ шляхами боїв дивізії „Галичина", співпрацюємо з „Пластом", налагоджена праця з музеями і бібліотеками, яким подарували багато книжок патріотичного змісту, річники „Вістей Комбатанта". Б. Стасів і М. Тарас нагороджені Тернопільською обласною держадміністрацією „Грамотами за активну участь в утвердженні і розбудові суверенної Української держави", а також „Подяками облдержадміністрації за активну громадську працю з нагоди 10-річчя незалежности України". Молодіжна комісія Тернопільської Єпархії УГКЦ нагородила Тернопільську станицю „Подячним листом" за співпрацю в моральному і духовному вихованні молоді. Доповідач Б. Стасів висловив щиру подяку дивізійникам США, Канади і Арґентини за вислані пачки книжок і журналів, які ми роздаємо там, де вони найбільше потрібні. Вже підготовлено чергову бібліотеку 128 примірників книжок історичного змісту, в тому числі 48 таких, що мають відношення до історії дивізії „Галичина"–1 УД УНА, і 30 комплектних річників „Вістей Комбатанта" як дар історичному факультетові Тернопільського державного педагогічного університету. Більшість тих джерел вперше стануть доступними для викладачів і студентів того педагогічного університету–кузні молодих істориків України.

Колишні вояки дивізії „Галичина" не мають ніякої підтримки від владних структур України, які надають таку щедру моральну і матеріяльну допомогу та ще ряд пільг ветеранам комуністичних збройних сил– учасникам т. зв. „Велікой Отєчествєнной Войни", тим, що служили у Червоній Армії, у червоних партизанах, совєтській міліції, органах КГБ СССР, тим, що воювали в Афганістані і т. п.

Тим більше ми дуже вдячні за відчутну моральну і матеріяльну допомогу, яку отримуємо від побратимських організацій в США, Канаді, а в першу чергу ССК в ЗСА, КУ Братства у Канаді, станицями в Ст. Кетеринс і Клівленд-Парма та іншим, що розуміють наше положення.

Доповідач оцінив позитивно працю всіх членів Управи станиці. З жалем повідомив, що через поганий стан здоров'я від активної праці відійшов побр. Михайло Малецький.

Про працю Контрольної комісії станиці доповів її голова Зенон Аксенчук. У дискусії після звітів виступаючі в основному схвалювали діяльність керівних органів станиці, висловлювали пропозиції і побажання на майбутнє. У своїй резолюції збори одностайно схвалили працю Управи станиці і Контрольної комісії станиці.

Відкритим голосуванням одноголосно на наступні два роки обрані:
Управа станиці: Б. Стасів (голова), А. Ґоречний, Д. Плецан і Я. Качмарчук.
Контрольна комісія: З. Аксенчук (голова), Л. Волинець і О. Малаховський.

Завершено збори відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна".

З. АКСЕНЧУК, Д. ПЛЕЦАН

В АДЕЛАЇДІ ВІДБУВСЯ VII-ий КРАЙОВИЙ З'ЇЗД АВСТРАЛІЇ

В суботу, 20 листопада 1999 р., в приміщенні Товариського клюбу УГПА, Аделаїда, відбувся VII-ий З'їзд Братства 1-ої УД УНА, або, як вони себе популярно називають, Братства Дивізійників. В З'їзді взяло участь 11 статутово управнених делеґатів та понад 40 гостей.

З'їзд відкрив уступаючий голова КУ Степан Трушкевич. Він, після однохвилинної мовчанки, вшановуючи пам'ять померлих побратимів, запросив до почесної президії о. прот. Володимира Салигу з добродійкою, о. Євгена Кваснюка (УАПЦ), голову УГПА п. Степана Захарка та голову Станиці Т. Андрушка.

З'їздом керувала Президія на чолі з Богданом Тарнавським, заступником Ярославом Бойком та секретарем Петром Курпітою.

З'їзд відбувався ціля звичайного порядку нарад. Зачитано ряд привітів, в тому числі від ГУ Братства з Торонта та Президії ОбВУ з Лондону. (Всіх 12 і два усні). Уступаюча Крайова Управа хизувалася заздалегідь надрукованим звітом, з мистецькою обробкою обкладинки та редакцією Пилипа Вакуленка. Уступаючий голова КУ Степан Трушкевич зреасумував працю уступаючої управи, а фінансовий референт Василь Станко подав докладний фінансовий стан Братства.

А хизуватися управі було чим: щорічне відзначування річниці битви під Бродами, вшанування Свята Ґероїв, товариських вечорів, випуск святкових жетонів, видавання „Бюлетеню", координація праці по станицях (Сідней, Мельборн і Аделаїда), збирання фондів на допомогу воєнним інвалідам–побратимам в Україні (передано суму 900 ам. дол.), поширення видань ГУ з Торонта. Особливо треба згадати документальну працю М. О. Лоґуша, в якій автор насвітлює причини і створення Дивізії „Галичина" в 1943 році. Ця праця англійською мовою повинна бути на полицях кожної бібліотеки в Австралії. КУ ухвалила гонорар авторові в сумі 700 ам. дол. Дивізійні видання поширювані КУ: „Відламки шибки у вікні" Олега Лиска, „Як з Бережан до кадри" Лева Стеткевича та інші. Кольпортується теж наш журнал „Вісті комбатанта" з прецікавими матеріялами на військові та суспільно-політичні теми.

КУ утримує зв'язки з ГУ в Торонті, КУ в США, ОбВУ в Лондоні, Галицьким Братством у Львові та станицями Братства у Тернополі, Івано-Франківську, Дрогобичі та філією в Стрию. Крім того, будучи членом СУОА, втримуємо зв'язки з цією громадською централею, з УПА та всіми церковними і громадськими організаціями в Австралії. Уживаючи модерних засобів інформацій ми втримуємо зв'язки через інтернет–Е-поштою, з референтом дивізійних музейних експозицій в Торонто (А. Коморовський) та Львівським музеєм Визвольних змагань.

Голова подав до відома, що КУ вже закінчила упорядкування матеріялів з праці станиць та Крайової Управи від початків постання та вислала ці матеріяли до редколеґії в США. Плянується видання історії Братства– „Ювілейного альманаху" з нагоди 50-ліття діяльности в світі.

В дискусіях над звітами дискутанти висловлювали занепокоєння, бо багато членів відійшло у вічність, наші ряди зменшуються, а доповненню не бути. Були думки звернутися до ГУ Братства, щоб розглянути можливості створення одної комбатантської організації, в яку входили б всі українські комбатанти, які служили в будь-яких військових формаціях.

Делегати VII-го З'їзду Братства 1-ої УД УНА в Австралії.
Сидять зліва: Пилип Вакуленко, Мирослав Кіналь, Степан Трушкевич(голова), Богдан Тарнавський (Мельборн), Михайло Добриденко. Стоять: Теодосій о. Андрушко, Петро Курпіта, Ярослав Бойко (Мельборн) і Дмитро Сіщук.

До нової Крайової Управи увійшли ті ж самі члени, що були в попередній управі: Степан Трушкевич–голова і члени: Теодосій Андрушко, Михайло Добриденко, Василь Станко і Пилип Вакуленко. Контрольну комісію очолив Мирослав Кіналь, а членами обрано: Петра Курпіту та Ярослава Будаса.

Перед закінченням відчитано резолюції З'їзду. Після З'їзду всі учасники–делегати і гості були запрошені на вечерю, яку приготовили пані з Клюбу Старших Громадян (п-ні Я. Соловій, М. Чепак, Ст. Куць, М. Шемечко і М. Кушнір).

А після вечері–розвагова частина, в якій читали фейлетони С. Трушкевич і Б. Тарнавський, гумористичні коломийки співав М. Добриденко, а деякі учасники пописувалися своїми добре вишуканими жартами.

Теодосій Андрушко

З ДІЛОВИХ РЕЗОЛЮЦІЙ КРАЙОВОГО З'ЇЗДУ

Приєднуємося до заклику Всеукраїнської Організації Ветеранів (ВОВ), щоб з поміччю Президента та його уряду довершити рух злагоди ветеранських організацій в Україні. Передумовою до злагоди повинно бути визнання ветеранів ОУН-УПА та 1-ої УД УНА–учасниками війни за волю України.

Закликаємо наше членство:

- *до дальшої участі в Братстві, плекати військові традиції та пам'ять тих побратимів, які віддали своє життя в боротьбі за волю України*
- *ставати передплатниками найкращого ветерансько-військового журналу „Вісті Комбатанта"*
- *передплатити військовий журнал з України – „Військо України".*

Доручуємо Крайовій Управі зорганізувати висилку дивізійних видань військовим музеям у Львові та Києві та уділити їм належну матеріяльну підтримку.

ІНІЦІЯТИВА ДИВІЗІЙНИКА БОГДАНА БАБ'ЯКА

З перших днів незалежности України тисячі дивізійників почали всесторонню допомогу рідній землі, за якою тужили майже півстоліття, бо не могли навіть відвідати рідні села і міста. Колишні вояки 1-ої УД УНА пересилали в Україну величезні суми грошей на підтримку політичних і громадських організацій патріотичного спрямування, висилали і нині висилають гроші, обладнання, медикаменти і книжки для лікарень, дитячих установ, шкіл, бібліотек, музеїв, окремим потребуючим громадянам України і студентам. Вони допомагають родині і знайомим, а це неабиякий внесок і допомога Україні в цілому.

Живе в Монтреалі колишній дивізійник Богдан Баб'як. Походить із широковідомої патріотичмої родини, чудом вижив під Бродами, не здався в полон, і нині він продовжує жити Україною. В рамках Суспільної Служби Українців Монтреалю очолює допомогову організацію „Поміч Україні". Разом з іншими побратимами з Монтреалю ось уже довгі роки надають велику допомогу українцям на рідних землях, та й не тільки на них.

Завдяки щирій допомозі десятки студентів українських вузів і коледжів отримали фінансову допомогу, отримали стипендії, що суттєво допомагає їм у складний час. Цього року стипендії отримали студенти факультету журналістики, математичного, правничого, а також студентка медичного університету ім. короля Данила Галицького.

Чималі кошти фонд „Поміч Україні" скеровує у львівські лікарні, дитячі установи, сиротинці. Недавно Львівський центр важко-

Студентки Львівського національного університету ім. І. Франка Юлія Бартко та Ярина Карабін, які отримали стипендію від фонду „Поміч Україні".

Ігор Федик вручає грошову допомогу завідувачці дитячої медичної установи п. Мирославі Павлик. Львів. (Світлини Івана Федика)

хворих дітей та дітей, від яких відмовилися батьки, отримав 700 долярів.

Маленький шестилітній Івасик Білас не мав як іти в першу клясу. Дивізійники Монтреалю допомогли йому придбати всі необхідні речі, щоб йти до школи. А нещодавно фонд „Поміч Україні" надіслав значну гуманітарну допомогу потребуючій родині в селищі Рудно, що коло Львова.

Як і дивізійники з Торонта, Мюнхену, Едмонтону, Вінніпеґу, Нью-Йорку, Флориди та інших міст і країн, Богдан Баб'як уже понад 8 років допомагає музеєві 1-ої УД УНА. Всесторонньо.

Ігор ФЕДИК, Іван ФЕДИК

ВЕТЕРАНИ ВШАНОВУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ СВОЇХ ПОБРАТИМІВ

ВІННІПЕҐ – В неділю, 22 липня ц. р., члени вінніпезької станиці кол. вояків 1-ої УД УНА вшанували пам'ять своїх друзів-побратимів, які полягли в боях під Бродами. Урочистість–відслуження панахиди і братська трапеза–відбулися в церкві й авдиторії парафії Св. Андрея. В урочистостях взяли участь парафіяни цієї церкви. Поминальне слово з цієї нагоди виголосив побратим о. д-р Степан Ярмусь.

Він пригадав, що це вже 57-мі роковини тяжких боїв під Бродами, в яких упали тисячі молодого цвіту українського народу, повні патріотичного духу студентів, учителів–взагалі свідомої інтеліґенції, ветеранів Січових Стрільців і збройних сил Української Народної Республіки.

Роковини Бродів рік-річно відзначає українська діяспора, а також вільна Україна. В тих відзначеннях виголошується чимало оправдань самого факту творення й існування Дивізії, оборони її воїнів від усяких безсовісних оскаржень та нападів, і це доводиться робити, бо навіть з нагоди цих роковин в мережі Інтернет професійні брехуни виявляють чимало зусиль, щоб вояцтво Дивізії показати в неґативному світлі. Але хто, коли і де міг чи може доказати, що Дивізія була замішана в якихось воєнних злочинах? Того не могли зфабрикувати навіть „ґенії зла" в системі Совєтського Союзу, хоч як вони не намагалися це зробити.

Українці–нацисти..., бо воювали на боці німців. А таких частин, як Дивізія „Ґаличина", що воювали проти Совєтського Союзу–згідно з даними підполковника Збройних Сил України Петра Нездельського–було 29 різних народів Европи та Азії (дивись „Українська Дивізія „Галичина", Історико-публіцистичний збірник, Київ 1994, ст. 99). А в РОА під командою генерала Власова було понад один мільйон колишніх старшин і солдатів Червоної Армії. Ґенерала Власова повісили в Москві, але його вояцтва в воєнних злочинах не оскаржують. А ось 13 тисяч дивізійників–воєнні злочинці, бо ми насмілились взяти зброю в руки проти Совєтського Союзу.

–Чому ми це зробили?–поставив запит промовець.

–Тому,–продовжував він,–що в нас була чиста пам'ять про великий го-

лодомор в роках 1932-33, про масові арешти свідомого елементу українського народу, про чистки, про масові поховання у Вінниці, в Биківні, про поголовні розстріли в'язнів по тюрмах Галичини та Волині в перших днях війни в червні 1941 року. Коли творилася Дивізія „Галичина" гітлерівська Німеччина вже конала і ми це знали, але не могли скласти рук і чекати на повернення комунізму, проти якого воювали представники майже всіх европейських народів.

Промовець пригадував, що Дивізія „Галичина" була 14-ою з усіх 29 чужинецьких військових частин, що взяли зброю в руки проти комунізму на боці німців.

А ось питання: хто застановляється над тим, чому перед поворотом совєтів на Україну тисячі населення України, якщо не мільйони, почавши від Харківщини, а згодом з усіх областей нашого краю, втікали з німцями на Захід, щоб пізніше тинятися по таборах і творити т. зв. „скитальщину", а згодом роз'їхатися по всіх континентах нашого світу? Треба наголосити, що не тільки українці втікали від комунізму; від комунізму втікали всі народи східної Европи.

Отець д-р Ярмусь наголосив, що нам не треба оборони, чи оправдання,–нам потрібне краще розуміння того стану, в якому опинився український народ під час Другої світової війни–між совєтським комунізмом і німецьким нацизмом, між демонічними системами апокаліптичних розмірів. Нам довелося стати на боці конаючого лиха, бо баранячою смертю з рук російського комунізму ми вмирати не хотіли,–сказав в заключенні промовець.–А звинувачення нас у воєнних злочинах?–це діло зловіщих брехунів.

Комбатант

27-ий КРАЙОВИЙ З'ЇЗД БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА В ЗСА

Під час Дня Праці, 1-го і 2-го вересня 2001 року, на Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, ПА, відбувся 27-ий Крайовий З'їзд Братства кол. вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії в ЗСА.

Щороку число учасників З'їзду меншає, значне число хворіє, а також багато з членів відійшло у вічність. На З'їзд приїхали: 15 членів Крайової Управи, представники Станиць з Нью-Йорку, Філядельфії, Дітройту, Рочестеру і Ньюарку–разом 26 членів.

Наради відкрив уступаючий голова П. Буняк, привітав присутніх, вшановано хвилиною мовчанки побратимів, котрі відійшли у вічність.На внесок члена Номінаційної Комісії Р. Кобрина, одноголосно вибрано президію З'їзду: О. Голинський–голова, Р. Гавриляк–заступник голови і З. Завадович–секретар. З'їзд затвердив склад слідуючих Комісій: Мандатної (Я. Закаляк, Е. Михайлів і С. Максим'юк), Номінаційної (Р. Кобрин, Д. Ліщинський, О. Голинський, О. Слупчинський і В. Сімків), Статутової (Б. Артимишин, С. Романко і Е. Репета), Номінаційну Комісію з чотирьох членів.

На З'їзд прийшли привіти від Головної Управи Об'єднання був. Вояків Українців в Америці (підписали голова О. Труш і секретар О. Білевич), Головної Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Канаді (підписали голова д-р М. Малецький і секретар С. Климців), Крайової Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА в Канаді (підписали голова Л. Бабій і секретар К. Когутяк).

Про діяльність Крайової Управи за останні два роки звітував голова П. Буняк. До важливих справ треба зачислити: гуманітарну допомогу нашим побратимам в Україні, підтримку військових музеїв на Україні, шкіл українознавства, видання книжок про Дивізію, співанника пісень, співаних у Дивізії, ювілейного альманаха, зв'язки із Спілкою Офіцерів України й журналом „Військо України".

За секретарів звітував Я. Закаляк: відбуто 13 пленарних засідань. Скарбник В. Миськів після поважної і довгої хвороби приходить до здоров'я, тому не міг прибути на З'їзд. Його звіт, включений в одноднівці З'їзду, прочитав О. Голинський. Балянс фондів Крайової Управи на 4-го червня 2001 року виносить 184, 733 дол., що включає т. зв. „Фонд Спеціяльного Призначення", також знаний як „Фонд Оборони".

Перейдено звіти всіх Станиць Братства, поміщених в одноднівці і уповноважених КУ Б-ва: Нью-Арк, Рочестер, Нью-Йорк, Лігайтон, Клівленд, Філядельфія, Чікаґо, Дітройт і Гартфорд, та звіт уповноваженого з Фльориди В. Короля.

Від Суспільної Служби Комбатантів звітував її діловод Я. Качай. Загальна сума зібраних фондів за минулий рік виносить 32, 564.43 дол. Членам Галицького Братства переслано 40.000 дол.

Неділя 2-го вересня 2001 р., каплиця св. Андрія на оселі ім. Ольжича в Лігайтоні. Учасники З'їзду по Службі Божій.
Перший ряд зліва: з прапором Б-ва в Нью-Йорку Ю. Ференцевич, О. Слупчинський, М. Кулинич, М. Бойчук, о. декан Василь Мимоход, Е. Михайлів, А. Стефурак, М. Шарко, Р. Стеблій.
Другий ряд: Я. Закаляк, Л. Білик, В. Білан, П. Кондрат, О. Голинський, Р. Кобрин, С. Максим'юк, З. Завадович, Л. Ґалуґа.

Про сторінку Інтернету, де знаходяться інформації про нашу Дивізію, звітував її автор Р. Гавриляк. Повідомив, що відгуки є позитивні, деякі неґативні, а то і образливі. Навів кільканадцять прикладів з його звіту, поміщеного в однодніввці З'їзду.

Ю. Ференцевич, референт зв'язку з Галицьким Братством, повідомив про діяльність Братства „Броди-Лев", праці виконані на Меморіяльному цвинтарі у с. Червоному. Стан Меморіяльного цвинтаря під сучасну пору: 348 залізобетонних хрестів, в тому 71 символічних, поховано 263 кол. вояків Дивізії та 139 німців.

Ведуться переговори з громадськими установами в Галичині про забезпечення постійної опіки над Меморіяльним цвинтарем. Наразі не знайдено позитивної розв'язки. Дальше провадяться розшуки за тлінними останками кол. вояків Дивізії. Ведуться переговори в справі перепоховання д-ра Евгена Петрушевича, президента ЗУНР, полк. Дмитра Вітовського та його ад'ютанта чет. Юліяна Чучмана із цвинтаря св. Ядвіґи в Берліні на Личаківський цвинтар у Львові. На Знесінні, передмісті Львова, на місцевому цвинтарі є могила вояків УГА, котрі загинули в обороні Львова в 1919 році. Братство „Броди-Лев" виділило на направу цієї могили 1000 дол. Почалися старання про побудову пам'ятників кол. воякам Дивізії на терені Меморіялу воїнам УГА на Личаківському цвинтарі. На це одержано згоду директора цвинтаря.

Р. Гавриляк, член Контрольної комісії, повідомив, що контроля діловодства скарбника КУ В. Миськіва не відбулася через його хворобу. Звіт

буде виготовлений, як тільки скарбник прийде до повного здоров'я.

З'їзд схвалив абсолюторію уступаючій Крайовій Управі з признанням за їх працю. Член Номінаційної Комісії Р. Кобрин прочитав список пропонованих членів Крайової Управи. Зі залі В. Сімків, також член Номінаційної Комісії, прочитав другий список кандидатів. У голосуванні прийнято список Р. Кобрина: П. Буняк–голова, заступники голови: О. Ґолинський, Ю. Юринець (Чікаґо), О. Ворик (Дітройт), секретарі: Я. Закаляк, Р. Кобрин; В. Миськів–фінансовий референт, Ю. Ференцевич–зв'язковий з Ґалицьким Братством (Україна), референтура Суспільної Служби Комбатантів: В. Сімків, Я. Качай, З. Завадович, члени: М. Бойчук, О. Слупчинський, Контрольна Комісія: Р. Гавриляк, К. Григорович, Є. Михайлів, Товариський суд: Л. Білик, В. Білан, М. Білик;І. Мокрівський–представник Братства „Броди-Лев" (назначений їхньою Управою).

О год. 6-ій увечорі відбулася спільна вечеря учасників З'їзду з їхніми дружинами. При головному столі сиділи О. Ґолинський, о. декан Василь Мимоход–парох оселі, який приїхав з Рави Руської в Галичині, та п. Олександер Процюк, управитель оселі. Програмою вечора провадив О. Ґолинський, котрий представив делеґатів Станиць, членів Крайової Управи Братства, членів Управи Суспільної Служби Комбатантів в ЗСА і гостей. Підчас вечері М. Шарко розважав присутніх анекдотами і уривками з репертуару Миколи Понеділка.

В неділю, 2-го вересня, отець декан В. Мимоход відправив Службу Божу в каплиці оселі ім. св. Андрія, в якій взяли участь члени З'їзду з прапором Станиці Братства в Нью-Йорку та довколішня громада. Отець декан виголосив патріотичну проповідь. При кінці громада заспівала учасникам З'їзду „Многая літа".

Зенон ЗАВАДОВИЧ

Наші побратими

ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ІГОРЯ РУДЕНСЬКОГО

Ігор Руденський народився 21 травня 1913 р. в селі Старий Гвіздець, Коломийського повіту. В родині о. Миколи і Теодозії (Шухевич) було 3 хлопці і дівчина: Михайло–лікар, Теофіль–правник, Ігор і Анізія Кисілевська (о. Кисілевського з дружиною і дочками більшовики засудили на 25 років заслання в Сибір, біля Красноярська).

Батьки Ігоря виховували своїх дітей в релігійно-патріотичному дісі. Ігор мав безжурне й радісне дитинство на селі, однак ще з молодих літ закарбувалися в пам'яті Ігоря побої і знущання польського війська над нашими селянами під час пацифікації.

В 1924 р. Ігор поступає до Коломийської гімназії. Пригадує своє

глибоке переживання заприсяження в Пласті на вірність Богові і Україні. Незабутніми були спортові ігри під проводом кол. січового стрільця і летуна проф. Петра Франка, прогулянки на Воскрецінці чи на Рокити в Карпатах під проводом Завицького, Печерського, Шувалова.

В 1928 р. перейшов з Коломиї до Львівської Академічної Гімназії. На станції мешкав у батьків Романа Шухевича (пізнішого командира УПА ген. Тараса Чупринки), Осипа Шухевича, вул. Косинєрська, на Вульках. У Львові українське життя було дуже динамічне, а спеціяльно процвітав Пласт. Зв'язковим був Ігор Старосольський, курінним–Л. Лампіка, пізніший в'язень тюрми Вронок, інструктором піротехніки–ст. пл. Гр. Пісецький, пізніше загинув під Бібркою та Богдан Підгайний, пізніший старшина Дивізії. Часто зустрічався з Юрком Березинським, який загинув в нападі ОУН в Городку. В гімназії вчителями були патріоти, як: В. Радзикевич, Лисовський, Федусевич.

–Цікаві розповіді з часів Визвольних Змагань, прогулянки в Ґорґани, на Маківку, на Сагари під Львовом, на Чортківську Скалу, до села Верені над Дністром, де зловили героїв ОУН Біласа і Данилишина, гартували наші молоді серця та вливали душевну, патріотичну наснагу і заставляли до боротьби з окупантом,–каже Ігор. –Часто ми, пластуни, вирушали в мандри з піснями на устах та повні молодечого запалу і мрій.

Тоді Ігор почав читати пресу ОУН–„Сурму" і „Юнака", почалися секретні сходини, а згодом таки боротьба з польськими корпорантами та оборона від польської поліції.

–Перебуваючи в патріотичному домі Шухевичів, я гартував духа–там була кузня твердих характерів,–твердить Ігор,–і це залишилося на моє ціле життя.–Коли в гімназії, в ляборaторії, скинуто портрети президента Польщі Мосціцького і маршала Пілсудського, нас розігнали,–каже Ігор,–та розв'язали клясу 5.

Ігор повернувся у своє село. У році 1932 дістався до польської гімназії в Коломиї. Але польська поліція мала вже Ігоря на списку „вивротовців". Приходить перший арешт 1 листопада, згодом другий з засудом на 2 роки тюрми за приналежність до ОУН. Сиділи тоді в тюрмі, між іншим, також брат Теофіль та шкільний товариш С. Явний, який потім загинув в Італії. Матуру здав в роках 1934-35 в Митрополичій Гімназії в Рогатині. Ректором там був о. Ґаврик, колишній старшина УГА. Між учителями був і колишній січовий стрілець Угрин-Безгрішний, потім старшина в Українській Дивізії.

В 1936 р. Ігор одружується з Орисею Яцишин з Коломиї. З вибухом війни в 1939 р. Ігор був інтернований в Яблунові, згодом ув'язнений в Коломиї. По приході совєтів Ігор з дружиною і донею Дадою 9 грудня переходить річку Сян і задержується в Криниці, Лемківщина. Тут включаються в українське громадське життя, працю в Пласті, вишивання, хори тощо. Ведуть крамницю народного мистецтва. Під час побуту в Кракові Ігор зустрічає Романа Шухевича, в якого на квартирі навіть ночує.

В 1943 р. Ігор залишає дружину і дві доньки (Даду, пізніше замужню Корлятович, і Олесю, заміжню Бігун) й у Львові зголошується до Української Дивізії. Проходить військовий вишкіл у Ґайделяґрі, Радольфцелії, а старшинський–в Кіншляґу. В дивізії проходить бої і марші в Словаччині, Словенії, в Австрії.

–Гарт, тверде спартанське життя в молоді роки, атмосфера в домі Шухевичів, віра в Бога та молитви дружини Орисі і дітей, Дади і Олесі, супроводили щасливо почерез вояцький тернистий шлях, –каже Ігор. –Пережив полон в Італії та добився до своєї сім'ї в Травштайн у Баварії.

В 1951 р. Ігор еміґрував з родиною до міста Клівленду, США, і сьогодні втішається 6 внуками і 4 правнуками.

За особливі заслуги Пласт іменував Ігора Сеньйором Керівництва, з підписом Ю. Старосольського, громада Клівленду вшанувала Грамотою Заслуги, з підписом д-ра Богдана Футея, а Головна Управа кол. вояків 1-ої УД УНА відзначила Ігора Пропам'ятною медалею, з підписом генералів: М. Крата і П. Шандрука, і Золотим Хрестом за особливі заслуги, з підписом голови д-ра М. Малецького. Спілка Офіцерів України прислала Офіцерський Хрест з Мечами, з підписом полк. В. Білоуса.

Ігор є довгололітнім головою Станиці Братства дивізійників у Клівленд–Пармі, Огайо, і є дальше активним в українському громадському житті. Разом з покійною дружиною Орисею створили фундацію для пластунів, студентів-теологів.

Ігор Руденський не змарнував йому Богом даних талантів, а використав їх всеціло і конструктивно на хвалу Бога і добро України. На многії літа, Соленізанте! Закінчу словами пластової пісні:

Той шум лісів, ті пахощі весною,
І місяць князь і сонячне тепло,
Ходитимуть довіку за тобою,
Куди б тебе життя не занесло.

Д-р Володимир Боднар

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 18 серпня до 10 листопада 2001 р. надійшли такі вплати на пресовий фонд журналу:

Михайло Романюк-Вінніпеґ, в пам'ять четвертої річниці смерти дружини Анни	**100.00**
Михайло Бойчук-Саскатун, замість квітів в пам'ять дружини Марусі, яка відійшла у вічність 2 липня 2001 р.	**100.00**
В пам'ять св. пам'яті Петра Кіщука пожертви зложила Станиця Братства в Монтреалі	**100.00**
В пам'ять св. пам'яті Петра Карпенка, члена УПА, пожертви зложив тіточний брат М. Ласійчук	**50.00**
В пам'ять однокласника Бережанської гімназії В. Дубчака, який відійшов у вічність 18 червня 2001 року, зложено пожертву	**50.00**
В пам'ять дорогого мужа Василя Боднара зложила пожертву Леся Боднар	**50.00**
Д-р Володимир і Анна Мотики в пам'ять покійного побратима Василя Боднара зложили пожертву	**25.00**
Петро Грицак–Кранфорд	**100.00**
Петро Тучапець–Мінесота	**65.00**
Каролина Кондрат–Філядельфія	**50.00**
Мирослав Кулинич–Нью-Йорк	**25.00**
Станиця Братства–Вінніпеґ	**25.00**
Д-р Стецьків–Серасота	**25.00**
Дмитро Штундер–Торонто	**20.00**
Володимир Ґалушка–Чікаґо	**15.00**
Михайло Савчук-Тандер Бей	**15.00**
Олександер Купчак–Вікторія	**15.00**
Михайло Бохно–Торонто	**10.00**
Ярослав Ботюк-Торонто	**5.00**
Ілярій Кушніренко–Торонто	**5.00**

Пересилаємо наше щире співчуття родинам, приятелям та знайомим світлої пам'яти Анни Романюк, Марусі Бойчук, побратимів Кішука Петра, Василя Боднара, В. Дубчака.

Дякуємо всім нашим читачам, котрі не забувають про піддержку нашого журналу.

Адміністрація журналу В.К.

Відійшли у вічність...

МИРОСЛАВ КРАСІЙ
10.IX. 1924 – 25.X 2000

Після довгої і важкої хвороби відійшов у вічність доброволець Дивізії „Галичина" Мирослав Красій. Народився Мирослав у місті Заліщики, Тернопільської области в родині поштового службовця. З юних років цікавився громадським життям. Разом із своїми батьками завжди вірив і мріяв у краще майбутнє українського народу. Він завжди намагався послужити народній справі, де тільки міг. І як тільки настав слушний час, М. Красій, не вагаючись, включився в боротьбу за волю українського народу. У квітні 1943 р. він зглосився добровольцем у ряди Дивізії „Галичина".

Свою першу військову підготовку пройшов у Гайделяґрі, біля Дембіци. Згодом пройшов трьохмісячну школу підстаршин у Боденсее. Далі вишколював новобранців.

На фронт, під Броди, приїхав на початку липня 1944 року. У сотні спеціяльного призначення командував групою з 12 чоловік. На передовій лінії фронту витримав і пережив всі стахіття Брідської битви. М. Красій вийшов з оточення цілим і здоровим. Уникнув совітського полону і каторги в таборах Сибіру. Спасли його від цього лиха галицькі священики, монахині і монахи. Перший притулок подали йому монахині монастиря в селі Якторів. Вони допомогли йому добратися у чоловічий монастир. Два роки М. Красій перебував у чоловічих монастирях Скнилова та Унева на Львівщині і Зарваниці на Тернопільщині. І тільки під зиму 1945 р. признався до своїх родичів у Львові. До кінця днів своїх був щиро вдячний служителям Християнської Церкви за їхню доброту і благородність.

У Львові М. Красій закінчив школу бухгалтерів. Там зустрів свою майбутню дружину Диган Ганну–студентку інституту ветеринарії. Разом працювали у Яремчанському районі у Карпатах.

До своєї рідної домівки у Заліщиках повернувся М. Красій тільки

у 1961 році. Його батьківська хата була вже конфіскована і він був змушений платити за помешкання у своєму рідному домі.

У 1990 і роки М. Красій включається в активну громадську діяльність. Стає активним членом РУХу, був добрим агітатором. Мирослав двічі побував на зустрічі Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Львові. Вклонився могилам поляглих побратимів під Бродами.

До кінця життя Мирослав Красій уболівав за долю свого народу і нашої, вже незалежної, Української держави.

Роман МУЛЯРЧУК
М. Заліщики

ТЕОДОР КОВБАСОВСЬКИЙ

26.I. 1922 – 18.VIII. 2001

Ділимося сумною вісткою, що 18 серпня 2001 р. в Україні, Дніпропетровської обл., у містечку Петропавлівка відійшов на вічний спочинок мій брат Теодор, народжений у селі Вибудів, повіт Бережани, Тернопільської обл., воїн 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії.

Покійний Федір виростав у патріотичній родині. Наш батько був хорунжим Української Галицької Армії. У родині було четверо синів. Батько виховував нас у військовій дисципліні й прищеплював у нас любов до українського народу, бо сам був членом Української Військової Організації (УВО), в котрій займав пост військового пропаґандивного референта. Потім став членом ОУН. Тато вчив нас декалогу ОУН: Здобудеш Українську Держав̌у–або згинеш у боротьбі за неї! Тато помер, але залишив у синів любов до війська.

Прийшов 1943 рік. Твориться Українська Дивізія. Покійний Федір був одним з перших з села, що у Бережанах зголосився добровольцем до неї. Крім нього, до першого набору зголосилось 14 односельчан.

Почав службу у Дивізії–„ за свій рідний край, за стрілецький звичай"–як виховував нас наш тато. Вирушив в незнану дорогу: з м. Львова до Дембіци, біля Кракова, де відбув вишкіл і зробив перші кроки вояка. Згодом Федір був приділений до піхоти, їх відділ виїхав до Франції на вишкіл тяжких кулеметів та мінометів. У 1944 році, по закінченні вишколу, його відділ повертається до Нойгаммеру і тут докінчує вишкіл в рамках всієї дивізії.

Я, його брат Семен, також у Дивізії,виконував наказ свойого покійного тата, котрий називав нас: „Мої козаки". Пригадую собі нашу

зустріч на площі у Нойгаммері, на котрій зібралась уся дивізія до апелю у присутності командира Фрайтаґа. То було перед виїздом під Броди. Пригадую слова мого брата Федора: „Бережись мужньо, виконуй усі накази твоїх зверхників і будь здоров. Стрінемось в Україні. Щасливої дороги на Батьківщину".

У червні 1944 року ми виїхали під Броди. Я був у іншій частині Дивізії, а частина брата закватирувала у селі Підгірці. В тій колиці його відділ тримав фронт протягом двох тижнів. У завзятих боях загинула більша частина дивізійників, решта вояків були поранені, а навіть розстріляні політруками Червоної Армії.

Федора сотенним був поручник Михайло Карпинець. У страшних боях брата поранено у ліву ногу. Він попадає у полон. Мені вдалось прорватися з окруження і повернутися до Дивізії, у котрій я виконував свій військовий обов'язок до кінця війни. Згодом полон у Ріміні, Італія, виїзд до Англії, звільнення і в 1958 р. виїзд до Америки. Тепер я живу у м. Рочестер, Нью-Йорк.

Брата Федя стрінула нещасна доля. З-під Бродів його з іншими забрали до табору біля Тернополя. У Тернополі їх товарними вагонами повезли до Уралу. По дорозі багато повмирало. Мій брат якось доїхав. Усіх їх примусили добувати вугілля. Коли помер Сталін, прийшла амнестія, але не для усіх, не для дивізійників. Мойого брата знову засудили за приналежність до ОУН, і так він продовжував свою кару до 1968 року в Уралі, в тих самих копальнях. У 1968 р. його, як вже немічного, перевозять до Дніпропетровська, до місцевости Петропавлівка і там він продовжує роботу при копальні вугілля, але вже на поверхні, бо не може дихати під землею. Тут він майже вільний, але має зголошуватися щотижня до міліції. Дожив брат до радісного дня, коли проголосили незалежність України у 1991 році.

У 1992 р. я з дружиною відвідали Україну і мали нагоду стрінути брата. Наговорились і переповіли один одному усі життєві пригоди і непригоди.

Федір помер несподівано–була велика спека, у його легені, пошкоджені з копалень, вдарила горяч, і не стало віддиху.

Покійного похоронено у Петропавлівці, де проживав з своєю дружиною Люсею та родиною. Рівнож залишив у смутку родину на Тернопільщині та в Америці.

Хай з Богом спочиває!

Брат Семен з дружиною.

МИРОСЛАВ КУНИНЕЦЬ

15.VI. 1925 – 9.IX. 2001

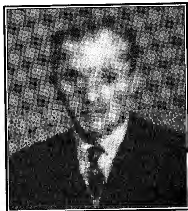

Всі звали його „Мирон", але для брата і сестер, що живуть у Торон-

ті, він завжди був „Мінцьо", бо був наймолодший у родині.

Народився він у Львові, тут ходив до народної школи й до Академічної гімназії, тут теж безпосередньо після матури зголосився до Дивізії „Галичина". Після військового вишколу в Гайделяґрі був відправлений на східний фронт, де брав участь у битві під Бродами. Чудом вирвався з оточення й після багатьох пригод дістався до батьків у Львові.

Тут його арештовано й засуджено на 10 років заслання, яке відбув повністю в різних концтаборах, з додатком 2 років „добровільного поселення" на Сибірі.

Після повороту додому йому не дозволено жити у Львові. Тому влаштувався на працю в Жидачеві й тільки деколи „на чорно" відвідував батьків у Львові. Завдяки клопотанням батька йому вкінці дозволено прописатися у Львові. За порадою деяких своїх колишніх шкільних товаришів вписався на Львівську Політехніку, яку закінчив дипломом інженера-технолога. Тут же на Політехніці він залишився на праці, на якій пробув аж до відходу на пенсію.

У Львові одружився й заклав сім'ю. Дружина Люба, за професією фармацевт, син Володимир пішов слідами батька і здобув на Львівській Політехніці диплом інженера, а дочка Ліда закінчила у Львові фармацію. Здавалося, що все гаразд. Але „дбайливе" око НКВД не залишило Мирона в спокою. Його часто викликали на „розмови", від часу до часу участковий відвідував його в хаті, щоб довідатися, як йому живеться, що робить брат у Канаді, чи не хотів би туди поїхати і т. п. Те все гнобило Мирона, він турбувався не так собою, як долею своєї родини, тим більше, що висланці НКВД постійно пригадували йому, що хоч він відбув покарання, та „давні гріхи не забуваються".

З невимовною радістю прийняв вістку про розвал комуністичної тюрми народів і постання незалежної України. Повний ентузіязму він був співорганізатором „живого ланцюга" між Львовом і Києвом. Коли у Львові зорганізувалася Станиця Братства кол. вояків Першої Української Дивізії УНА, він став її членом та увійшов до управи. На жаль, не міг присвятити багато часу для праці в станиці, бо смертельна недуга з кожним днем щораз більше підкопувала його сили. Мимо всіх зусиль лікарів, дружини й цілої родини, не вдалося врятувати йому життя.

Похорон, що відбувся у Львові 12 вересня 2001 р., стягнув багато людей не тільки зі Львова й околиці, але теж із дальших областей. Відрадно було бачити на похороні членів Львівської Станиці Братства Дивізійників, з прапором і почесними стійками. Це був останній салют товаришеві по зброї. В морю вінків і квітів немов потопав родинний гробівець, в якому спочив сл. п. Мирон.

Мирон залишив у глибокому смутку у Львові дружину Любу, сина Володимира з дружиною, дочку Ліду з чоловіком і троє внуків– Володимира, Мирослава і Ліду, а в Торонті брата Володимира і сестри Стефанію і Ліду з родинами.

В приватному житті Мирон був

людиною родинною, товариською і завжди готовий помогти іншому. Ще на каторзі в дорозі до табору, коли один з його товаришів недолі так ослаб, що не міг дальше йти (а був він фізично сильний) заніс його до призначеного місця і тим врятував йому життя. Той врятований вже після звільнення часто відвідував Мирона у Львові й називав його своїм спасителем.

В товаристві був мило бачений, гарно співав, мав почуття гумору і гарний дар розповідей про своє минуле. Цей оптимізм дозволив йому пережити всі життєві злидні й дочекатися свободи та незалежної України.

Вийшов зі Львова й після довгих скитань та поневірянь вернувся до нього й тут на Личаківському цвинтарі знайшов вічний спочинок побіч своїх батьків.

У сороковий день смерти в церкві св. о. Николая в Торонті відправлено Службу Божу й Панахиду за спокій душі Мирона. Після відправ відбулася тризна з участю родини й побратимів-дивізійників. На тризні згадано про характер і пригоди Мирона.

Він пройшов незвичайні пригоди: у боях під Бродами по його вовчій норі переїхав танк, а він після нього випростався й пішов далі; коли він лежав у житі, натрапив на нього червоноармієць–подивилися вони один одному у вічі, і солдат відійшов...

Мирон завжди ставив собі особливі завдання і їх послідовно виконував, що допомагало йому бути отимістом у тяжких обставинах.

Василь ФЕДОРОВИЧ

ІВАН РИХВІЦЬКИЙ

14.VI. 1914 – 14.VII. 2001

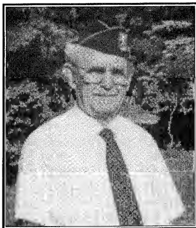

Ділимося сумною вісткою з нашими побратимами по збої, що 14 липня 2001 р. відійшов на вічний спочинок св. п. Іван Рихвіцький.

Покійний народився в Болшівцях. Весною 1944 року у Львові зголосився добровольцем до Дивізії. Рекрутський вишкіл відбув у Нойгаммері, по капітуляції був у полоні в Риміні, а опісля в Англії. Згодом переїхав до Німеччини, де одружився з Марією Подолюк, вдовою по Левові Подолюкові, й став прикладним батьком для сина Богдана Подолюка.

В 1949 році разом еміґрували до Нью-Йорку, США. Він був діяльний в українському суспільно-громадському житті. Довголітний і карний член Станиці Братства 1-ої УД УНА у Лігайтоні, ПА; довгі роки був членом управи Станиці.

З похоронного закладу Овсака у Лігайтоні, після похоронних відправ, поховано його на цвинтарі св. Андрія Первозванного в С. Бавнд-Бруку, Н. Дж. Похоронні відправи

служив о. Е. Левандунський, парох Укр. Кат. Церкви в Палмертон, Па.

У похороні взяли участь друзі-дивізійники і підчас панахиди, і на цвинтарі віддали останню честь. Від дивізійників прощав його голова Станиці в Лігайтоні Евген Михайлів.

Підчас похорону, на нев'янучий вінок Івана Рихвіцького, зложено 560 долярів, які, на бажання жертводавців, розділено: на пресфонд „Вісті Комбатанта" 90 дол., на „Суспільну Службу Комбатантів" 155 дол. і на „Братство Броди-Лев" 315 дол.

Роман СТЕБЛІЙ,
секретар Станиці, Лігайтон

АНДРІЙ КІЩУК

1924 – 11.VI. 2001

В понеділок, 11 червня 2001 року, відійшов у вічність член Монтреальської Станиці Братства, довголітній прапороносець, Андрій Кіщук.

Біографія його життя дуже скупа. Покійний народився 1924 року в селі Жовдич, Жовківського району, Львівської області. Юні роки провів у рідному селі. Був вивезений на каторжні роботи до Австрії. Тут добровільно зголосився до Дивізії. Через свою скромність не розказував нікому про свої переживання в Дивізії і на фронтах. В полоні не був. В 1947 році приїхав до Канади на працю в лісах. По якомусь часі переїхав до міста Монтреалю. Тут познайомився з подругою життя Юлією, з дому Шевчук. Разом виховали 5-ох дітей, чотири сини і дочку.

Панахиди і похорон відправив о. митр. Ярослав Гайманович.

Під час панахиди проведено Ігорем Давидовичем збірку на допомогу глухонімим в Україні, котра принесла 540 дол. Комітет „Поміч Україні" при Суспільній Опіці в Монтреалі, додав 160 дол. і цілу суму 700 дол. переслано до д-ра Савченка в Україні, довіреної людини, котрий опікується такими людьми і є відомий голові комітету „Поміч Україні" Богданові Баб'яку.

Прощальне слово на цвинтарі від побратимів Станиці виголосив Евген Костюк.

Степан ПАСТЕРНАК

ВОЛОДИМИР ГУЛЯК

13.VIII. 1914 – 3.VII. 2001

В Торонті, Канада, помер популярний, завжди привітний Влодко, брат покійного сот. Степана Гуляка, учасник боїв під Бродами, підприємець, член хору „Бурлака". Залишив у глибокому смутку дочок Христину й Євгенію та сина Ореста.

З листів до редакції

Дорогий Містер Бігус!

Моє ім'я Юрій Саламанів, син Олекси та Марії Саламанів. Мої батьки мешкали в West Hill. Вони належали до Української Католицької Церкви св. Петра і Павла на Markham Road, в Scarborough. Перед прибуттям до Канади вони жили у Bolton, Англія. Мій батько ніколи не розповідав про його минуле. Моя мати не дозволяла це. Вона знищила всі документи з Української Націо-нальної Армії.

Мої батьки померли. Я бажаю довідатися більше про мого батька. Він вийшов з села Краківка, що в Луганській області, коли йому було сімнадцять років в 1940 році. Згодом вступив до Дивізії „Галичина". Хтось одного разу казав мені, що він був кухарем.

Я прочитав багато про Дивізію „Галичина". Я бажаю довідатися більше. Я хотів би зустріти людей, що знали мого батька. Один з них був Михайло Лемко.

Про будь-які інформації про мого батька прошу дзвонити на число телефону: вдома–709-753-3264, або cellular–709-727-2517.

Моя адреса:

George Salmaniw, 11 Chester Place, St. John's, NF, A1A 5C5, Canada

Остаюся з подякою, *Ваш Юрій Саламанів.*

Розшукується Нагірний Мирослав Миколайович

Народився 7 червня 1923 року в селі Яблунів Більшовицького району (зараз Галицький район) Івано-Франківської области. У 1937-1939 роках навчався в Рогатинській гімназії. Був зв'язковим між письменником Миколою Угриним-Безгрішним і батьком, який був активним діячем в ОУН. Коли Микола Угрин-Безгрішний виїжджав за кордон, взяв Мирослава зі собою. Про це навіть згадується у 2-му томі „Рогатинська земля" на сторінці 116.

У 1950 р. Мирослав написав листа із США. Батько листа спалив і заборонив йому писати, бо в сім'ї Нагірного було семеро дітей, батько рахувався в органах НКВС як „ворог народу". Він писав, що закінчив університет, одержав спеціяльність інженера-математика. Може Леся Угрин його пам'ятає. Я вірю, що Мирослав живий і хотів би відгукнутися. Я писала в Червоний Хрест, там вимагають точної адреси, а її немає.

З повагою, *Софія Нагірна (сестра Мирослава)*
(за чоловіком Підлужна)

Відомості слати: Wolodymyr Melko,
4008 N. Franklin St., Philadelphia, PA 19140-2239, U.S.A.

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ ЗА 2001 РІК

ч-ст

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ОПІНІЇ, ПОДІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

УКРАЇНА І ДІЯСПОРА

НА СЛУЖБІ НАРОДУ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

ОСОБЛИВІ ПОДІЇ

ДИВІЗІЙНИКИ В УНА

ГУМОР І САТИРА

МУЗЕЇ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

ПОДОРОЖНІЙ РЕПОРТАЖ

БРАТСТВО КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ВІСТІ ВЕТЕРАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

ПРЕСФОНД

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ:

РОЗШУКИ:

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ: